

Novosti

Živjeti za knjige i od knjiga

Pripadati vrsti koja živi isključivo za knjige i od njih bila je ideja koja me je veselila i kojom sam se zanosio u isto vrijeme.

Citat je ovo iz *Severine*, kratkog romana o jednoj sasvim posebnoj dami koja s našom Severinom dijeli tek fizičku atraktivnost. Pročitajte književnu preporuku i uvjerite se i sami upravo u atraktivnost književnog stila Guatemalca Rey Rose koja je zavela i našu Vanju Kulaš.

Kraj je godine obično vrijeme figurativnog svođenja računa (osim u računovodstvenom smislu, dakako, gdje nema figurativnog). Međutim, stvarni se knjižnični ciklusi izmjenjuju drugačijom dinamikom: u prvome redu onom projektnom (unutarnjom) i onom zakonodavno-upravnom (vanjskom). Tako je i 2013. bila godina razrada i rasprava, ali bez konkretnog završetka posla, o važnim dokumentima koji reguliraju našu struku: od obrazovanja, zapošljavanja i napredovanja do propisa koji uređuju svakodnevne poslove i poziciju naših knjižnica u većim sustavima.

Između ostalog, riječ je i o **aktualnim zbivanjima oko sada već svima poznatog dopisa** kojim je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa zatražilo od neintegriраних hrvatskih sveučilišta (četiri najveća hrvatska sveučilišta) da sastave jedinstvenu listu zaposlenika na nenastavnim radnim mjestima, a u koje su, osim tehničkih i računovodstvenih službi, ubrojani i knjižničari te informatičari. Radi se o pokušaju integracije velikih sveučilišta, koja je krenula prije nekog vremena, objedinjavanjem internetske domene i sada se, kako izgleda, nastavlja na kadrovskoj razini, s idejom da se racionalizacijama (čitaj: ukidanjem radnih mjesta i preraspodjelama) uštedi što više na nenastavnim djelatnostima sveučilišta. Za knjižničare ovaj potez predstavlja samo još jednu kariku u lancu događaja i odluka kojima se marginaliziraju knjižnice i knjižničari u visokoškolskom sustavu. Hoće li se na pravome mjestu, u pravo vrijeme i čuti argumenti naše struke (dobro sublimirani u tekstu Jadranke Stojanovski, <http://hrcak.srce.hr/file/162680>), a koju u prvome redu zastupa Hrvatsko knjižnično vijeće te kako će se stvari dalje razvijati, pratit ćemo.

Od preostalih sadržaja, izdvajamo **blok o službenim publikacijama** tematski vezan uz prošli broj. Kolegica Nadia Bužleta zaslužna je za intervju s Fernandom Venturiniem iz Knjižnice Zastupničkog doma Talijanskog parlamenta u Rimu i tekst Jeremyja Jenkinsa iz Europskog dokumentacijskog centra Britanske knjižnice u Londonu. Osim toga, u prosincu nam je **EBLIDA ukazala veliku čast održavanjem dvaju svojih sastanaka u Zagrebu** – i dalje su **e-čitanje, e-knjiga i problemi s enakladništvom u prvome planu**. Na istu se temu raspravljalo i izlagalo na domaćem 13. okruglom stolu o slobodnom pristupu informacijama. Ne propustite pročitati izvještaj! Ni drugih nacionalnih manifestacija nije manjkalo, a posebno je živo bilo, kao i svake godine, za vrijeme **Mjeseca hrvatske knjige**. Koristimo priliku **čestitati Gradskoj knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ u Koprivnici na titulu knjižnica godine**, ali i na svim drugim domaćim i svjetskim priznanjima koja, evo sad prigodno, zaočkružuju jedan ciklus kvalitetno obavljenog posla. **Nova zgrada labinske gradske knjižnice**, gdje je svečano otvoren **Mjesec hrvatske knjige** također je nešto sasvim novo u hrvatskom kontekstu. **Zasebni tematski blok posvećen je Knjižnicama grada Zagreba**, najvećem knjižničnome sustavu u Hrvatskoj čije aktivnosti **HKD Novosti** redovito prate, a već možemo i najaviti u sljedećem broju predstavljanje njihovog knjižničnog softvera ZaKi i organizacijskog sustava koji stoji iza njega.

Posljednji broj **HKD Novosti** u ovoj godini možda je malo netipičan, ali, kao i svi do sada, plastično dočarava raznorodnost naše struke koju za ovu prigodu pokušavam homogenizirati na dva načina, naslovom ovog uvodnika i sljedećom željom: u ime uredništva **HKD Novosti** i svoje osobno ime, želim nam svima da se u novoj 2014. svi ovi započeti procesi završe u korist naše struke, da dovedu do njezine fleksibilizacije, do toga da budemo objektivno kritični prema unutra, ali jasni, čvrsti i dosljedni u zagovaranju svoje djelatnosti kako bi nas se izvana percipiralo kao ravnopravnog partnera u zacrtavanju smjera kroz sve zakonske i institucionalne promjene koje nam slijede. Živjeli!

Tea Čonč

U OVOM BROJU

Uvodnik	Živjeti za knjige i od knjiga (<i>Tea Čonč</i>)	1
Mjesec hrvatske knjige i knjižnica godine	Labin i Koprivnica – zvijezde ovogodišnjega Mjeseca hrvatske knjige (<i>Tea Čonč</i>)	4
	Održana 5. manifestacija Koprivnica čita naglas (<i>Ljiljana Vugrinec, Josipa Strmečki, Ida Gašpar</i>)	6
Ostali skupovi i manifestacije u zemlji	4. okrugli stol Sekcije za školske knjižnice i dviju komisija HKD-a za školske knjižnice pod nazivom <i>Uloga masovnih medija u odgoju djece i mladih</i> (<i>Danica Pelko, Jadranka Gabriša-Perković</i>)	8
	9. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj – <i>Narodne knjižnice kao treći prostor</i> (<i>Dunja Marija Gabriel</i>)	10
	Jubilarni 10. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama (<i>Veronika Čelić-Tica, Dunja Marija Gabriel, Dijana Sabolović-Krajina</i>)	13
	13. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama s temom <i>Nakladnici i knjižnice</i> (<i>Tea Grašić-Kvesić</i>)	16
	Znanstveni skup Stara knjiga – kulturno-povijesno i znanstveno izvorište (<i>Marina Vinaj</i>)	19
Iz EBLIDA-e	Sastanci EBLIDA-inih tijela u Zagrebu (<i>Marijana Mišetić, Nevla Raos</i>)	20
	Sastanak EBLIDA-ine Stručne skupine za informacijsko pravo (EGIL) (<i>Aleksandra Horvat</i>)	21
Inozemni skupovi	Europska konferencija o informacijskoj pismenosti (European Conference on Information Literacy) – ECIL 2013 (<i>Ivana Hebrang Grgić</i>)	23
	IP LibCMAS 2013 – Intenzivni program Erasmus, Akademski ljetna škola knjižničnog i kulturnog menadžmenta (<i>Ileana Kurtović, Dora Jurišković</i>)	24
	Stručno usavršavanje školskih knjižničara u Portugalu na međunarodnom seminaru SLAMIT6 (<i>Marija Purgar</i>)	25
	Sudjelovanje Marice Šapro-Ficović na Godišnjoj konferenciji Društva za usmenu povijest SAD-a (Oral History Association Annual Meeting) (<i>Marica Šapro-Ficović</i>)	26
Tema broja: aktualno o visokoškolskim knjižnicama	Što očekuje visokoškolske knjižnice u sklopu mjera racionalizacije na sveučilištima? (<i>Zagorka Majstorović</i>)	28
	Visokoškolske knjižnice u Hrvatskoj: kamo vodi taj put? (<i>Zrinka Udiljak Bugarinovski</i>)	29
	Sastanak voditelja visokoškolskih knjižnica Sveučilišta u Splitu (<i>Andrija Nenadić</i>)	32
Tematski blok: KGZ	Knjižnice grada Zagreba - najveći knjižnični sustav u Hrvatskoj (<i>Davorka Bastić</i>)	33
	Intervju s ravnateljicom Knjižnica Grada Zagreba Davorkom Bastić (<i>Davorka Bastić, Tea Čonč</i>)	35
	Program Knjižnica grada Zagreba na Interliberu (<i>Iva Klak Mršić</i>)	38
	Informativna srijeda u Knjižnicama grada Zagreba (<i>Zdenka Sviben</i>)	41

Broj 61, prosinac 2013.

	Čitateljski klub <i>Čitafora</i> u Sesvetama (<i>Ivan Babić</i>)	42
	Knjižničarski glazbeni sastav <i>KGZ Band</i>	43
	Literarni natječaj <i>Moja himna 3</i> (<i>Ivan Babić</i>)	44
Službene publikacije	Razgovarali smo s Fernandom Venturinijem, parlamentarnim savjetnikom u Knjižnici Zastupničkog doma Talijanskog parlamenta (<i>Fernando Venturini, Nadia Bužleta</i>)	45
	Pregled <i>online</i> -izvora službenih publikacija Ujedinjenog Kraljevstva (<i>Jeremy Jenkins</i>)	47
Iz rada HKD-a i regionalnih društava	Izveštaj s izborne skupštine Društva knjižničara u Splitu (<i>Dijana Erceg, Nikolina Škorić</i>)	49
	Redovna skupština Knjižničarskog društva Rijeka (<i>Marija Šegota-Novak</i>)	51
	Predavanje Marija Hiberta u organizaciji Knjižničarskog društva Rijeka: <i>Kritičko bibliotekarstvo – izazovi odgovornosti u umreženom društvu</i> (<i>Marija Šegota-Novak</i>)	52
	Predstavljanje knjige Vere Erl <i>Marija Malbaša: prilog kulturnoj povijesti Osijeka</i> (<i>Marina Vinaj</i>)	53
	Adventski izlet u Čazmu (<i>Nevia Raos</i>)	54
Iz knjižnica	Svečano obilježena dvadeseta godišnjica djelovanja Središnje knjižnice Slovenaca u Republici Hrvatskoj (<i>Vedrana Kovač Vrana</i>)	55
	Izdana Spomenica Središnje knjižnice Slovenaca u Republici Hrvatskoj (<i>Liana Diković</i>)	56
	BookCrossing u Vinkovcima (<i>Iva Pezer</i>)	56
	<i>Na tragu priči</i> (<i>Iva Ciceran</i>)	57
	U Koprivnici otvorene „Male knjižnice“ u pedijatrijskim ordinacijama (<i>Danijela Petrić</i>)	59
	Koprivnički bibliobus otvara nova stajališta u Općini Novo Virje (<i>Ljiljana Vugrinec</i>)	60
	<i>Hlapićevih 100 u 100</i> : izložba povodom stote obljetnice Čudnovatih zgoda šegrt Hlapića (<i>Dunja Marija Gabriel, Amelija Žulj</i>)	61
	Dani otvorenih vrata Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Akademijinoj Knjižnici (<i>Dina Mašina</i>)	62
	Osnutak Narodne čitaonice u Dugom Selu 1890. godine (<i>Predrag Topić</i>)	63
Osvrt	Građa lagana za čitanje: kako raditi prilagodbu tekstova (<i>Dunja Marija Gabriel</i>)	65
Vijesti i najave	Doktorati znanosti iz područja knjižničarstva (<i>Ana Barbarić, Andrijana Vidaković</i>)	66
	Ostale vijesti	67
	Najave	68
CSSU	Radionica <i>Kako uspješno komunicirati</i> u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica (<i>Ljiljana Vugrinec</i>)	68
Nova izdanja HKD-a	Objavljen <i>Pojmovnik stručnih izraza i definicija Sekcije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKD-a</i> (<i>Ivana Pažur</i>)	69
	Ostala izdanja	69
Knjižničari preporučaju	Fatalne knjige, multipli identiteti i ljubavni fantazmi – košmar, i to kakav! (<i>Vanja Kulaš</i>)	70
Partneri u ovom broju	Partneri u ovom broju: Antikvarijat Studio	72

MJESEC HRVASKE KNJIGE I KNJIŽNICA GODINE

Labin i Koprivnica – zvijezde ovogodišnjega Mjeseca hrvatske knjige

Tea Čonč

HKD Novosti

novosti@hkdrustvo.hr

Manifestacija *Mjesec hrvatske knjige* (15. 10. – 15. 11. 2013) ove se godine održavala pod motom „Tko čita (ne) skita“. Gotovo sve hrvatske narodne knjižnice obilježile su je prigodnim programima.

Knjižničari su imali priliku organizirano posjetiti dvije ovogodišnje zvijezde Mjeseca hrvatske knjige – **Gradsku knjižnicu Labin u novim prostorima i Gradsku knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“ Koprivnica** o čijem kvalitetnom radu slušamo već godinama i koja je ove godine ponijela

HKD-ovu titulu *knjižnice godine*. To je ujedno bila prigoda da se usporednim izvještajima bez savršene preciznosti, već uz pomoć živog osobnog sjećanja na dvije lijepe (iako kišne!) manifestacije, prisjetimo i uloge narodne knjižnice u maloj sredini.

Gradska knjižnica Labin uselila se u bivšu zgradu Istarskih ugljenokopa Raša koja s preostalim dijelom rudarsko-industrijskog

kompleksa poznatoga kao *Pjagal* čini zaštićeno kulturno dobro rudarske baštine. Prigodno je **otvorena na svečanosti obilježavanja početka Mjeseca hrvatske knjige** koja je održana ispred Knjižnice. Nakon pozdravnih govora, između ostalih labinskog gradonačelnika Tulija Demetlike, predstavnice Ministarstva kulture RH Dubravke Đurić Nemeč, akademika Josipa Bratulića te ravnateljice Knjižnica grada Zagreba Davorke Bastić kao glavnog organizatora manifestacije, publika je imala priliku čuti lokalni *cakavski* izričaj kroz pjesmu Daniela Načinovića i recitaciju Zdenke Višković Vukić, poznatije kao ravnateljice Pula Film Festivala, a inače značajne zavičajne pjesnikinje.

Rezanje vrpce slijedio je obilazak ove vrlo dojmive zgrade koja je minucioznim arhitektonskim intervencijama pretvorena u suvremenu knjižnicu i multifunkcionalni kulturni centar, dok je u njoj istovremeno zadržan opori *okus rudarstva*. Svaki i najsitniji detalj *homage* je ovoj djelatnosti koja je desetljećima hranila Labin i Labinštinu učinivši je vrlo specifičnim područjem, čak i u istarskom kontekstu. Kontrast blještavo

bijele interpolacije (knjižnica!) u postojeću arhitektonsku strukturu te izrazite tamnoće preostalog prostora vrlo dojmivo djeluje na posjetitelja prizivajući najuspješnije primjere redizajna i nove namjene starih industrijskih prostora u razvijenim zapadnoeuropskim zemljama. Od zadržanih originalnih zidnih pločica u dvorani za manifestacije, preko vodenog zida (na kojemu je bio projiciran film o rudarima) na mjestu gdje je bio tuš za rudare i pravog željeznog rudarskog lifta pa sve do galerije-kafića na katu gdje su stolovi i stolice zapravo rudarski vagoni – uranjanjem u ovaj pseudoautentični prostor i osjećanjem da sada bolje razumijemo lokalnu sredinu sudjelujemo i u prvorazrednom kulturnoturističkom doživljaju. U tom je smislu i knjižnica savršeno uklopljena u ovaj

Broj 61, prosinac 2013.

prostor kao *svjetlo znanja na kraju rudarskog tunela* (kako se moglo čuti na otvorenju) ili jednostavno kao dio modernoga kulturnoga centra jedne male zajednice.

Knjižni fond ima oko 29 000 svezaka, a knjižnica raspolaže posudbenim dijelom koji se sastoji od funkcionalnog, moderno opremljenog dječjeg odjela, odjela za mlade i multimedijalnog odjela. Osim odjela za odrasle, knjižnica ima i studentski odjel namijenjen studentima i svima koji se bave znanstvenim radom. Neposredno nakon otvorenja knjižnica je krenula s redovnim programima, a posjetitelji otvorenja ostavili su je s nadom da će se novi prostor u svakodnevnome radu pokazati prikladnim i energetski učinkovitim barem jednako koliko je dojmljiv.

Prostorno u suprotnosti s labinskom knjižnicom jest **Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ u Koprivnici** koja, sa svojih 1058 m² *rastegnutih* na sedam etaža dvokatne zgrade, nema adekvatne smještajne uvjete. Ravnateljica Dijana Sabolović-Krajina na **svečanosti dodjele priznanja za knjižnicu godine** nije propustila spomenuti ovaj problem koji osobito pogađa osobe s poteškoćama u kretanju, također ravnopravne korisnike knjižnice. Ovu je tvrdnju potkrijepila konkretnom gestom – molbom da se svi govornici spuste ispred pozornice gdje im se mogu pridružiti i oni koji se na pozornicu bez rampe ne mogu uspeti. Tako je i

fi-

gurativno pokazala da ovi prostorni problemi ne utječu na rezultate rada koprivničke knjižnice što pokazuju i žetve nagrada i priznanja, kako nacionalnih tako i međunarodnih, gdje god se ova knjižnica pojavi sa svojim programima. Dijapazon njihovih aktivnosti i programa raznolik je i zahvaća vrlo široko: od beba i djece do starijih osoba, preko programa za socijalnu inkluziju pa sve do širokih kampanja za poticanje čitanja. Jednako su uspješni kad rade u tradicionalnom, papirnatom okruženju kao i suv-

remenom digitalnom, kada rade u knjižnici ili izvan nje (u pedijatrijskim ustanovama, na trgovima ili u bibliobusu!). Dobro se razumiju i sa svojim korisnicima i s medijima što potvrđue ulazak ravnateljice Sabolović-Krajina u uži izbor za medijsku nagradu komunikatora godine. Ovo je knjižnica je u kojoj će od 2014. godine korisnici odjednom moći posuditi čak 13 jedinica građe. Bez sumnje, radi se o knjižnici koja pomicanjem vlastitih granica neprestano napreduje.

Središnja svečanost Mjeseca hrvatske knjige na kojoj je dodijeljeno priznanje za knjižnicu godine Gradskoj knjižnici čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica održala se na Dan hrvatskih knjižnica 11. listopada u kinodvorani Pučkog otvorenog učilišta tik do Knjižnice. Knjižnica se predstavila i kratkim upečatljivim filmom o svojim programima. Od prigodnih govora posebno su bili dojmljivi govori predstavnika udruga koje surađuju s Knjižnicom – Dragice Zalar, predsjednice Udruge slijepih Koprivničko-križevačke županije, Marije Mraz, predsjednice Udruge za osobe s invaliditetom grada Koprivnice „Bolje sutra“ te Franje Horvata, predsjednika Udruge Roma Koprivničko-križevačke županije „Korak po korak“.

Njihovi govori s jedne strane, kao i govori gradonačelnice Koprivnice Vesne Želježnjak te zamjenika župana Koprivničko-križevačke županije Ivana Pala s druge strane, pokazuju da rav-

nateljica Sabolović-Krajina skupa sa svojim timom uživa zavidno poštovanje i zahvalnost lokalne zajednice i to, što je vrlo važno, na svim razinama. Prepoznalo je to i Hrvatsko knjižničarsko društvo čiju je odluku o dodjeljivanju ovoga priznanja na svečanosti pročitala predsjednica HKD-a Marijana Mišetić. Poslasticu za kraj programa priredila je Kaisi Kytömäki, knjižničarka iz sestrinske knjižnice iz Sastamale u Finskoj, čija je *a capella* izvedba finske narodne pjesme izazvala oduševljeni pljesak publike.

Nakon otvorenja labinske knjižnice posjetitelji su imali priliku razgledati stari grad Labin uz vodstvo te se kasnije okrijepiti tradicionalnim istarskim delicijama u Rapcu.

Koprivnica se također iskazala bogatim ručkom s domaćim jelima te izletom u selo Hlebine gdje smo imali priliku popuniti svoje pukotine u općoj kulturi informacijama o hlebinskom naivnom

slikarstvu, ali i doživjeti ovaj jedinstveni fenomen sasvim osobno.

Mjesec hrvatske knjige ove je godine počeo i završio u dvije narodne knjižnice koje pokazuju ne samo ukorijenjenost narodnih knjižnica u lokalnu sredinu (što podrazumijeva i kvalitetnu financijsku podršku lokalne samouprave!), već i – što je još važnije – načine na koji iz te pozicije one svojoj zajednici podižu standarde: obrazovne, intelektualne, kulturne, građanske.

Održana 5. manifestacija Koprivnica čita naglas

Ljiljana Vugrinec, ljiljana@knjiznica-koprivnica.hr

Josipa Strmečki, josipa@knjiznica-koprivnica.hr

Ida Gašpar, ida@knjiznica-koprivnica.hr

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica u suradnji sa svojim partnerima – gradskim školama, vrtićima, udrugama i drugim suradnicima – još je 2009. pokrenula manifestaciju *Koprivnica čita naglas s ciljem poticanja čitanja i pismenosti kao temeljnih vještina u suvremenom svijetu*. U listopadu 2013. ova je manifestacija održana po peti put, u sklopu *Mjeseca hrvatske knjige 2013 i Galovićeve jeseni 2013* te povodom Europske godine čitanja naglas, s naglaskom na **popularizaciju čitanja iz užitka kao neizostavnog kulturnog sadržaja u životu svakog pojedinca**. U akciji je sudjelovalo više od dvije stotine suradnika i volontera iz svih koprivničkih škola i dječjih vrtića, ustanova i udruga, a programi javnog čitanja naglas istovremeno su se održavali na više lokaci-

ja: na glavnom gradskom trgu ispred Knjižnice, u Općoj bolnici „Dr. Tomislav Bardek“, u svim gradskim dječjim vrtićima te u bivšoj koprivničkoj vojarni – budućem sveučilišnom Kampusu.

U čitanju naglas **ispred Knjižnice – na Zrinskom trgu i u gradskom parku** sudjelovala su 23. listopada 2013. djeca iz svih koprivničkih dječjih vrtića – Smiješak, Tratinčica i Sv. Josip, štíćenici Doma za starije i nemoćne osobe Koprivnica, polaznici COOR Podravsko sunce, članovi Literarne sekcije „Podravka“ te članovi Udruge invalida Koprivničko-križevačke županije. Najmlađi sudionici čitali su odabrane slikovnice i slušali priče, a u skupini odraslih čitala se ponajviše poezija po izboru čitatelja.

Druga lokacija održavanja manifestacije Koprivnica čita naglas bila je u kompleksu Kampus – u bivšoj koprivničkoj vojarni koja **zadnjih godina doživljava transformaciju iz vojnog u javni prostor**.

U istom kompleksu planira se, naime, osim uređenja studentskog kampusa i smještanje Knjižnice Medijskog sveučilišta, ali i ogranka Gradske knjižnice. Stoga je cilj akcije javnog čitanja u Kampusu koju je **osmislila i koordinirala viša knjižničarka Josipa Strmečki** bio napraviti most između novih očekivanja građana i bliske prošlosti ovog objekta koji zrcali noviju hrvatsku povijest i Domovin-

Broj 61, prosinac 2013.

ski rat, ali i povijest bivše Jugoslavije. Uz knjižničare, u programu održanom 23. listopada 2013. sudjelovali su učenici koprivničkih srednjih škola - Gimnazije „Fran Galović“, Obrtničke škole i Srednje škole Koprivnica koje su pripremali njihovi profesori povijesti. U autentičnom povijesnom prostoru sudionici su se upoznali s poviješću bivše vojarne kroz kratki uvod i izložbu knjižne, slikovne i druge građe – različitih militarija: ordena, časničkih epoleta, fotografija i sl. iz duljeg povijesnog razdoblja. Uslijedilo je čitanje naglas odabrane literature s antiratnim porukama – npr. odlomaka iz *Dobrog vojaka Švejka* Jaroslava Haška, *Leksikona YU mitologije* te iz *Priča iz Vukovara* Siniše Glavaševića. Autentičan ambijent samog prostora inspirativno je djelovao na sudionike koji su i svojim osobnim sjećanjima pridonijeli jednom živom i interaktivnom „satu povijesti“ i čitana na drugačiji način.

Kao treći oblik sudjelovanja u ovogodišnjoj manifestaciji *Koprivnica čita naglas*, stotinjak učenika zajedno s nastavnicima i školskim knjižničarkama koprivničkih osnovnih i srednjih škola **gostovali su** 23. listopada 2013. u gradskim dječjim vrtićima, te tijekom tri dana, 22.-24. listopada 2013. **na Dječjem odjelu Opće bolnice „Dr. Tomislav Bardek“**.

Školske knjižničarke – profesorice **Adrijana Hatadi** iz OŠ „Braća Radić“, **Luca Matić** iz OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“, **Nikolina Sabolić** iz OŠ „Đuro Ester“, te profesorice **Ljiljana Mraz** iz Obrtničke škole, **Irena Nevjestić** iz Srednje škole i **Ana Maltarić** iz Gimnazije „Fran Galović“ Koprivnica – u suradnji s nastavnicima okupile su zainteresirane učenike i pripremile ih za javno čitanje naglas, vježbajući s njima dikciju i izražajno čitanje te ih učeći kako da neposrednim i otvorenim pristupom uspostave što bolji kontakt s djecom.

Trodnevno čitanje na Dječjem odjelu gradske Bolnice u kojem je sudjelovalo čak tridesetak učenika u dobi od 2. razreda osnovne do 4.

razreda srednje škole, zajedno s desetak nastavnika ponešto se razlikovalo od onog u vrtićima. Osim skupnog čitanja, s nekima od njih trebalo je pojedinačno sjesti uz bolnički krevet, pročitati mu priču te malo s njim popričati ili se poigrati.

Poseban doživljaj za djecu u vrtićima, kao i u bolnici, bili su dodatni programi koje su učenici zajedno sa svojim nastavnicima i školskim knjižničarima osmislili i pripremili za njih. Osim

priča i slikovnica, **učenici su djeci u bolnici čitali i vrlo dirljiva pisma podrške koja su sami za njih napisali**, sa željom za brzo ozdravljenje i sretno djetinjstvo, a **svoje najdraže slikovnice koje su odabrali za čitanje, nakon susreta su i darovali bolesnim mališanima**. U Dječjem vrtiću sv. Josipa članovi Scensko-recitatorsko-literarne grupe OŠ „Đuro Ester“ izveli su lutkarsku predstavu *Školska čudovišta*, dok je u Dječjem vrtiću „Smiješak“ Kazalište sjena iz OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ izvelo predstavu *Pijetao i paun*, nastalu prema igrokazu Jadranke Čunčić Bandov. Polaznici vrtića oduševljeno su i sami probali glumiti, odnosno igrati se lutkama i sjenama. Učenica Tonka Lonjak iz 2.c raz. OŠ „Antun Nemčić Gostovinski“ pročitala je djeci priču *Pustolovine Bijele mišice* koju je sama napisala i ilustrirala.

Susreti su u pravilu završavali zajedničkom igrom uz korištenje motiva ili likova iz priče ili predstave, crtanje slika inspiriranih pročitanim, odnosno viđenim i doživljenim.

Zaključno, ispunjen je najvažniji cilj manifestacije *Koprivnica čita naglas*: **susreti s djecom postali su oblik ugodnog druženja i igre, koji će svim sudionicima ostati u sjećanju kao lijep i zabavan doživljaj povezan uz knjigu i čitanje**. Čitanje naglas promovirano je kao vrsta zabavne i poticajne igre u kojoj

svatko može iskreno uživati i kojoj će stoga poželjeti uvijek iznova se vraćati, a uspostavljene veze i prijateljstva dodatna su vrijednost koja je obogatila živote svih sudionika u manifestaciji.

Neki od komentara knjižničara – sudionika u manifestaciji:

OŠ „BRAĆA RADIĆ“ KOPRIVNICA – Adrijana Hatadi, školska knjižničarka

Čitanje djeci u bolnici bilo je jako lijepo, emotivno

OSTALI SKUPOVI I MANIFESTACIJE U ZEMLJI

iskustvo, puno smijeha, veselja, ali i suza! Učenici su izrazili želju i za daljnjim posjetima malim pacijentima.

SREDNJA ŠKOLA KOPRIVNICA – Irena Nevjestić, školska knjižničarka

Vrijeme koje smo proveli s djecom u bolnici pretvorilo se u pozitivno iskustvo za učenice koje su prvi puta sudjelovale u takvim aktivnostima i zaključile su da će sve ponoviti u božićno vrijeme. Družeci se s našim učenicama, djeca u bolnici naučila su nešto novo, bolje su se međusobno upoznala i na trenutak zaboravila gdje se nalaze. Kroz priču odmaknuli su se od stvarnosti, a kroz smijeh opustili.

BRTNIČKA ŠKOLA KOPRIVNICA - Ljiljana Mraz, školska knjižničarka:

čarka:

Djeca i učenici porazgovarali su o pričama, a kroz njih o važnostima prijateljstva, zajedništva i pomažanja drugima, a nakon toga su crtali svoj doživljaj priča koje su čuli. Dječje radove su učenici Obrtničke škole stavili na pano u hodniku škole, a vrtićarci će posjet uzvratiti vrlo brzo kako bi upoznali školu koju će neki od njih možda i sami pohađati kad narastu.

4. okrugli stol Sekcije za školske knjižnice i dviju komisija HKD-a za školske knjižnice pod nazivom *Uloga masovnih medija u odgoju djece i mladih*

Sisak, hotel Panonija, 3. listopada 2013. godine

Danica Pelko, dpelko@net.hr

Knjižnica Osnovne škole Donja Stubica

Jadranka Gabriša-Perković, jadranka.gabrisa@gmail.com

Knjižnica Industrijsko-obrtničke škole Sisak

O ulozi masovnih medija u odgoju u zadnje se vrijeme puno piše i govori. No malo se govori o tome kako spriječiti loš utjecaj masovnih medija, a kako iskoristiti pozitivne strane. Zato ne začuđuje što su školski knjižničari, koji u okviru programa knjižničnog odgoja i obrazovanja podučavaju medijsku kulturu, odlučili progovoriti o toj temi.

Stručni skup je održan 3. listopada u Sisku u hotelu Panonija i zapravo je na najbolji mogući način **obilježio početak Mjeseca školskih knjižnica**. Organizator skupa je bilo Hrvatsko knjižničarsko društvo – Sekcija i komisije za školske knjižnice (osnovnoškolske i srednjoškolske), a potporu skupu dalo je Knji-

ničarsko društvo Sisačko-moslavačke županije, Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac“ Sisak, Grad Sisak i Sisačko-moslavačka županija. Već na početku publiku su oduševili mladi iz plesne udruge Ulične sjene koju vodi Igor Posavec te Tomislav Čepegi iz Industrijsko-obrtničke škole Sisak. Na *break-dance* i *rap* način kritički su progovorili o društvu u kojem odrastaju. Skupu su se obratili predstavnici lokalne samouprave gradonačelnica Kristina Ikić Baniček i predstavnik županije Boško Zelić te predsjednica HKD-a Marijana Mišetić i predsjednica Knjižničarskog društva Sisačko-moslavačke županije Danijela Kulović.

Na **posljedice tabloidizacije medija** koje djeluju na svijest i ponašanje djece i mladih u svom je predavanju upozorio Zlatko Miliša, redovni profesor Filozofskog fakulteta u Osijeku. Upozorio je na medijsku tiraniju i dao primjere medijskih manipulacija i kršenja dječjih prava u medijima. Posebno se osvrnuo na manipuliranje seksualnošću djece i mladih. Predavačica Dinka Juričić iz Školske knjige uglavnom se složila s profesorom Milišom te je ponudila dva vrlo djelotvorna lijeka za opasnosti koje vrebaju iz medija: **kritičko mišljenje i ispravan sustav životnih vrijednosti**. Tu je velika uloga roditelja i odgojitelja koji trebaju odgajati djecu tako da ne nasjedaju zamkama iz medija. Dinka Juričić je naglasila da unatoč lošem utjecaju medija, **treba istaknuti i pozitivne strane**, posebno interneta: razvijanje vlastite kreativnosti,

Broj 61, prosinac 2013.

neformalno socijalno učenje, suradnja i suradničko učenje.

„Mlade ne treba štiti od medija, nego ih naučiti kako se njima služiti u svoju korist, a ne protiv nje.“ Profesor Igor Kanižaj sa zagrebačkog Fakulteta političkih znanosti upozorio je na veliku opasnost od elektroničkog nasilja. Problem je u tome što „mladi, institucije u Hrvatskoj, baš kao ni roditelji, nisu sposobni suočiti se s posve novim oblicima manipulacija s kojima se svakodnevno susreću.“ Problem je, nadalje, i u tome što su **mladi većim dijelom informatički pismeni, ali medijski nepismeni**, ne prepoznaju manipulacije, ne znaju vrednovati medijski sadržaj, iako ga i sami proizvode. S tim u vezi Kanižaj se osvrnuo na pitanje nove *Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije* u kojoj se pojam medija i medijske kulture uopće ne spominje. Profesor Danijel Labaš, predavač na Hrvatskim studijima u Zagrebu i predstavnik Društva za komunikacijsku i medijsku kulturu završio je plenarni dio konstatacijom da ima sve više „obrazovanih mladih ljudi i odraslih ljudi koji su svjesni velike uloge medija u našim životima, te se udružuju kako bi široj društvenoj zajednici - djeci, mladima, roditeljima - pomogli da 'pripitome' medije u svojem životu, te što bolje i dublje proniknu u načine njihova utjecaja, koristeći ih na svoju korist, izbjegavajući potencijalne rizike i moguće ovisnosti o njihovom pretjeranom korištenju.“ Labaš je predstavio **projekt „Djeca medija“** u okviru kojeg se održavaju radionice i interaktivna predavanja u osnovnim i srednjim školama, radijska emisija „Izazovi“ i održava se internetska stranica www.djecamedija.org.

U drugom dijelu stručnog skupa čuli smo od kolegica stručnih suradnica i učiteljica iz Strukovne škole Sisak, Osnovne škole „Ivan Goran Kovačić“, Slavonski Brod i OŠ „Petar Zrinski“ Čabar, kako one u svojim školama **provode istraživanja i projekte u cilju odgoja za medije**. Stručni skup je završio raspravom i **zaključcima** koje prenosimo u skraćenom obliku:

- **odgoj za medije** kao izborni predmet u osnovnim i srednjim školama potreban je u svrhu učenja korištenja medija i odnosa prema medijskim sadržajima jer samo medijski pismena osoba sposobna je razumjeti i kritički procjenjivati složene poruke koje nam odašilju televizija, radio, internet, novine, časopisi, plakati, videoigre....;

- nužni su **odgoj za kritičko mišljenje i ispravan sustav životnih vrijednosti**; ni jedno ni drugo čovjeku nije urođeno nego se mora naučiti, učenje je proces koji traži vrijeme, proaktivno dizajniran sustav, programe i odgojno zainteresirane mentore koji će programe provoditi kontinuirano, a ne samo prigodno i formalno;

- potrebno je **subjektiviziranje uloge pojedinca u odgojno-obrazovnom procesu**; u odgoj treba uključiti i mlade te inicirati i podupirati programe vršnjačke pomoći, odgovornog roditeljstva i sl.;

- vrlo je važno **osmisliti i ispuniti slobodno vrijeme djece i mladih** jer mediji najčešće ispunjavaju prazninu koju djeca i mladi danas osjećaju čime je prostor medijskoj manipulaciji otvoren;

- kroz **Nacionalnu strategiju za mlade** treba poticati formiranje centara za mlade, parlamenta za mlade, gradskih programa djelovanja za mlade, klubova, umrežavanje udruga za mlade...;

- **nastavnike je potrebno stručno usavršavati** kako bi se umanjila odgojna atrofija škole. Kao odgojitelji moramo biti privlačni i transparentni te dati mladima da sami kreiraju svoje slobodno vrijeme.

Školske knjižnice zahvaljujući izvrsnoj edukaciji školskih knjižničara, stalnom stručnom usavršavanju na svim razinama od lokalne do državne i međunarodne, u 21. stoljeću postaju **medijsko i informacijsko središte škole** koje već ima veliku ulogu u ostvarivanju gore navedenih ciljeva. Školski knjižničari su već dosta dugo osviješteni o ulozi masovnih medija na odgoj djece i mladih. Dobro educiran i motiviran knjižničar može i treba biti ključna osoba u medijskom odgoju i odgoju za kritičko mišljenje djece i mladih.

9. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj – *Narodne knjižnice kao treći prostor* Zadar, 9. – 11. listopada 2013.

Dunja Marija Gabriel

NSK – Matična služba za narodne knjižnice

dgabriel@nsk.hr

Savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, koje je 2003. godine pokrenula NSK, ove je godine proslavilo desetu obljetnicu. Proteklih godina knjižničari su u okviru Savjetovanja imali prilike razmjenjivati iskustva i primjere dobre prakse te upoznati najnovije trendove razvoja u zapadnoeuropskom i angloameričkom narodnom knjižničarstvu. Hrvatsko knjižničarsko društvo bilo je suorganizatorom svih dosadašnjih savjetovanja, kao i središnje narodne knjižnice u gradovima u kojima su savjetovanja održana. Savjetovanja za narodne knjižnice redovito se odvijaju zahvaljujući financijskoj potpori Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Od 2003. do 2009. godine Savjetovanja su se održavala svake godine (u Splitu, Osijeku, Tropolju, Plitvicama, Lovranu, Puli i Šibeniku), a od 2009. svake dvije godine (2011. u Svetom Martinu na Muri i 2013. u Zadru).

9. savjetovanje za narodne knjižnice u RH s temom *Narodne knjižnice kao treći prostor* održano je u Zadru u Hotelu Club Funimation Borik od 9. do 11. listopada 2013. godine. Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, kao glavnom organizatoru, i Hrvatskom knjižničarskom društvu (Sekciji za narodne knjižnice), kao suorganizatoru, ove godine se u suorganizaciji pridružila **Gradska knjižnica Zadar koja je bila domaćin skupa**. Ovo savjetovanje s međunarodnim sudjelovanjem okupilo je oko 170 sudionika knjižničara iz cijele Hrvatske te strane goste iz Finske

i Slovenije.

Temu i podtemu 9. savjetovanja za narodne knjižnice osmislili su članovi Programskog odbora Savjetovanja i moderatori pojedinih tematskih cjelina: Dunja Seiter-Šverko (predsjednica), Ana Barbarić, Ivančica Đukec-Kero, Dubravka Đurić-Nemec, Dunja Marija Gabriel, Jelica Leščić, Ivan Pehar, Ivanka Stričević, Zoran Velagić. Za organizacijska pitanja na Savjetovanju bili su zaduženi članovi Organizacijskog odbora: Dunja Marija Gabriel (predsjednica), Sandi Antonac, Ante Livajić, Nela Marasović, Ivan Pehar, Nada Radman, Dobrila Zvonarek. U organizaciji Savjetovanja pridružili su se i volonteri – studenti Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru koje je koordinirala asistentica Drahomira Gavranović (na slici).

Savjetovanjem se željelo **ukazati na društveni položaj narodnih**

knjižnica na koji utječe niz tehnoloških i društvenih promjena. Zbog široke dostupnosti informacija i materijala na internetu, suvremeno narodno knjižničarstvo je pred novim izazovom i okreće se ideji knjižnice kao mjesta susreta, *knjižnici kao trećem prostoru*. Uz dom i radno mjesto, odnosno školu, **treći prostor čine javni prostori u zajednici namijenjeni okupljanjima, učenju, interakciji, mjesta gdje se potiču rasprave i razmjena ideja, gdje se uspostavlja dijalog**. Knjižnice tako postaju mjesta jačanja civilnog sektora i učenja demokracije.

Na svečanom otvorenju Savjetovanja pozdravne govore sudionici skupa uputili su Dunja Seiter-Šverko (glavna ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu), Katica Matković-Mikulčić (potpredsjednica Hrvatskoga knjižničarskoga društva), Ivan Pehar (ravnatelj Gradske knjižnice Zadar), Radovan Dunatov (pročelnik Odjela za kulturu i šport Grada Zadra) i Stipe Zrilčić (župan Zadarske županije).

Savjetovanje je tematski bilo podijeljeno u pet cjelina. Četiri teme, *Prostor knjižnice koji odražava filozofiju trećeg prostora, Knjižnica kao prostor za (samo)učenje i razmjenu ideja, Knjižni-*

Broj 61, prosinac 2013.

ca kao društveni kapital, Korisnici kao aktivni sudionici i stvaraoci, obrađene su u okviru 39 izlaganja i prezentacija (šest pozvanih izlaganja, 17 prijavljenih i šest posterskih izlaganja, deset pecha kucha prezentacija). Peta tema pod nazivom **Transformacija narodnih knjižnica** prezentirana je na okruglom stolu i obuhvatila je strateške i normativne dokumente u području narodnoga knjižničarstva.

Prvi dan Savjetovanja održana su četiri plenarna izlaganja. U uvodnom izlaganju profesor Zoran Velagić s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku govorio je na temu **Skica za povijest knjižnica kao prostora drugovanja** i istaknuo povijesni aspekt koncepcije korištenja knjižnice kao trećeg prostora još od razdoblja helenizma koji se u većoj ili manjoj mjeri sačuvao do 19. stoljeća. Od tada ideja knjižnice kao prostora drugovanja iz privatnog i elitnog trećeg prostora prelazi u sve brojnije i organiziranije javne knjižnice.

Rebeka Pilppula, ravnateljica Knjižnica grada Joensuu i ravnateljica Službe za kulturu i knjižnice u gradu Joensuu, govorila je na temu **Moja knjižnica – uloga narodnih knjižnica u Finskoj** i svakodnevnom životu njezinih građana iznoseći stav da knjižnice trebaju biti zajednička mjesta koja podjednako pripadaju i korisnicima i knjižničarima. Naglasila je potrebu da knjižnice zadrže svoju ulogu u svijetu koji se neprestano mijenja i usklađuju svoje usluge i stručnost s takvim dinamičnim okruženjem.

(...)

Posljednji, treći dan Savjetovanja započeo je održavanjem **okruglog stola na temu Transformacija narodnih knjižnica: strateški i normativni dokumenti u području narodnoga knjižničarstva** koji su moderirale Ivančica Đukec Kero (KGZ – Knjižnice grada Zagreba) i Dunja Marija Gabriel (NSK – Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu). U kratkome uvodnom predstavljanju Dunja Seiter-Šverko dala je **osvrst na zakonske obveze Nacionalne i sveučilišne knjižnice vezano uz izradbu i donošenje strateških i normativnih dokumenta u narodnome knjižničarstvu**. Tatjana Aparac-Jelušić, predsjednica Hrvatskoga knjižničnog vijeća, **navjela je neke od planova Vijeća** i vremenske okvire u kojima bi stručna zajednica mogla očekivati dio važnih dokumenta poput *Zakona o knjižnicama* i *Strategije razvoja hrvatskoga knjižničarstva do 2020. godine*, koji ujedno predstavljaju ključne dokumente za sve ostale strateške i normativne dokumente u podru-

čju narodnoga knjižničarstva. Ana Barbarić ukratko je predstavila **2. hrvatsko izdanje IFLA-inih Smjernica za narodne knjižnice iz 2011. godine**, kao važnog međunarodnog dokumenta koji donosi nove trendove u narodnom knjižničarstvu. Milena Bon predstavila je **postojeće slovenske standarde za narodne knjižnice** koji mogu biti dragocjen primjer i iskustvo u izradi hrvatskih standarda. Od dokumenata, čija je izrada u tijeku, izdvojen je

rad na Standardima za narodne knjižnice jer je od polovice 2013. godine s radom započelo Povjerenstvo za njihovu izradu koje je imenovano pri Matičnoj službi za narodne knjižnice u Hrvatskome zavodu za knjižničarstvo u NSK-u. Tijekom okrugloga stola Nada Radman, predstavnica Povjerenstva, iznijela je **neke od dosadašnjih ideja i prijedloga za stvaranje novih ili osuvremenjivanje postojećih standarda** iz 1999. godine.

Nakon rasprave doneseni su sljedeći zaključci:

1. Novi *Zakon o knjižnicama* treba predvidjeti kaznene odredbe za nepoštivanje istog i jasno definirati tko provodi inspekcijski nadzor.
2. Novi ili osuvremenjeni *Standardi za narodne knjižnice* trebaju biti obvezujući (a ne preporuka) za knjižnice i osnivače.
3. Novim ili osuvremenjenim *Standardima za narodne knjižnice* potrebno je odrediti maksimalne uvjete za obavljanje djelatnosti narodnih knjižnica.
4. *Pravilnikom za obavljanje djelatnosti narodnih knjižnica* potrebno je odrediti minimalne uvjete za obavljanje djelatnosti narodnih knjižnica.
5. U kreiranju navedenih dokumenata preporučuje se konzultirati istovrsne slovenske dokumente.
6. Potrebno je da Matična služba za narodne knjižnice u NSK-u i članovi Stručnog vijeća voditelja županijskih matičnih službi za narodne knjižnice, prije izrade konačnog prijedloga teksta *Standarda za narodne knjižnice*, prirede analizu poslovanja narodnih knjižnica po županijama, gradovima i općinama s obzirom na vrijednosti predviđene u *Standardima za narodne knjižnice* iz 1999. godine.
7. Potrebno je ujednačavanje prikupljanja statističkih

podataka na osnovi kojih se donose *Standardi za narodne knjižnice*. U tijeku je jednogodišnji projekt Primjena hrvatskih ISO normi (ISO 2789 i ISO 11620) za jedinstveno elektroničko prikupljanje, obradu/analizu i prikaz statističkih podataka o poslovanju svih vrsta knjižnica koji se provodi u Hrvatskom zavodu za knjižničarstvo u NSK-u u Zagrebu.

8. Potrebno je izraditi *Pokazatelje knjižnične djelatnosti hrvatskih narodnih knjižnica* po županijama, gradovima i općinama (preporučuje se konzultirati *Pokazatelje slovenskih narodnih knjižnica* - http://bibsist.nuk.uni-lj.si/kazalci/kazalci_spl.php).

9. Dogovoreno je da prijedlog novog ili osuvremenjenog Standarda za narodne knjižnice bude dostupan na mrežnoj stranici NSK-a (Matične službe za narodne knjižnice) za javnu raspravu.

Nakon okruglog stola slijedilo je **zajedničko predstavljanje šest posterskih izlaganja** koje je započelo pojedinačnim kratkim predstavljanjem radova i nastavilo se razgledavanjem te individualnim razgovorima sa zainteresiranima. Ocjenjivački odbor je u skladu s prethodno utvrđenim kriterijima odlučio da se **priznanje i nagrada za najbolje postersko izlaganje dodijeli Tomislavu Staničiću iz Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu pod naslovom Projekt „Splitski spomenar“ – nova dimenzija suradnje s korisnicima**. Nagrada obuhvaća besplatno pohađanje jedne radionice po izboru u okviru Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u NSK-u u Zagrebu.

(...)

Temeljem izlaganja održanih na 9. savjetovanju za narodne knjižnice u RH u Zadru doneseni su sljedeći zaključci:

1. Koncept knjižnice kao trećeg prostora predstavlja i označava knjižnicu kao: **promicatelja demokracije i društvene kohezije, oazu i arenu okupljanja građana, dnevni boravak zajednice**, promicatelja razvoja društva, međugeneracijskog dijaloga i dijaloga između različitih društvenih skupina (etničkih skupina, nacionalnih manjina, osoba s posebnim potrebama).

2. Koncept knjižnice kao trećeg prostora **omogućava uključivanje korisničke zajednice** u stvaranje usluga i programa radi zajedničkoga doprinosa kvaliteti življenja u zajednici.

3. Budućnost knjižnica ovisi o njihovom **povoljnom utjecaju na razvoj društvenoga, kulturnoga i gospodarskoga**

kapitala, odnosno o mjeri u kojoj će knjižnice pridonositi široj društvenoj zajednici donošenjem *dodane vrijednosti*. Preduvjet za to je **kvalitetan zakonski okvir i financijska potpora** nadležnih državnih institucija, osnivača i lokalne uprave.

4. Potrebno je **nastavak rada na razvoju javnih knjižnica kao središta zajednice** i razvoju strategija za izgradnju zajednice.

5. Narodne knjižnice međusobnom razmjenom iskustava i izgradnjom snažnog suradništva s različitim ustanovama i udrugama postaju **nositelji civilnog partnerstva**.

6. **Prijedlog teme idućeg Savjetovanja za narodne knjižnice u RH je Vrednovanje rada i usluga knjižnica**. Predložena tema rezultat je većeg broja prezentacija i izlaganja u okviru Savjetovanja, u kojima je istaknut nedostatak provođenja sustavnog vrednovanja knjižničnih usluga.

7. Potrebno je **kontinuirano stjecanje dodatnih kompetencija knjižničara**, jer se pokazalo da tradicionalna knjižničarska znanja često nisu dostatna, posebno u uporabi napredne tehnologije i vrednovanja programa i usluga.

8. Zaključeno je da se radovi za Zbornik Savjetovanja priređeni u skladu s uputama u Vjesniku bibliotekara Hrvatske prikupljaju do 15. prosinca 2013. te šalju e-poštom ili običnom poštom na adresu Nacionalne i sveučilišne knjižnice – Matične službe za narodne knjižnice.

Sve dodatne informacije o 9. savjetovanju nalaze se na mrežnoj stranici Savjetovanja - <http://sznk.nsk.hr/>. Cjelovit tekst članka dotupan je na <http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/825>.

Broj 61, prosinac 2013.

Jubilarni 10. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama

Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica, 27. rujna 2013.

Veronika Čelić-Tica, vcelic@nsk.hr

Dunja Marija Gabriel, dgabriel@nsk.hr

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Dijana Sabolović-Krajina, ravnateljica@knjiznica-koprivnica.hr

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Jubilarni 10. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama s međunarodnim sudjelovanjem održan je 27. rujna 2013. u KGZ-u, u Čitaonici na 1. katu Gradske knjižnice s temom **Osobe s posebnim potrebama i osobe s invaliditetom u knjižnici u novom informacijsko-tehnološki okruženju**. Organizatori skupa bili su Komisija za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama i Komisija za čitanje Hrvatskoga knjižničarskog društva, a suorganizator KGZ – Gradska knjižnica u Zagrebu. Održavanje skupa koji je ove godine proslavio desetu obljetnicu postojanja financijski kontinuirano podupiru Ministarstvo kulture RH i Grad Zagreb – Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport. Članovi Programskog i organizacijskog odbora bili su: Loris Bučević-Sanvincenti, Veronika Čelić-Tica, Sanja Frajtag, Dunja Marija Gabriel, Željka Miščin, Ljiljana Sabljak, Dijana Sabolović-Krajina, Davorica Semenić-Premec i Amelija Žulj.

S razvojem visoke informacijsko-komunikacijske tehnologije tema 10. okruglog stola neprekidno se aktualizira i donosi nove izazove u radu knjižnica i knjižničara s korisnicima s posebnim potrebama. Na okruglom stolu bilo je govora o korištenju specijaliziranih elektroničkih uređaja koji osobama s posebnim potrebama, a posebice osobama s invaliditetom, olakšavaju svakodnevnicu, svjesni činjenice da živimo u razdoblju u kojem električno okruženje utječe na kvalitetu života svih nas.

Cilj skupa je bio pokazati kako knjižnica u novome okruženju može olakšati korištenje svojih usluga i sadržaja osobama s posebnim potrebama (posebice s obzirom na e-knjigu).

(...)

Na početku skupa Dunja Marija Gabriel (predsjednica Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKD-a) ukratko je **upoznala sudionike s djelokrugom rada HKD-ove Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama**. Istaknula je da rad Komisije obuhvaća knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama, odnosno sve osobe koje ne mogu koristiti standardne (konvencionalne, uobičajene, redovite) knjižnične usluge i ne mogu čitati standardni (crni) tisak. Navedeno uključuje osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju, ali i osobe s disleksijom ili bilo kojom vrstom poremećaja u čitanju i pisanju, tj. učenju. Komisija se također bavi knjižničnim uslugama za bolničke pacijente, osobe smještene u domovima umirovljenika, osobe smještene u odgojnim domovima i osobe u kaznenim ustanovama i za ove skupine knjižničnih korisnika provode se brojni programi od kojih se ističe program biblioterapije, tj. vođenog (ciljanog) čitanja koje organiziraju i provode knjižničari u suradnji s udrugama i stručnjacima raznih profila. Sve navedeno radi se u skladu s djelovanjem međunarodne IFLA-ine Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama (LSN - Library Services to People with Special Needs Section). Ukorak s promjenom i razvojem društva i društvene svijesti, kontinuirano se proširuje rad Komisije i njezin djelokrug rada se od 2012. proširio na beskućnike (osobe bez prebivališta i identifikacijskih dokumenata od kojih veliki broj pripada osobama sa psiho-socijalnim invaliditetom) te na darovitu djecu kao korisnike školskih i narodnih knjižnica, što je u skladu s hrvatskim Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi koji prepoznaje učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama od kojih su jedni daroviti učenici, a drugi učenici s teškoćama.

Prvo izlaganje pod nazivom Važnost mogućnosti pristupa informacijama i komunikaciji za osobe s invaliditetom imala je Anka Slonjšak, prva hrvatska pravobraniteljica za osobe s invaliditetom. Izlaganje je stavljeno u okvir koji čine dva važna dokumenta: UN-ova Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (koju je Hrvatska ratificirala 2007) i Marakeški sporazum (donesen u lipnju 2013) za olakšavanje pristupa izdanim djelima za osobe s oštećenjem vida i sve osobe koje ne mogu čitati standardni tisak. Pravobraniteljica je posebno istaknula kakve su prilagodbe knjižničnih sadržaja potrebne osobama s invaliditetom (ovisno o vrsti oštećenja).

Gošća iz Danske Tove Elisabeth Berg, međunarodna je koordinatorica u Danskoj nacionalnoj knjižnici za osobe koje ne mogu čitati standardni tisak (Nota – Danish National Library for Per-

sons with Print Disabilities). U izlaganju na temu **How we use High ICT technology in Library services at Nota prikazala je djelovanje Danske nacionalne digitalne knjižnice**. Ova knjižnica jedna je od vodećih u svijetu po svojoj vrhunskoj organizaciji, korištenju najnovije tehnologije i učinkovitoj distribuciji knjižničnih usluga osobama koje ne mogu čitati standardni tisak. Nota proizvodi knjige u različitim Daisy formatima (e-knjige, zvučne knjige i knjige na brajici) i osim zvučnih knjiga u Daisy formatu proizvode Daisy knjige u xml-u. Knjige se distribuiraju ili posudbom na CD-ima ili on-line uslugama zahvaljujući kojima korisnici knjižnice mogu pomoću računala preuzimati (*download*) knjige sa servera knjižnice. Nota potiče svoje korisnike na samostalnost u traženju knjiga i organizira dodatne usluge za korisnike kao što je pokretanje kluba čitatelja knjiga, izbor knjige mjeseca, korištenje društvenih mreža za populariziranje zbirki, predstavljanje i komentiranje knjiga te korištenje Facebooka za privlačenje mlađih korisnika. Nota također omogućava svojim korisnicima knjižničnu podršku telefonom i e-poštom vezano uz informatičku i informacijsku poduku korisnika koji ne mogu čitati standardni tisak, a na internetskoj stranici knjižnice postoji poseban kutak za pitanja na tu temu. Također, Nota izrađuje vodiče u obliku filma i u tekstualnom obliku, a na internetskoj stranici knjižnice nalaze se odgovori na česta pitanja (FAQ).

(....)

Drugi dio stručnog skupa započeo je **izlaganjem Marija Dolića iz Udruge slijepih Zagreb na temu Upotreba računala sa specifičnim dodacima za gluhoslijepe osobe**. U izlaganju je istaknuta važnost individualnog pristupa, posebice u komunikaciji s gluhoslijepim osobama, jer svaka od njih ima svoje specifičnosti u komunikaciji s drugim ljudima. Za većinu gluhoslijepih osoba optimalnu ljudsku komunikaciju predstavlja govor. Govoreći iz perspektive osobe s praktičnom gluhoslijepećom, Dolić je objasnio potrebu pohađanja slušnogovorne rehabilitacije u Poliklinici Suvag, po verbotonalnoj metodi akademika Petra Guberine, zahvaljujući kojoj je završio Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet u Zagrebu. U praktičnom dijelu izlaganja Mario Dolić objasnio je

kako komunicira koristeći uređaje stare tehnologije (Optacon) i nove tehnologije (računalo s brajevim retkom) te kako se služi internetom i Facebookom.

Ljiljana Sabljak i Davorka Semenić-Premec iz Knjižnica grada Zagreba kroz svoje izlaganje Korisnici s intelektualnim poteškoćama u narodnim knjižnicama i novi mediji prikazale su projekt KGZ-a – Knjižnica širom otvorenih vrata – koji nudi posebne programe za korisnike s intelektualnim poteškoćama. Takvi se programi provode u suradnji s centrima za rehabilitaciju ili udrugama, a sam rad pretpostavlja educirano i prije svega senzibilizirano osoblje. U izlaganju je predstavljena struktura radionica

koje se već više godina provode u KGZ-u, u Knjižnici Savski Gaj u Novom Zagrebu.

(...)

Na 10. okruglom stolu doneseni su zaključci koji će se uputiti mjerodavnim ustanovama – Vladi RH, Ministarstvu kulture RH, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta RH, Ministarstvu socijalne politike

i mlađih RH, Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara u NSK, Poliklinici Suvag te Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu:

1. Potrebno je da se na državnom nivou **ratificira Marakeški sporazum iz 2013. godine** koji govori o olakšavanju pristupa izdanim djelima za osobe s oštećenjem vida i ostale osobe koje ne mogu čitati standardni tisak te o izradi univerzalnog dizajna u pogledu okruženja, proizvoda, programa i usluga koji bi koristio svima bez potrebe posebnog oblikovanja i prilagođavanja.
2. Potrebno je **osigurati prilagodbu knjižničnih sadržaja osobama s invaliditetom ovisno o vrsti oštećenja** (motorička, senzorička, mentalna, psihosocijalna oštećenja te intelektualne teškoće) i na taj način osigurati korištenje knjižničnih usluga i pristup informacijama i komunikaciji na ravnopravnoj osnovi i jednako za sve. Prilagodba treba uključivati arhitektonsku pristupačnost, dostupnost pisanih sadržaja u alternativnim oblicima (na brajevom pismu, u uvećanom tisku, zvučnom zapisu

ili elektroničkom obliku), dostupnost tumača i prevoditelja za znakovni jezik, dostupnost multimedijalnih sadržaja i pristupačnost informacijsko-komunikacijske tehnologije.

3. Potrebna je **sustavna edukacija knjižničara i korisnika za pravilno korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije i raznih potpornih tehnologija**, novih medija i opreme za osobe s posebnim potrebama i osobe s invaliditetom.

4. **Razumijevanje gluhoslijepih osoba i njihovih osnovnih teškoća i potreba u svakodnevnom životu** temelj je za korištenje suvremenih tehnologija koje im omogućuju pristup informacijama i komunikaciji. Neophodno je da knjižničari imaju temeljna znanja o aparatima koji pomažu osobama s oštećenjima sluha (elektroakustičkim aparatom Suvag/Verboton) i nizom dijagnostičkih i rehabilitacijskih programa i postupaka primjerenih vrsti i broju oštećenja, te dobi korisnika koji imaju za cilj integraciju po verbotonalnoj metodi.

5. **Knjižnice se**, u skladu sa svojom misijom i vizijom promicanja čitanja i pismenosti, **posebnim programima trebaju uključiti u integraciju i potporu razvoja stvaralačkih i kreativnih potencijala** kako djece tako i odraslih sa slušno i/ili jezično-govornim teškoćama.

6. Potrebna je **suradnja knjižnica sa specijaliziranim udrugama i tvrtkama** u pogledu informiranja o novim tehnologijama i poboljšavanje ponude prilagođenih pomagala i uređaja na tržištu, kako bi moglo educirati korisnike i knjižničare i pružati primjerene usluge za osobe koje ne mogu čitati standardni tisak.

7. Potrebno je **sustavno opremanje knjižnica novim medijima i tehnologijama** (tablet računalima i e-čitačima) za njihovu primjenu u obrazovanju, komunikaciji i svakodnevnim aktivnostima osoba s posebnim potrebama. Tako se stvara mogućnost razvijanja kvalitetnih knjižničnih usluga i ravnopravno uključivanje i pristup svih korisnika s posebnim potrebama digitalnoj građi i izvorima informacija.

8. Potrebno je **potaknuti reguliranje zakona** (posebice *Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima*) i propisa vezano uz digitalnu literaturu koji bi omogućili bolji i lakši pristup građi svim osobama s posebnim potreba-

ma uključujući i obrazovnu literaturu za učenike i studente s posebnim potrebama.

9. **Krug korisnika** knjižničnih usluga za slijepce i slabovidne trebao bi se na nacionalnoj razini, kao i u lokalnim sredinama, **širiti na sve osobe koje ne mogu čitati standardni tisak** (kao što je primjerice u Danskoj) što bi trebalo pratiti i odgovarajuća legislativa (osobe s disleksijom, motoričkim oštećenjima, Alzheimerovom bolesti i dr.).

10. U Hrvatskoj se trebaju **razvijati knjižnične strategije, stjecati znanja u komuniciranju s različitim ciljanim grupama osoba s oštećenjima ili uvoditi usluge i pomagala koji će im omogućiti korištenje knjižnice** ne samo u fizičkom nego i u **elektroničkom i virtualnom okruženju** (kao što je primjerice u Sloveniji). Pri tome su priručnici dobre prakse za korisnike s teškoćama dobar format koji olakšava rad s korisnicima s posebnim potrebama, te im omogućuje korištenje knjižničnih usluga uopće. Na početku je potrebno identificirati ciljane grupe, a potom prijedloge specifičnih usluga u elektroničkom obliku, oblikovane prema njihovim potrebama.

11. **Internetska stranica je koristan informacijski centar**, pa knjižnice stoga trebaju iskoristi mogućnosti njegovog modernog dizajniranja, funkcionalnosti, interaktivnosti sadržaja i aplikacija za različite skupine osoba s posebnim potrebama i osoba s invaliditetom (osobe oštećena sluha, osobe oštećena vida, korisnici s problemima kretanja, korisnici s kognitivnim i govornim smetnjama, stariji ljudi).

12. Poželjno je uključivanje djece i odraslih bez poteškoća u **zajedničko provođenje aktivnosti u knjižnicama za osobe s posebnim potrebama i osobe s invaliditetom** u svrhu doprinosa društvenoj inkluziji i senzibiliziranosti javnosti za njihove probleme i potrebe.

Cjelovit tekst dostupan je na <http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/808>.

13. okrugli stol o slobodnom pristupu informacijama s temom *Nakladnici i knjižnice*

Tea Grašić-Kvesić
predsjednica Komisije slobodan za pristup informacijama
HKD-a
tea.grasic.kvesic@kgz.hr

Već tradicionalno na Međunarodni dan ljudskih prava 10. prosinca Hrvatsko knjižničarsko društvo, Komisija za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja (FAIFE) i Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu organizirali su 13. okrugli stol s temom *Nakladnici i knjižnice*, o kojoj se, vjerujemo, upravo zbog aktualnosti, raspravljalo tijekom godine na tri skupa. Naša koncepcija skupa temeljila se na činjenici kako se dugogodišnja ravnopravna suradnja i partnerstvo nakladnika i knjižnica u komunikacijskom lancu prijenosa informacija i znanja ponešto **promijenilo dolaskom e-knjige** jer smo primijetili kako su u jednom razdoblju poznate **velike nakladničke kuće ograničavale knjižnicama korištenje nekih svojih digitalnih naslova**. Osim toga, govorili smo i o **pitanju usklađivanja platforme za korištenje i posudbu e-knjige u knjižnicama**.

Organizacija okruglog stola imala je za cilj **identificirati prepreke slobodnom pristupu informacijama i ukazati na mogućnosti njihova uklanjanja**.

Suvremeno nakladništvo razdvojilo se na **znanstveno i trgovačko** te oba posluju u skladu s različitim poslovnim modelima. Znanstveno nakladništvo usmjereno je na objavljivanje na internetu i u okviru elektroničkih baza; znanstvene su publikacije i baze dostupne putem licencija, iako postoji i jak pokret koji se zalaže za otvoreni pristup. Trgovačko je, pak, elektroničko nakladništvo usmjereno na pojedinca kojemu svoje proizvode prenosi izravno na čitače, tablete, odnosno preko specijaliziranih aplikacija. Primjena tehničkih mjera zaštite gotovo je redovita pojava.

Dok se u znanstvenom komunikacijskom lancu knjižnice još uvijek javljaju kao posrednici, koji, doduše, sve manje odabiru i nabavljaju građu, a **sve češće sklapaju licencije za pristup bazama podataka, sudjeluju u međuknjižničnoj posudbi, kao i u nastanku i organizaciji repozitorija i digitalnih arhiva**, čini se da su **trgovački nakladnici zaobišli knjižnice**. Poznate su nakladničke kuće poput HarperCollinsa, Penguinina, Simon&Schustera ili Macmillana u jednom trenutku ograničavale mogućnost knjižnicama da koriste njihove digitalne naslove.

Uz oklijevanje nakladnika da svoje naslove daju na korištenje, korištenju e-knjiga u knjižnicama postavljaju se i različite **tehničke, organizacijske i pravne prepreke**, od postojanja različitih nesukladnih platformi za korištenje, slabe tehničke infrastrukture, do činjenice da ne postoji pravna osnova za posudbu e-knjiga. **Tvrtka Lamaro d.o.o. – TookBook** je uz pomoć Vlade Re-

publike Hrvatske, a kroz program poticanja znanstveno-istraživačkih projekata, **razvila cjelovitu platformu za izradu, distribuciju i zaštitu (od neovlaštenih kopiranja) e-knjiga, te aplikacije za čitanje e-knjiga** na mobilnim uređajima (operativni sustavi Android i iOS). Ova tvrtka nudi kupcima posebne pogodnosti prilikom kupnje vrhunskih e-čitača čime na tržištu pruža cjelovitu uslugu, koja ne zaostaje za svjetskim brendovima kao što su Amazon i Barnes&Nobel, ali praktički nije rješenje za knjižnice. Međutim, ova bi inicijativa trebala biti poticaj ponovnom jačanju partnerstva i suradnje knjižnice i nakladnika u izradi platforme za korištenje e-knjige u knjižnicama.

Prvi put u svojoj dugoj povijesti knjižnice su suočene s **opasnošću da ne mogu osigurati pristup svim naslovima koji se nude na tržištu** čime je ozbiljno ugrožena i njihova zadaća osiguranja pristupa informacijama.

Cilj Okruglog stola bio je **ukazati na promjene u lancu proizvodnje i distribucije knjiga i časopisa te kako te promjene utječu na poslovanje knjižnica**.

U prvom tematskom bloku, *Znanstveno i trgovačko nakladništvo: promjene u poslovnim modelima*, Daniela Živković posebno je naglasila **prijeko potrebnu suradnju raznih struka u sektoru knjige**, a posebno suradnju između privatnog i javnog sektora.

Broj 61, prosinac 2013.

Sastavni dio kulturnih politika pojedinih naroda, naglasila je autorica, politika je prema knjizi. Rješavanje pitanja intelektualnog vlasništva, poreza, oblikovanje kulturne politike u informacijskom društvu uključuje i ministarstva kulture, ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te lokalnih uprava kako bi se osigurao otkup i elektroničke knjige. Potrebno je, prije svega, razviti sustav posudbe čitača knjiga bilo kojega oblika kako bismo je učinili široko dostupnom.

U svom izlaganju **Miha Kovač** citirajući Marcusa Dohlea, direktora Penguina: "We are saying, even in 100 years print will be important ... that means we continue to invest in print" nije umanjio značaj promjena koje su se dogodile u knjižnim aktivnostima dolaskom e-knjige, te je **upozorio na nova područja istraživanja koja su se otvorila pojavom digitalnog čitanja**. Digitalno doba posebice potiče razmišljanja o kulturnim izazovima identiteta malih jezičnih zajednica, kao što su slovenska i hrvatska, istaknuo je autor.

Anita Šikić naglasila je **probleme institucionalnih nakladnika gdje je produkcija e-knjige malo ili nikako dostupna**, prodajno i promidžbeno, te istaknula grupaciju nakladnika znanstvene i stručne knjige pri Hrvatskoj gospodarskoj komori te udruhu Knjižni blok koji su uložili znatne napore, ali i postigli rezultate u osmišljavanju strategije za dostupnost e-knjige.

Drugi tematski blok ***E-knjige u narodnim knjižnicama*** započeo je izlaganjem **Marka Hercoga**, tehničkog direktora Študentske založbe i **Matjaža Eržena** ravnatelja Knjižnice Ivana Tavčara, Škofja Loka, koji su **izložili primjer dobre prakse o suradnji slovenske narodne knjižnice i Študentske založbe** kao partnera u projektu posudbe e-knjige na platformi Biblios.lib.

Gradska knjižnica Rijeka predstavila je svoj primjer osuvremenjivanja u nekoliko pravaca: **ponudom tablet-računala i e-čitača u tradicionalnoj Narodnoj čitaonici te izradom novih web-stranica magazinskog tipa**. **Andreja Silić Švonja** koja je s **Goranom Tuškan Mihočić**, ravnateljicom Gradske knjižnice Rijeka, koautorica predavanja ***Kako do e-čitaonice – što ima prednost, sadržaji ili uređaji?*** spomenula je **izgradnju digitalne knjižnice na open source platformi** što pospješuje jačanje prisutnosti knjižnice na

društvenim mrežama.

Luana Malec predočila je **primjer dobre prakse posudbe e-knjige** u narodnim knjižnicama za pripadnike talijanske narodnosti i ljubitelje talijanske književnosti i jezika Središnje regionalne knjižnice Srećka Vilhara u Kopru.

Otvoreni pristup knjigama i časopisima pokušao je odgovoriti na postavljena pitanja s obzirom na ulogu knjižnica u obrazovanju za društvo znanja. Treći tematski blok otvorila je **Milena Bon** koja nas je upoznala s konzorcijem COSEC i popularnim ponuđačem e-knjiga EBSCO. Istaknula je

podatke o pogodnosti povoljne pretplate korištenja e-knjiga pogotovo u narodnim knjižnicama jer pružaju popularne sadržaje.

Jelka Petrak iznijela je **probleme znatnog poskupljenja izvora informacija**, prije svega znanstvenih časopisa, koje su nametnuli izdavači i time ograničili i kontrolu pristupa informacijama. Zbog toga je prije desetak godina pokrenuta široka akcija zagovaranja

otvorenog pristupa javnim informacijama.

Korištenje e-knjiga kao (visokoškolskih) udžbenika predstavlja poseban izazov, istaknula je **Silvana Brozović**. Osim problema o pitanjima autorskih prava i visoke cijene e-knjiga, uočavaju se i problemi tehničke prirode – implementacije web-platfomi za njihovu distribuciju i pristup. I dok je glavna inicijativa pristupa znanstvenim informacijama pokrenuta u područjima prirodnih i biomedicinskih znanosti, tek se u novije vrijeme u svijetu javljaju projekti i inicijative otvorenog pristupa usmjereni na tekstove društvenih i humanističkih znanosti, primjećuje **Iva Melinščak Zlodi**. Prema njezinom mišljenju **najvažnija su pitanja stvaranje metapodataka i osiguravanje kvalitete sadržaja, te podrška znanstvenih ustanova i financiranje znanstvenih istraživanja**. Na kraju ovog tematskog bloka predstavio se **Bojan Macan** iz Knjižnice Instituta Ruđer Bošković koji je naglasio da gotovo **svaka značajnija znanstvena institucija u svijetu posjeduje vlastiti repozitorij koji arhivira cjelovite tekstove svojih djelatnika**. Međutim OAR (otvoreno dostupni repozitorij) ne ispunjava svoju zadaću ako nije umrežen u globalnu mrežu otvorenih dostupnih repozitorija. Preduvjet **umrežavanju** jest implementacija određenih standarda i protokola kako bi repozitoriji bili **interoperabilni**.

Zbog toga treba raditi najviše na normativnim datotekama s usvojenim standardima koji tada olakšavaju upis metapodataka, čime povećavaju njihovu točnost, a trajnim identifikatorima autora i publikacija (primjer jedinstvene identifikacije autora – identifikator ORCID) omogućuju njihovo povezivanje.

Skupu je prisustvovalo 70 sudionika, a nazočni su bili i načelnica Odjela za promidžbu i čitanje pri Ministarstvu kulture Dubravka Đurić Nemeč, Duško Gluščević iz Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport grada Zagreba te ravnateljica Knjižnica grada Zagreba Davorka Bastić, kojoj zahvaljujemo na gostoprimstvu i ustupljenom prostoru, kao i Ljiljani Sabljak voditeljici Gradske knjižnice. Svim sudionicima obratile su se u pozdravnoj riječi predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva, Marijana Mišetić, predsjednica Komisije za slobodan pristup informacijama, Tea Grašić Kvesić, te Ana Barbarić, predstojnica Katedre za bibliotekarstvo u ime suorganizatora Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Na kraju skupa bio je **predstavljen zbornik radova prošlogodišnjeg, 12. okruglog stola o slobodnom pristupu informacijama i slobodi izražavanja čija je tema bila Društvene mreže i knjižnice**. Predstavile su ga urednice Ana Barbarić s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Dorja Mučnjak iz Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Sudionici skupa su u konstruktivnom duhu, a kroz uključivanje u rasprave doprinijeli sadržajnim zaključcima koji su slijedili nakon 13. okruglog stola.

Zaključci 13. okruglog stola s temom *Nakladnici i knjižnice*.

1. U skladu s tekućom europskom praksom **pojedini segmenti politike prema knjizi i nakladništvu trebaju se utvrditi dogovorom svih zainteresiranih dionika**, među kojima su uz autore, nakladnike, proizvođače sadržaja, distributere i udruge za kolektivno ostvarivanje prava svakako i knjižničari.
2. **Hrvatskim nakladnicima** i nadalje predstoji objavljivanje njihovih ranijih tiskanih izdanja u obliku e-knjige te ponuda tih izdanja knjižnicama. Stoga je važno pod kojim uvjetima će knjižnice nabavljati e-knjige i posuđivati ih. **Izrada nacionalne strategije o dostupnosti e-knjige u knjižnicama** uz snažnije lobiranje nacionalnih i međuna-

rodnih strukovnih udruga uvelike bi smanjila novonastale prepreke u slobodnom odabiru i nabavi e-knjiga.

3. Budući da **ne postoji uhodani model korištenja e-knjiga u knjižnicama** niti temeljitija i opsežnija istraživanja i analize o sličnostima i razlikama između analogne i e-knjige, postavljanju modela korištenja e-knjige treba pristupiti kroz suradnju svih zainteresiranih dionika, oslanjajući se na najbolja iskustva iz zemalja u regiji pa i šire. Kad se radi o integraciji novih tehnologija u knjižnično poslovanje, knjižnice bi trebale inzistirati na pravom omjeru privatnog i javnog sektora, kao i preuzeti primjere međunarodnih dogovora i preporuka te ih ugraditi u vlastitu praksu na razini cijele zemlje.

4. Važno je postići **dogovor o digitalizaciji i dostupnosti (ponovnom objavljivanju) rasprodanih djela** u Hrvatskoj između predstavnika nakladnika, nositelja autorskih prava, udruge za kolektivno ostvarivanje prava i knjižničara, kako bi se knjižnicama i ostalim zainteresiranima omogućilo da digitaliziraju rasprodana tiskana izdanja.

5. **Objavljivanje znanstvene literature u otvorenom pristupu** u skladu je s europskim intencijama, ali i hrvatskom tradicijom. **Predlaže se stoga da Hrvatsko knjižničarsko društvo podrži Hrvatsku deklaraciju o otvorenom pristupu donesenu 2012. godine.**

6. Treba **nastojati na arhiviranju i umrežavanju u globalnu mrežu otvoreno dostupnih repozitorija (OAR)** uz implementiranje odgovarajućih standarda i protokola koji omogućuju njihovu interoperabilnost. To uključuje uređivanje normativnih datoteka na nacionalnoj i međunarodnoj razini koje olakšavaju pristup i povećavaju točnost i trajnost podataka.

Više informacija o skupu, program te sastav programskog i organizacijskog odbora možete pronaći na: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/242/>.

**Znanstveni skup Stara knjiga – kulturno-povijesno i
znanstveno izvorište**

Muzej Slavonije, Osijek, 25. – 26. listopada 2013.

Marina Vinaj

predsjednica Društva knjižničara Slavonije i Baranje,

Knjižnica Muzeja Slavonije Osijek

marina.vinaj@mso.hr

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku i Muzej Slavonije Osijek organizirali su 25. i 26. listopada 2013. **znanstveni skup Stara knjiga – kulturno-povijesno i znanstveno izvorište**. Znanstveni skup pratila je i **prigodna izložba Odabrani primjerci stare knjige iz Muzeja Slavonije**. Znanstveni skup održao se u prostoru Muzeja Slavonije.

Skup je **problematizirao raznolikost i valorizaciju stare knjižne građe kao znanstvenog i kulturno-povijesnog izvorišta**. Znanstveni skup *Stara knjiga – kulturno-povijesno i znanstveno izvorište* progovorila je riječima imatelja, ali i korisnika ove i sličnih zbirki, o važnosti i raznolikosti ovih fondova, njihovoj aktualnosti, znanstvenoj i kulturno-povijesnoj utemeljenosti, nužnosti zaštite i valorizacije.

Dugogodišnja suradnja **Muzeja Slavonije** s brojnim kulturnim i znanstvenim institucijama u zemlji i inozemstvu rezultirala je **bogatim i jedinstvenom zbirkom muzeološke literature**. Želja je organizatora Skupa **povezati srodne zbirke u našim kulturno-znanstvenim institucijama u cilju očuvanja hrvatske kulturne baštine**. Nadamo se da će Skup potaknuti istraživanja i u drugim baštinskim ustanovama u Slavoniji, Hrvatskoj, ali i u međunarodnom kontekstu koji se dotiče zajedničke povijesti.

Skup je okupio brojne znanstvenike: kroatiste (Zlata Šundalić, Goran Rem, Vlasta Rišner; Maja Glušac), povjesničare i arhiviste (Darija Hofgräff), knjižničare (Ivana Knežević, Marijana Špoljarić, Marina Vinaj, Alisa Martek, Vedrana Jurčić), muzealce, (Mladen Radić), medicinare (Stella Fatović-Ferenčić), informatičke stručnjake (Mario Esser) iz Osijeka, Slavonskog Broda i Zagreba koji su **ukazali na slojevitost stare knjige – kao muzejskog predmeta i kao kulturno-povijesno polazište** u proučavanju obitelji, pojedinca, imatelja i čitatelja određene zbirke, kao i neprijepornom znanstvenom angažmanu od samoga početka tiskarstva do

danas.

Prigodom održavanja znanstvenog skupa **izloženi su odabrani primjerci spomeničke knjižne građe Muzeja Slavonije**. Riječ je o građi Odjela muzealnih tiskopisa i Odjela hemeroteke, točnije Zbirke Prandau-Norman, Zbirke molitvenika te Zavičajne zbirke osječkih tiskovina *Essekiane*.

Odabrani primjerci svjedoče o iznimnom knjižnom fondu koji osječki muzej prikuplja od samoga osnutka, 1877. godine. Posebno treba istaknuti najstarije primjerke iz 16. stoljeća koji se ističu i svojim renesansnim uvezima.

Svaki od izložaka predstavlja iznimnu tiskopisnu, ali i kulturno-povijesnu vrijednost, budući da svojim muzeološkim elementima (uvezima, ex librisima – podacima o vlasnicima, pečatima i posvetama) progovaraju i o vremenima u kojima su nastajali te ljudima koji su ih posjedovali i iščitavali.

Neprijeporna znanstvena ishodišta ove građe vidljiva su u brojnim stručnim i znanstvenim radovima, monografijama i katalozima.

Stara knjiga, stoga, uistinu, obremenjena godinama ne gubi svoju vanjsku ljepotu kao niti sadržajnu vrijednost.

IZ EBLIDA-e

Sastanci EBLIDA-inih tijela u Zagrebu

Zagreb, 6. – 8. studenog 2013.

Marijana Mišetić, mmiseti@ffzg.hr

predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva

Nevia Raos, nraos@ffzg.hr

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Povodom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji i ulaska Hrvatskoga knjižničarskog društva u redovno, punopravno članstvo Europskoga ureda za knjižnične, informacijske i dokumentacijske udruge (EBLIDA), **Hrvatsko knjižničarsko društvo (HKD) bilo je domaćin važnih sastanaka dviju delegacija EBLIDA-e: Stručne skupine za informacijsko zakonodavstvo (EGIL) i Izvršnog odbora EBLIDA-e.** Sastanci su se održavali 6., 7. i 8. studenoga 2013. g. u Zagrebu.

Prvom sastanku, **sastanku EGIL-a**, održanom 6. studenoga, u ime Hrvatskoga knjižničarskog društva **prisustvovala je članica EGIL-a Aleksandra Horvat** (<http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/810>), a **dijelu sastanka Izvršnoga odbora EBLIDA-e, održanom 8. studenoga, prisustvovala su Marijana Mišetić, Aleksandra Horvat i Nevia Raos** u ime Hrvatskoga knjižničarskog društva, a u ime Knjižnica grada Zagreba, drugog EBLIDA-inog člana iz Hrvatske, **Davorka Bastić i Tatjana Nebesny.**

Tema sastanka Izvršnog odbora EBLIDA-e bila je **priprema aktivnosti vezanih uz EBLIDA-inu kampanju Pravo na e-čitanje (The right to e-read)**, u koju se uključilo i Hrvatsko knjižničarsko društvo pod sloganom **Pravo na e-čitanje – ozakonimo ga!** (logo kampanje na slici). Tijekom sastanka predstavljen je cijeli projekt kampanje, a Hrvatsko je knjižničar-

sko društvo pozvano da nastavi aktivno sudjelovati u pripremi, a kasnije i u njezinu provođenju.

Prvi koraci u pripremi napravljeni su još u svibnju 2012. godine, na godišnjoj konferenciji EBLIDA-e u Kopenhagenu (Danska), gdje se ukazalo na opasnosti i izazove koje pred knjižnice, ali i njihove korisnike, stavlja tržište e-knjigama, na kojemu knjižnice nemaju dovoljno prava, niti su dovoljno uvažavane.

Hrvatsko knjižničarsko društvo dosad je u sklopu sveobuhvatne kampanje *E-knjige u knjižnicama* priredilo prijevod dvaju EBLIDA-inih dokumenata, vezanih uz e-nakladništvo i e-čitanje:

- Pravo na e-čitanje

(Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/718>);

- Europske knjižnice i izazovi e-nakladništva

(Dostupno na: <http://www.hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/EBLIDA%20-%20Europske%20knjiznice%20i%20izazovi%20e-nakladnistva%20-%20HKD%20web.pdf>),

Pozvanim je izlaganjem na temu budućnosti e-knjiga u knjižnicama predsjednik EBLIDA-e Klaus-Peter Böttger otvorio 38. skupštinu Hrvatskoga knjižničarskog društva (Osijek, 2012).

(Dostupno na: [http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1565/vbh/God.56\(2013\),br.1-2](http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1565/vbh/God.56(2013),br.1-2)).

Nesumnjivo je da nove tehnologije proširuju i pojačavaju mogućnosti čitanja, učenja i spoznavanja, ali i u nepovrat mijenjaju dosadašnje oblike partnerskih odnosa i dionike tržišta knjige. **EBLIDA se zalaže za očuvanje**

Broj 61, prosinac 2013.

mjesta knjižnica u lancu proizvodnje, distribucije i korištenja knjige, upravo kako bi u suvremenom tehnološkom okruženju pridonijele prisustvu digitalnog sadržaja u svim dijelovima Europe i osigurale pristup digitalnim sadržajima svim građanima Europe. U tu je svrhu **oformila i posebno operativno tijelo na čijem je čelu bivši predsjednik EBLIDA-e Gerald Leitner**.

EBLIDA polaže velike nade upravo u **informiranje, osvješćivanje i angažiranje samih knjižničara** u pitanjima prisustva e-knjiga u europskim knjižnicama, i to posebice preko nacionalnih knjižničarskih udruženja.

O sastancima dvaju EBLIDA-inih tijela u Zagrebu izvijestio je i EBLIDA-in bilten **EBLIDA News** (11/2013), koji je donio i prilog o proslavi 11. studenoga, Dana hrvatskih knjižnica, i dodjeli priznanja „Knjižnica godine“ Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica.

(Dostupno na:

[http://www.eblida.org/Newsletter%20folder%20\(upload%20files\)/Newsletters-2013/2013_11_November.pdf](http://www.eblida.org/Newsletter%20folder%20(upload%20files)/Newsletters-2013/2013_11_November.pdf))

Sastanak EBLIDA-ine Stručne skupine za informacijsko pravo (EGIL)

Zagreb, 6. studenog 2013.

Aleksandra Horvat

članica EGIL-a, Filozofski fakultet u Zagrebu

ahorvat@ffzg.hr

Šestoga studenoga 2013. u zagrebačkom hotelu Arcotel Allegra održan je radni sastanak EBLIDA-ine Stručne skupine za informacijsko pravo (EGIL). Sastanci EGIL-a održavaju se dvaput godišnje, u Haagu i još u jednom europskom gradu, pa je tako došao na red i Zagreb. Zagrebačkom sastanku nisu prisustvovali svi članovi skupine; čini se da je put do Zagreba za putnike koji dolaze iz zemalja tzv. „stare Europe“ skup (članovi si sami plaćaju put i smještaj) pa i predug, jer iz nekih gradova nema izravno ga leta.

Uz uobičajeno prihvaćanje zapisnika s prethodnog sastanka održanog u svibnju ove godine u Milanu, potvrđivanje odluka usvojenih dopisivanjem u razdoblju između milanskog i zagrebačkog sastanka i izvještaja pojedinih članova o sudjelovanju na relevantnim skupovima i konferencijama održanima u tom razdoblju, **razgovaralo se i o suradnji s IFLA-inim Odborom za autorsko pravo i druga pravna pitanja (CLM)**. Zajednički je sastanak EGIL-a i CLM-a već održan u travnju ove godine u Haagu, no

EBLIDA želi nastaviti suradnju, a posebno je zainteresirana za zajedničko djelovanje sa CLM-om na sastancima Stalnog odbora za autorsko pravo Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO). Poznato je da **Stalni odbor zadnjih godina raspravlja o iznimkama i ograničenjima od zaštite autorskim pravom**, a ta je tema od osobita interesa za knjižnice. Predstavnici CLM-a prisustvuju sastancima Stalnog odbora WIPO-a kao promatrači pa članovi EGIL-a smatraju da bi bilo korisno da i predstavnici europskih knjižnica budu prisutni. **Savjetovat će stoga EBLIDA-i da se uključi u rad Stalnoga odbora WIPO-a i tražiti podršku CLM-a**. Ta je suradnja osobito važna i radi **zajedničkoga nastupa o (ne)korištenju e-knjiga u knjižnicama**.

Zaključeno je i da je **važna suradnja s udrugama za zaštitu potrošača**. EGIL je planirao zajedničke akcije s udrugom *Information Sans Frontières*, čiji je cilj bio zastupati javne baštinske ustanove u Europi, ali udruga nije mogla namaknuti sredstva za financiranje pa su se planovi o zajedničkom nastupu izjalovili.

Licencije za Europu, razgovor koji je pokrenula Europska komisija okupljajući predstavnike nakladnika, autora, proizvođača informacijskih sadržaja pa i knjižnica i arhiva, **EBLIDA je završila povlačenjem iz razgovora jer njime nije bila zadovoljna**. Iz rasprave su se povukle i druge nevladine udruge. EBLIDA, naime, smatra da se **pitanje distribucije i korištenja digitalnih sadržaja ne može i ne smije rješavati samo uređivanjem licencija**, već da pritom **treba voditi računa o autorskopravnom zakonodavstvu pojedinih zemalja članica**, odnosno o iznimkama i ograničenjima od zaštite ugrađenim u zakone. Danas se iznimke i ograničenja

od važnosti za knjižnice i arhive u pojedinim zemljama razlikuju pa bi ih, po mišljenju EBLIDA-e, valjalo najprije ujednačiti. Želi se utvrditi i **kako digitalizirati zaštićenu audiovizualnu baštinsku građu** te kako provesti rudarenje podataka i tekstova. Europska komisija upravo prima preporuke od svih zainteresiranih sudionika u tom procesu i planira izdati konačni dokument u obliku memoranduma koji bi trebali potpisati svi sudionici. Članovi EGIL-a koji su prisustvovali sastancima sudionika u Bruxellesu smatraju da su se ključna pitanja u raspravi zaobišla i da se nije postupalo „u dobroj vjeri“ svih sudionika. **Svoje je povlačenje iz rasprave EBLIDA nedavno i pismeno obrazložila.** (<http://www.eblida.org/news/press-release-licences-4-europe-plenary-on-13-november.html>)

Članovi EGIL-a razgovarali su i o problemima s kojima su ovog časa sučeljene europske knjižnice. Tako se moglo čuti da **knjižnice teško mogu sudjelovati u prekograničnoj suradnji koju potiču novi projekti Europske unije.** Knjižnice iz Njemačke, Francuske, Švicarske, Češke i Poljske, na primjer, ne mogu kupovati e-knjige iz drugih zemalja, iako imaju čitateljsku publiku koju te knjige mogu zanimati i koja ih može koristiti. Kad se knjižnice žele javiti na pojedine projekte sučeljene su s pitanjima na koja ne mogu odgovoriti, poput npr. „Koji je dio nacionalne zbirke digitaliziran?“ i sl. H. Muller je izvijestio o **izmjeni njemačkoga zakona o autorskom pravu**, odnosno o njegovu usklađivanju s *Direktivom o djelima siročićima*, koja stupa na snagu 1. siječnja 2014. godine. Marljiva potraga za nositeljima prava, predviđena u *Direktivi o djelima siročićima* (djela kojima se ne može utvrditi ili pronaći autor, odnosno nositelj autorskog prava, op. ur.), ograničena je u tom zakonu na tražanje za jednim autorom i u jednoj zemlji. Izmjene obuhvaćaju i dopuštenje znanstvenicima da svoje radove stave u otvoreni pristup dvanaest mjeseci nakon objavljivanja, bez obzira na uvjete ugovora koje su sklopili s nakladnikom, financijerom projekta i sl. Dakako, to je dopušteno samo autorima. Nije posve jasno, međutim, što će se dogoditi kad znanstvenik rad objavi u nekoj drugoj zemlji, jer se ne zna koji se zakon tada primjenjuje. Od zakona se zapravo očekuje da potakne znanstvenike i sveučilišne nastavnike da objavljuju u otvorenom pristupu, s obzirom da se njihov rad financira iz javnih sredstava. Što se tiče rasprodanih djela, ona će biti u registru nacionalne knjižnice, koja će platiti naknadu nositeljima prava. Govorilo se i o **izmjeni Direktive o ponovnom korištenju informacija nastalih u javnom sektoru.**

Caroline Fellbom Franke, pravna savjetnica Švedskog knjižničar-

skog društva, bila je pozvana na zagrebački sastanak da **prikaže članovima EGIL-a kako funkcionira proširena kolektivna licencija u Švedskoj.** Primjena te licencije mogla bi poslužiti kao zamjena za marljivu potragu za nositeljima prava, koja knjižnicama predstavlja veliko opterećenje. Proširena kolektivna licencija bila je prvi put uvedena u šezdesetim godinama za glazbena djela, a kasnije i za fotokopiranje za potrebe nastave. Ta je **licencija zapravo ugovor između korisnika autorskih djela i udruge za kolektivno ostvarivanje prava.** Da bi mogla funkcionirati, mora biti predviđena u zakonu, a realizira se kao ugovor. Prednost joj je što u cijelosti uklanja svaki rizik za korisnike, što je knjižnicama veoma važno. Udruga za kolektivno ostvarivanje prava zastupa sve autore, a autor koji ne želi da se njegovo djelo koristi, mora to izriječno reći. U Švedskoj inače udruge za kolektivno ostvarivanje prava ne moraju dobiti posebno prethodno odobrenje od države za zastupanje, dok je, na primjer, u Njemačkoj, kao i u Hrvatskoj, odobrenje potrebno. Treba dodati i to da proširena kolektivna licencija u nekim europskim zemljama, npr. u Ujedinjenom Kraljevstvu, nikad nije bila uvedena.

U nastavku sastanka EGIL-a održan je 7. i 8. studenoga sastanak Izvršnog odbora EBLIDA-e (<http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/828>), kojemu su u dijelu posvećenom e-knjizi prisustvovali i članovi našega Društva. **Hrvatsko knjižničarsko društvo pridružit će se kampanji za promicanje prava korisnika na čitanje e-knjiga** koju EBLIDA upravo ovih dana započinje.

Idući sastanak EGIL-a održat će se u Haagu u travnju 2014. godine, a dan kasnije uslijedit će i zajednički sastanak EGIL-a i CLM-a. U drugoj polovici 2014. članovi EGIL-a okupit će se vjerojatno u Berlinu.

INOZEMNI SKUPOVI

Europska konferencija o informacijskoj pismenosti (European Conference on Information Literacy) – ECIL 2013

Istanbul, Turska, 22.-25. listopada 2013.

Ivana Hebrang Grgić
Filozofski fakultet u Zagrebu
ihgrgic@ffzg.hr

Razvoj modernih tehnologija u posljednja dva do tri desetljeća promijenio je način komuniciranja. Sam **pojam informacijske pismenosti** relativno je nov, a ukratko može biti definiran kao **spособnost prepoznavanja potrebe za informacijom te sposobnost pronalaženja, vrednovanja, organiziranja i učinkovitog korištenja informacija**. Informacijska je pismenost danas postala sastavnim dijelom svih područja ljudskog djelovanja, a ne postoji niti jedno znanstveno područje koje može napredovati bez nje.

Organizatori prve Europske konferencije o informacijskoj pismenosti prepoznali su važnost organiziranja znanstvenog skupa koji će pridonijeti razvoju ovog područja okupljajući vrhunske znanstvenike iz cijelog svijeta. Da je trenutak za takvu konferenciju ispravno odabran govori izuzetno veliki interes. Na konferenciji je bilo više od 250 izlaganja, radionica, panelnih rasprava i postera, a izlagača je bilo iz 59 zemalja. Organizacija je bila na izuzetno visokoj razini, a najveću zaslugu imaju svakako dvije vrhunske znanstvenice koje se bave informacijskom pismenošću, a od kojih je i potekla ideja o konferenciji – Serap Kurbanoglu s Odsjeka za informacijski menadžment Sveučilišta Hacettepe u Ankari i Sonja Špiranec s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Središnje teme konferencije bile su informacijska pismenost, medijska pismenost i cjeloživotno učenje, s cijelim spektrom podtema – znanstvena pismenost, tehnike poučavanja, strategije, pristupi, iskustva u različitim zemalja, informacijska pismenost u knjižnicama, etička pitanja informacijske pismenosti, informacijska pismenost u raznim kontekstima (medicina, pra-

vo...) itd. Cilj je bio okupiti stručnjake iz cijelog svijeta kako bi na jednom mjestu mogli razmijeniti znanja i iskustva te stvoriti nove kontakte u svrhu što uspješnijeg budućeg rada i istraživanja na području informacijske pismenosti. Tijekom četiri dana, u okviru niza paralelnih sesija i radionica, brojni svjetski znanstvenici prezentirali su rezultate svog rada. Vrlo je teško izdvojiti najznačajnija izlaganja, ali svakako treba spomenuti **pozvana predavanja**. **Paul G. Zurkowski**, tvorac termina **informacijska pismenost**, govorio je o razvoju ovog područja, o utjecaju informacijsko-komunikacijskih tehnologija na globalnu informacijsku ekonomiju, a posebnu pažnju posvetio je etičkim aspektima informacijske pismenosti. **Christine Susan Bruce**, profesorica sa Sveučilišta u Queenslandu iz Australije, govorila je o **različitim pristupima proučavanju informacijske pismenosti** i dala je svoje viđenje budućeg razvoja u ovome području. **Maria-Carma Torras Calvo**, ravnateljica knjižnice Bergen University Colleegea, govorila je o **partnerstvu IFLA-e i UNESCO-a u promicanju informacijske pismenosti**. **Jesus Lau**, sa Sveučilišta u Veracruzu, **analizirao je pristup informacijskoj pismenost na sveučilišnoj razini**. **Sirje Virkus** sa Sveučilišta u Tallinnu, dao je **pregled razvoja informacijske pismenosti u Europi u posljednjih deset godina**. Treba spomenuti i predavanja **Sheile Webber** sa Sveučilišta u Sheffieldu, **Paula Sturgesa** sa Sveučilišta u Loughboroughu te **Indrajita Banerjeea**, ravnatelja UNESCO-ovog odjela za informacijsko društvo.

Veliki broj sudionika iz Hrvatske (više od 15 iz raznih ustanova – sa sveučilišta u Zagrebu, Osijeku i Zadru, Nacionalne i sveučilišne knjižnice, iz Dubrovačkih knjižnica...) ukazuje na visok stupanj svijesti o važnosti informacijske pismenosti u Hrvatskoj.

Brojni su sudionici konferencije iskazali izuzetan interes za sudjelovanje na drugoj po redu konferenciji koja će se održati u listopadu 2014. godine u Dubrovniku.

Više informacija o konferenciji može se pronaći na <http://www.ecil2013.org>.

IP LibCMASS 2013 – Intenzivni program Erasmus, Akademska ljetna škola knjižničnog i kulturnog menadžmenta

Sveučilište Hacettepe, Ankara, Turska, 8.-21. rujna 2013.

Ileana Kurtović, ilkurtovi@gmail.com

Dora Jurišković, dora.juriskovic@gmail.com

Filozofski fakultet u Zagrebu

IP LibCMASS intenzivni je program pod pokroviteljstvom Europske komisije čija je **svrha okupljanje stručnjaka s područja informacijskih znanosti**. Ljetna škola zamišljena je kao interdisciplinarni edukacijski program čiji je cilj usvajanje znanja i vještina potrebnih za suočavanje s novim izazovima u informacijskim ustanovama. Sudjelovanjem u programu stječu se vještine koje danas postaju sve potrebnije za rad u sektoru kulture.

Intenzivna škola knjižničnog i informacijskog menadžmenta ove se godine održala u Ankari, od 8. do 21. rujna 2013. Program se odvijao u knjižnici Sveučilišta

Hacettepe pod vodstvom profesora Serapa Kurbanoglua i koordinatorice projekta profesorice Tanie Todorove. Hrvatsku je predstavljao tim profesora i studenata s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: profesori Ana Barbarić (koordinatorica za Hrvatsku), Ivana Hebrang Grgić, Radovan Vrana, Sonja Špiranec te studenti Monika Berać, Dora Jurišković, Marko Rimac, Bojan Kupirović, Sanja Franov i Ileana Kurtović.

U programu je sudjelovalo 26 studenata preddiplomskog, diplomskog i poslijediplomskog studija informacijskih znanosti iz Bugarske, Francuske, Mađarske, Turske i Hrvatske. **Program je bio podijeljen u četiri cjeline: knjižnični, informacijski i kulturni menadžment – informacijska pismenost, digitalne knjižnice – zaštita i pristup kulturnoj baštini, intelektualno vlasništvo i posredovanje informacija te informacijske tehnologije u knjižnica-**

ma, arhivima i kulturnim institucijama.

Studenti su svakodnevno slušali predavanja i sudjelovali u radionicama na navedene teme. Tematske cjeline bile su praćene posjetima kulturnim institucijama o kojima su studenti trebali

pisati radove primjenjujući prethodno usvojena teorijska i praktična znanja. Cilj programa bio je ostvariti suradnju i informirati studente o novim temama s područja informacijskih znanosti. Za vrijeme

svakodnevnih radionica timovi su sudjelovali u nacionalnim i internacionalnim skupinama rješavajući zadatke kako bi utvrdili znanje s prethodnih predavanja. Zadaci su imali svrhu ne samo usvajanja činjenica već učenja kako riješiti pojedini problem, kako iskoristiti prethodna znanja u stvaranju novih ideja, kako izložiti zaključeno i argumentirati vlastite zaključke. Tijekom cijelog programa poticao se zajednički „brainstorming“ i međusobna suradnja koja je na kraju rezultirala i stručnom suradnjom (studentska konferencija Bobcats 2014). Osim predavanja i radionica u sklopu programa organiziran je i dvodnevni izlet u Kapadokiju. Na izletu se raspravljalo o problematici kulturne baštine, njezinoj zaštiti kao i mogućnostima pristupa istoj.

Studenti Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu bili su u tome programu iznimno uspješni. Razlog tome je kvalitetno vođenje nastave i kontinuirano usavršavanje kolegija. Profesori redovito informiraju studente o novim i aktualnim temama s područja informacijskih znanosti i angažiraju ih u mnogim međunarodnim

Broj 61, prosinac 2013.

projektima.

Nadamo se nastavku projekta IP LibCMASS i budućoj suradnji studenata i profesora. Iskustvo sudjelovanja u programima cjeloživotnog učenja, kao što je IP LibCMASS, kroz dijeljenje vlastitih iskustava i praksi, daje svakom pojedincu širi pogled na nje-

govu profesiju i motivira ga za daljnje učenje te poboljšava međunarodni dijalog i suradnju.

Više informacija o programu može se pronaći na: <http://libcmass.unibit.bg/>

Stručno usavršavanje školskih knjižničara u Portugalu na međunarodnom seminaru SLAMIT6 Porto, Portugal, 20. – 26. listopada 2013.

Marija Purgar

Knjižnica OŠ Nikole Andrića, Vukovar
marija.purgar5@gmail.com

Šesti međunarodni seminar SLAMIT6, namijenjen ravnateljima, nastavnicima, školskim knjižničarima, knjižničarima, medijskim, informacijskim i informatičkim stručnjacima, održan je od 20. do 26. listopada u gradu Portu u Portugalu. Seminar pod nazivom *School libraries as learning centres: Making difference –*

sharing best practice (Školske knjižnice kao centri učenja) organizirao je norveški Pedagoško-psihološki centar iz Karmoya, kao dio aktivnosti stručnog usavršavanja u okviru programa Comenius kao dijela Programa za cjeloživotno učenje Europske unije. Financijska potpora dodijeljena je preko nacionalne Agencije za mobilnost i programe EU-a prijavom na natječaj. Sudjelovanje u potprogramu Comenius utječe na poboljšanje kvalitete školskog obrazovanja i knjižničarstva, potiču se mobilnost i učenje jezika, kao i veća uključenost u europsko društvo.

Kao predstavnice hrvatskih školskih knjižnica na seminaru u Portugalu sudjelovale su školske knjižničarke Marija Purgar iz Vukovara, Irena Bando iz Osijeka i Ines Krušelj-Vidas iz Gornje Stubice, koje su zajedno s kolegama i kolegicama iz 10-ak europskih zemalja raspravljale o budućnosti školskih knjižnica kao centara učenja i važnih mjesta za promicanje i uvođenje novih stilova učenja i metoda u obrazovanje.

Hrvatske sudionice imale su priliku prezentirati neke od aktivnosti koje provode u svojim školskim knjižnicama: od poticanja čitanja, informacijske i medijske pismenosti do kreativnih i inovativnih radionica. Sudjelovale su i na sajmu (*SLAMit marketplace*) na kojem su predstavile kulturu,

povijest, prirodna bogatstva i bogatu gastronomsku ponudu od Vukovara do Hrvatskoga zagorja.

Osim stručnih predavanja uglednih svjetskih stručnjaka iz područja knjižničarstva (Todd, Schmidt...) te metodike i didaktike učenja, stavljen je velik **naglasak na upoznavanje drugih obrazovnih sustava**, školskih knjižnica, različitih kultura i iskustava

dobre prakse te stvoreni uvjeti za multilateralno školsko partnerstvo.

Ključna pitanja na koja se nastojalo odgovoriti tijekom seminara odnosila su se na **nove digitalne tehnike i društvene medije u učenju i obrazovanju djece i mladih te viziju školskih knjižnica do 2020. godine**. Iako postoje velike razlike među europskim zemljama kada je riječ o školskim knjižnicama, svi sudionici su se složili da će školske knjižnice, kao multimedijalni centri učenja, srce i mozak škole, osposobljene knjižničarima kao medijskim, informatičkim i informacijskim stručnjacima, i dalje imati značajnu ulogu u planiranju školskog kurikulumu i promicanju novih načina učenja. **Tehnologije će se mijenjati, ali ciljevi knjižnice ostat će isti**. One će i dalje pomagati u pripremanju mladih za budućnost (digitalnu), pridonoseći njihovom društvenom, kulturnom, moralnom i intelektualnom napretku.

Sudjelovanje Marice Šapro-Ficović na Godišnjoj konferenciji Društva za usmenu povijesti SAD-a (Oral History Association Annual Meeting)

Oklahoma City, SAD, 9.-13. listopada 2013. godine

Marica Šapro-Ficović
Dubrovačke knjižnice
msapro@dkd.hr

Četrdeset sedma godišnja konferencija Društva za usmenu povijest SAD-a (Oral History Association, OHA), održana je u listopadu 2013. u Oklahoma Cityju. Na konferenciji sam sudjelovala s predavanjem pod naslovom **Oral history shows vibrant life in libraries under war conditions in Croatia 1991 – 1995**. U predavanju sam se osvrnula na Domovinski rat u Hrvatskoj i na važnu ulogu knjižnica u gradovima pod opsadom od 1991. do 1995. godine. Predstavila sam **rezultate istraživanja usmene povijesti koju sam provela od 2006. do 2011. u deset većih gradova koji su bili pod opsadom**, od Dubrovnika, Šibenika i Zadra na jugu, Gospića, Karlovca, Siska i Slavenskog Broda u središnjoj Hrvatskoj do Osijeka, Vinkovaca i Vukovara na sjeveroistoku zemlje. Istraživanje je uključilo 67 sudionika, knjižničara i korisnika knjižnica iz tih gradova, koji su u intervjuima iznijeli svoja sjećanja o radu i korištenju knjižnica u gradovima za vrijeme opsade, te razmišljanja o značenju knjižnice za zajednicu u tom razdoblju. Predavanje je uključilo niz odabranih primjera zapisa usmene povijesti koji su privukli pažnju publike.

Bilo je to prvo od tri predavanja u **bloku o korištenju narativa za razumijevanje rata, katastrofa i nasilja** (*Enduring through the crisis: using narrative to understand war, disaster and violence*). U drugom izlaganju pod naslovom **Usmena povijest i egipatska**

revolucija (*Oral History and the Egyptian Revolution*), Hanna Schmidt iz Arizona State Universityja pokazala je dio zvučnih zapisa intervjuiranih sudionika masovnih protesta na trgu Taquir u Kairu 2011. godine. U trećem **predavanju o muslimanskim ženama nakon rata u bivšoj Jugoslaviji** sa zanimljivim naslovom *Muslim Women Survivors and Advocacy: After the War in Former Yugoslavia*, Indira Skoric iz Kingsborough Community Collegea iz New Yorka dala je prednost raznim teoretskim pristupima, dok su nažalost svjedočanstva intervjuiranih žrtava silovanja bila slabo zastupljena.

Konferencija je održana u povijesnom Skirvin Hilton hotelu u središtu Oklahoma Cityja. Sudjelovalo je preko 400 sudionika iz SAD-a i drugih zemalja: sveučilišnih predavača, samostalnih istraživača, povjesničara, muzejskih kustosa, knjižničara, arhivista, doktoranada i studenata. Na sveučilištima u SAD-u velike projekte vode posebni odjeli ili istraživački centri za usmenu povijest. Jedan od najvećih (i sponzor ovogodišnje konferencije) je program Southern Oral History sa Sveučilišta Sjeverna Karolina. Elisabeth Millwood (na slici s M. Šapro-Ficović), koordinatoriца ovog programa i voditeljica Međunarodnog odbora OHA-e, pozvala je na redovni sastanak Odbora međunarodne dobitnike stipendije OHA-e, gdje sam imala priliku zahvaliti na potpori.

Ocupili smo se još jednom na doručku 11. listopada 2013, upriličenom za one koji sudjeluju prvi put na konferenciji, gdje smo razmjenjivali informacije o svojim projektima.

Na konferenciji su predstavljani mnogi lokalni (iz SAD-a) i međunarodni projekti i istraživanja iz usmene povijesti. Zastupljena su bila **istraživanja o ratovima, ratnim veteranima** (jedan je od najvećih **Projekt usmene**

povijesti Kongresne knjižnice), **holokaustu, ulozi žena u ratovima i građanskim pokretima, priče sudionika** raznih pokreta ili značajnih povijesnih događaja koje novim, dosad neotkrivenim svjedočanstvima stalno preispituju službenu historiografiju. Među ostalima, osobito su istaknuta **usmena svjedočanstva**

Broj 61, prosinac 2013.

vezana za ubojstvo predsjednika SAD-a Johna F. Kennedyja, čija se 50. godišnjica smrti 2013. godine obilježavala u SAD-u. Od predavanja sudionika izvan SAD-a, zanimljiva su bila predavanja čeških znanstvenika s Instituta za suvremenu povijest u Pragu. Miroslav Vanek je u predavanju *Rad kao vrijednost (Work as a value: of unemployment and bananas, 1970-2012)* iznio rezultate istraživanja mišljenja ljudi o pojmu rada u vrijeme socijalizma i danas, a Pavel Mücke je u predavanju *Policijske priče i pripadnici češke policije i sigurnosnih službi (Police stories and Czech police and security forces members)* govorio o promjenama u policiji i snagama sigurnosti. Zanimljivo je bilo s kolegama podijeliti razmišljanja o problemima institucionalizacije usmene povijesti u Hrvatskoj i Češkoj te ideji osnivanja europskog udruženja za usmenu povijest. Istraživanje Yin Peili, doktorandice na Sveučilištu u Pekingu pokazuje da je usmena povijest slabo razvijena i u Kini. Ona je provela **istraživanje zbirke usmene povijesti u kineskim knjižnicama**, te utvrdila da takvih projekata ili zbirki ima vrlo mali broj.

Na okruglim stolovima i radionicama obrađivala su se specifična područja usmene povijesti, pa tako i vrlo značajno **pitanje institucionalne suradnje u projektima**. Jedan od primjera pruža zajednički **projekt o uraganu Sandy** istraživačkih centara sveučilišta i vlade Srednjeatlantske regije SAD-a. Raspravljalo se o **digitalnom pristupu arhivskoj građi**, o **razvoju standarda za metapodatke u zbirkama usmene povijesti**, o **korištenju multimedije u prikazima usmene povijesti**, o **uključivanju studenata u istraživanja usmene povijesti**, **pravnim i etičkim pitanjima prikupljanja, pohrane i objavljivanja zapisa usmene povijesti**, **te problemima očuvanja i dugotrajne pohrane građe usmene povijesti**. Prisustvovala sam okruglom stolu na ovu temu pod nazivom **Pohranjivanje usmene povijesti (Archiving oral history: perspectives on collection, preservation and curation)**. Sve tri predavačice, Nancy MacKay sa Sveučilišta San Jose, dugogodišnja poznata istraživačica usmene povijesti u SAD-u, Stephanie Renne iz tvrtke George Blood Audio & Video i Yona Owens sa Sveučilišta Sjeverne Caroline North Carolina State Universityja, u svojim su izlaganjima ukazale na **mali broj repozitorija i nepristupačnost institucija** koje čuvaju materijale usmene povijesti. Stoga je razumljivo da je isto ovo pitanje (čuvanja zapisa usmene povijesti) postavljeno i nama koje smo održale izlaganja u bloku predavanja 9. 4 (moderator Marc Cave). Moj je odgovor bio da se zapisi usmene povijesti čuvaju u Memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata u Zagrebu.

Na izložbi publikacija mogla su se nabaviti nova djela iz područja usmene povijesti koja po raširenosti i popularnosti već neko vrijeme ima obilježja globalnog pokreta. OHA je najveća i najstarija organizacija za proučavanje usmene povijesti na svijetu; izdaje knjige i časopise te daje potporu projektima. Uz još nekoliko sudionika, dobitnica sam ovogodišnje stipendije OHA-e koja se dodjeljuje prijavom na međunarodni natječaj te služi kao potpora za dolazak i predstavljanje istraživanja usmene povijesti na godišnjoj konferenciji. Na potpori za izlaganje projekta usmene povijesti o knjižnicama u Domovinskom ratu na godišnjoj konferenciji OHA-e zahvaljujem također i Ministarstvu kulture Republike Hrvatske. O mojim dojmovima s konferencije moći će se pročitati u prosinačkom blogu OHA-e na <http://www.oralhistory.org/>.

TEMA BROJA: AKTUALNO O VISOKOŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA

Što očekuje visokoškolske knjižnice u sklopu mjera racionalizacije na sveučilištima?

Zagorka Majstorović
knjižničarska savjetnica za visokoškolske i
specijalne knjižnice
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
zmajstorovic@nsk.hr

Knjižničari već nekoliko godina, izravno i neizravno, osjećaju recesiju u Republici Hrvatskoj: smanjenje osobnih dohodaka u javnim službama, teškoće u financijskom vrednovanju postignutih viših zvanja, smanjenje sredstava za knjižnice u matičnim institucijama (najviše za nabavu obvezne i preporučene udžbeničke literature), smanjenje sredstava za pristup znanstvenim izvorima – bazama podataka, nedostatak sredstava za opremu, za stalno stručno usavršavanje knjižničara i drugo. Međutim, nisu sve knjižnice jednako pogođene recesijskim mjerama. Najviše su pogođene knjižnice u sastavu (fakultetske i specijalne knjižnice), sveučilišne knjižnice (samostalne ili u sastavu sveučilišta) te Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Razlike u financiranju knjižnica tako se još više produbljuju.

Zvono na uzbunu za knjižničare visokoškolskih knjižnica bilo je **pismo koje je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta poslalo 2. rujna 2013. godine na adrese rektora četiriju neintegriраних sveučilišta** (Zagreb, Rijeka, Split i Osijek) znakovitog predmeta: „Prijedlog modela racionalizacije zapošljavanja i preraspodjele nenastavnog osoblja sveučilišta“.

Izdvaja se najvažniji dio pisma:

„Uzimajući u obzir broj nenastavnog osoblja (na administrativnim, računovodstvenim, poslovima održavanja, u informatičkim službama, u knjižnicama, u evidencijama studija, na poslovima čišćenja i održavanja te drugim sličnim poslovima), koje čine trećinu ukupnog broja zaposlenika na sveučilištima te njihovo radno opterećenje, razvidno je da se taj kapacitet ne koristi optimalno. Raspoloživost prostornih i administrativnih kapacite-

ta usitnjena je i samim time sveučilišta ne funkcioniraju kao umreženi poslovni sustavi. To dovodi do smanjene učinkovitosti pojedinih službi i sveučilišta u cjelini....

Nastavno na navedeno, smatramo kako je potrebno utvrditi godišnji plan preraspodjele postojećih radnih mjesta nenastavnog osoblja na način da se nenastavno osoblje prevede u zaposlenike sveučilišta te preraspodjeli po zajedničkim službama, pri čemu posebnu pažnju treba obratiti na zamjenska radna mjesta, odnosno plan umirovljenja za 2013. i 2014. godinu...“

Knjižničari visokoškolskih knjižnica svjesni su neracionalnog poslovanja u sveučilišnim knjižničnim sustavima koji se prije svega odnosi na **njihovu slabu funkcionalnu povezanost, marginalizirani položaj knjižnica u institucijama, neujednačenu kvalitetu rada i usluga...** Sve navedeno zabilježeno je u *Analizi nacionalnog sveučilišnog knjižničnog sustava* (http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2013/04/Analiza-stanja_SKS_RH.pdf) i *Analizi knjižničnog sustava Sveučilišta u Zagrebu* (<http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2013/04/Analiza-stanja-SKS-u-ZG.pdf>).

Upravo zbog lošeg funkcioniranja sveučilišnih knjižničnih sustava kao prvi strateški cilj u dokumentu **Strategija razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj: 2013. – 2015.** (<http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2013/05/Strategija-razvoja-SKS.pdf>) istaknuto je **postizanje „funkcionalne povezanosti knjižnica u sveučilišnom knjižničnom sustavu“** radi zadovoljavanja informacijskih potreba akademske i znanstvene zajednice sveučilišta i funkcionalne informacijske službe u sustavu“ i sa sljedećom svrhom: „povećanjem kvalitete knjižničnih izvora i usluga i racionalnim korištenjem proračunskih sredstava u svim segmentima“.

Prvo pisano očitovanje vezano uz mjere racionalizacije u okviru sveučilišta poteklo je od **predsjednice Hrvatskog knjižničnog vijeća profesorice Tatjane Aparac-Jelušić**. Na 3. sjednici Hrvatskog knjižničnog vijeća, održanoj 3. listopada 2013. predsjednica je istaknula kako su u dopisu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta „knjižnice visokih učilišta postavljene u skupinu nenastavnog osoblja (što je razumljivo, iako određeni broj knjižnica sudjeluje u nastavnim procesima), ali se, u traženju da se

Broj 61, prosinac 2013.

izrade planovi preraspodjele nenastavnog osoblja, knjižničari stavljaju u skupinu zajedničkih, administrativnih službi, što je neprihvatljivo“. Ujedno je predložila da se Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta, nastavno na njihov dopis upućen rektorima neintegriranih sveučilišta, uputi dopis čiji se sadržaj može vidjeti u Zapisniku 3. sjednice Hrvatskog knjižničnog vijeća (<http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=364>).

Drugo pisano očitovanje na dopis proizašlo je na **sastanku voditelja visokoškolskih knjižnica Sveučilišta u Zagrebu**, održanom 10. listopada 2013, gdje su usvojeni zaključci koje su voditelji knjižnica uputili svojim dekanima i posredno rektoru Sveučilišta u Zagrebu. Sadržaj zaključaka može se vidjeti na mrežnoj adresi sveučilišne matične djelatnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (<http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Zaključci-sa-sastanka-voditelja-visokoškolskih-knjižnica-Sveučilišta-u-Zagrebu-održanog-10.-listopada-2013.-u-Nacionalnoj-i-sveučilišnoj-knjižnici-u-Zagrebu.pdf>).

O dopisu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta rektorima neintegriranih sveučilišta **raspravljalo se i na 5. sjednici Stručnog odbora Hrvatskog knjižničarskog društva** (24. rujna 2013), **na sjednici Komisije za visokoškolske knjižnice HKD-a** (10. listopada 2013) te na **8. sjednici Stručnog vijeća sveučilišnih matič-**

nih knjižnica (4. studenog 2013), bez pisanih očitovanja.

Bez obzira na to što je dopis Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta upućen rektorima neintegriranih sveučilišta, knjižničarska zajednica se oglasila sa zahtjevom da visokoškolski knjižničari sudjeluju u predlaganju planova i projekcija racionalizacije u dijelu koji se odnosi na knjižnice kako ne bi dolazilo, prema mišljenju Hrvatskog knjižničnog vijeća, do „smanjenja kvalitete knjižničnih i informacijskih usluga s jedne strane te kako bi se osigurala učinkovitija organizacija knjižnica visokih učilišta unutar matičnih institucija kao posebnih stručnih jedinica koje matično visoko učilište osniva poradi djelotvornog i cjelovitog osiguravanja uvjeta za realizaciju znanstveno-istraživačke i obrazovne djelatnosti s druge strane“.

Nadalje, **za očekivati je kako će predstojeće promjene zakona potvrditi knjižničnu djelatnost kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku**, a posebice *Strategija razvoja hrvatskih knjižnica: 2013 – 2020*, koja bi trebala dati dugoročne smjernice razvoja hrvatskog knjižničarstva, a resorna ministarstva bi takvu strategiju trebala prihvatiti.

Visokoškolske knjižnice u Hrvatskoj: kamo vodi taj put?

Zrinka Udiljak Bugarinovski
Knjižnično dokumentacijski centar
Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
zudiljak@efzg.hr

Pojam **osiguravanja kvalitete visokog obrazovanja** vruća je tema koja diljem svijeta izaziva različita tumačenja, a praktički je nemoguće na jednostavan način definirati sve opsege i stavove koji ga prate.

Europska asocijacija za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju (ENQA) ponudila je **Standarde i smjernice za osiguranje kvalitete europskog visokog obrazovanja** (*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*, http://www.eua.be/fileadmin/user_upload/files/Quality_Assurance/ESG.pdf), u kojima se predlaže osiguravanje raspoloživih sredstava za adekvatnu potporu učenju, tj. osiguravanje niza resursa poput akademskih knjižnica, računalnih objekata, savjetnika i drugih mehanizama potpore dizajniranih prema studentskim potrebama.

Sukladno trendovima u visokom obrazovanju, **knjižnice, koje su oduvijek imale središnju ulogu u obrazovnom procesu**, trebaju promišljati nove vrste i razine usluga kojima će pružati potporu modernom obrazovnom sustavu.

Istraživanjem i praćenjem trenutne situacije, knjižničarska je zajednica **identificirala sljedeće trendove koji utječu na visokoškolske knjižnice** (ACRL 2009 *Strategic Thinking Guide for Academic Librarians in the New Economy*, <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org/acrl/files/content/issues/value/acrlguide09.pdf>):

- **doprinos učinkovitosti institucije** važan je dio akreditacijskih vrednovanja, kao i mnogih standarda za knjižnice u visokom obrazovanju;
- nedovoljan broj zaposlenih i starenje kadra zahtijeva od knjižničara **spremnost za razvijanje novih vještina i preuzimanje novih uloga**. Neke od knjižnica su poboljšale poslovanje obračunavanjem troškova na temelju aktivnosti (eng. *activity based costs*), prekvalifikacijom osoblja ili restrukturiranjem;
- **osiguravanje jednakih prava i razina knjižničnih usluga u svrhu promicanja studentske mobilnosti** – temeljne zadaće visokoškolskih knjižnica prepoznate su u procesima cjeloživotnog obrazovanja kroz prijenos znanja, stjecanje vještina ključnih u zapošljavanju, obnavljanje znanja, informacijsku pismenost, medijsko obrazovanje itd. Očekivanja studentske populacije, a sve više i ostalih vrsta korisnika, temelje se na dostupnosti informacija kroz institucionalne repozitorije, elektroničku poštu, mobitele i druge pametne uređaje, ali se očekuju i povratne informacije kroz popularne Facebook stranice, Twitter, blogove itd. Knjižnicama je preporučena analiza stanja i iskustava, nacionalni standard, suradnja na razini sveučilišta, preusmjerenje fokusa djelovanja na studente, poučavanje informacijske pismenosti kao ključnog elementa obrazovanja, istraživanja i cjeloživotnog učenja i razvijanje mjerila uspješnosti programa informacijske pismenosti (v. Petrak, J., 2006, *Bolonjski proces – uloga knjižnica u strateškom iskoraku europskih sveučilišta*, http://lib.irb.hr/web/en/about/library-staff/item/download/53_db5543687a733e408df39d5d6e359869.html);

- sve ubrzaniji **razvoj nove znanstvene komunikacije i novih izdavačkih modela zahtijeva aktivnu uključenost visokoškolskih knjižnica**, poglavito u segmentima uspostave održivih modela izdavanja časopisa, znanstvenih monografija, udžbenika itd.

Status i položaj visokoškolskih knjižnica unutar sveučilišta diljem svijeta vrlo je raznolik. Neki fakulteti zadržali su knjižnicu kao posebnu ustrojbenu jedinicu, odnosno kao sastavni dio

svojih akademskih usluga, a na nekim sveučilištima knjižnična djelatnost obavlja se isključivo kroz sveučilišnu knjižnicu. I jedan i drugi organizacijski model nalazimo u susjednoj Republici Sloveniji.

Međutim, postoje i primjeri osnivanja posebne administrativne jedinice za knjižnice u sastavu sveučilišta, koja im omogućuje bolji status i položaj. Primjer takve prakse nalazimo na Oxfordu, gdje naziv *Bodleian Libraries* uključuje sveučilišnu knjižnicu te dio fakultetskih i znanstveno-istraživačkih specijalnih knjižnica.

Status visokoškolskih knjižnica u Republici Hrvatskoj definiran je *Zakonom o knjižnicama*. Knjižnice mogu biti osnovane kao *samostalne ili kao posebne ustrojbene jedinice u sastavu ustanova i drugih pravnih osoba*. Prema namjeni i sadržaju knjižničkog fonda klasificiraju se kao: nacionalna, narodna, školska, sveučilišna, **visokoškolska**, općeznanstvena i specijalna knjižnica.

Prema UNESCO-ovoj tipologiji (K. Tadić, *Rad u knjižnici: priručnik za knjižničare*, 1994, str. 14.), visokoškolske knjižnice se definiraju kao *samostalne organizacijske jedinice u sastavu sveučilišta ili posebne stručne organizacijske jedinice u sastavu fakulteta*, kojima su osnovne zadaće prikupljanje, obrada, pohrana i korištenje građe i drugih izvora informacija znanstvenoga, obrazovnog i općekulturnog značenja članovima sveučilišta i drugih znanstveno-nastavnih jedinica.

Visokoškolske se knjižnice, dakle, osnivaju s namjerom da izravno podupiru znanstveno-istraživačku i obrazovnu djelatnost matične institucije. Tradicionalan način funkcioniranja visokoškolskih knjižnica postupno se mijenja uvođenjem novih usluga, a posebnu važnost knjižnice stječu u segmentima koji se tiču praćenja znanstvene produkcije, vrednovanja kvalitete obrazovnog sustava po međunarodnim standardima, te u međunarodnim akreditacijskim postupcima, koji procjenjuju programe i poslove koji imaju međunarodnu perspektivu.

Prilagodbe i promjene koje se nameću visokoobrazovnom sustavu u RH uzrokovale su **nastanak nekoliko novih strateških dokumenata, kao i izmjene i dopune postojećih zakonskih i podzakonskih akata**. Analizom nekoliko dokumenata novijeg datuma utvrđeno je da u njima nema spomena o visokoškolskim knjižnicama u sastavu matičnih institucija.

U *Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* (NN 123/03) navodi se obveza sveučilišta da razvija knjižnični sus-

Broj 61, prosinac 2013.

tav, da sveučilište može kao sastavnice imati knjižnice te da student ima pravo na slobodno korištenje knjižnica i ostalih izvora informacija. U izmjenama i dopunama navedenog Zakona (NN 139/13) navodi se **obveza sveučilišta i fakulteta da pohranjuju završne radove i doktorske disertacije u elektroničke repozitorije sveučilišnih knjižnica**, odnosno Nacionalne i sveučilišne knjižnice (NSK). **Tradicionalna praksa fakultetskih knjižnica** da obrađuju i pohranjuju ove vrste radova nije bila dovoljna da knjižnice dobiju svoje mjesto u navedenim odredbama.

Ministarstvo kulture RH i Društvo hrvatskih književnika potpisali su 15. studenog 2013. godine **Ugovor o uvjetima za utvrđivanje naknade radi ostvarivanja prava autora na naknadu za javnu posudbu**. Ugovor se odnosi na narodne knjižnice, uz obvezu NSK da na Portalu autorske naknade na svojim internetskim stranicama javno objavi podatke o autorima i broju posudbi. Ispuštanjem ostalih vrsta knjižnica iz ovog projekta uskraćeno je to isto pravo velikom broju autora koji publiciraju tekstove koji se uglavnom nalaze samo u visokoškolskim i specijalnim knjižnicama.

Radni materijal Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije iz 2013. godine (<http://www.vlada.hr/hr/content/download/272312/4019172/file/Strategija%20OZT-Radni%20materijal%20rujan%202013.pdf>) u poglavlju o unapređenju informacijsko-komunikacijske infrastrukture, u sklopu jedne od mjera koje bi trebale poduzeti navodi izradu i implementaciju sustava slobodnog pristupa nastavnoj literaturi i drugim pomoćnim nastavnim sadržajima (str. 115). Za provedbu ove mjere zaduženi su CARNet, SRCE, NSK, sveučilišne knjižnice i visoka učilišta.

Iako se radi o mjeri koja je u direktnoj sprezi s knjižničnim poslovanjem, fakultetske knjižnice nisu navedene kao suradnici na provedbi ove mjere. Ni vrlo zahtjevna uloga fakultetskih knjižnica u procesima praćenja znanstvene produktivnosti nije bila dovoljna da ove knjižnice dobiju svoje mjesto u smjernicama navedene *Strategije*.

Akcijski plan znanost i društvo (<http://public.mzos.hr/fgs.axd?id=19394>) predviđa nekoliko aktivnosti, između kojih treba istaknuti uspostavu **cjelovite i ažurne domaće baze znanstvene bibliografije te uspostavu središnjeg servisa/portala sa znanstvenim informacijama za domaću i inozemnu javnost**, s rokom izvršenja 2015. godine. Nositelji aktivnosti u oba slučaja su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Nacionalna i sveuči-

lišna knjižnica i Institut „Ruđer Bošković“. Unatoč tradicionalnoj ulozi upravo visokoškolskih knjižnica da prate i obrađuju znanstvenu publicistiku unutar matične institucije, one do danas nisu uključene u navedene aktivnosti.

U dokumentu **Razvoj i preobrazba Sveučilišta u Zagrebu; Razrada polaznih pretpostavki** (http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/O_Sveucilistu/Dokumenti_javnost/Dokumenti/Strateski_dokumenti/RiP_SuZ_-_razrada_konacna.pdf) predloženo je osnivanje povjerenstva koje bi imenovao Senat, a pokriva bi knjižnično-bibliografski sustav. Također su predloženi procesi objedinjavanja i umrežavanja knjižničnog sustava, a ne princip centraliziranja, tj. primjena standarda za razgranate sustave.

U dokumentu **Istraživačka strategija Sveučilišta u Zagrebu 2008 – 2013**. (http://www.unizg.hr/fileadmin/rektorat/O_Sveucilistu/Dokumenti_javnost/Dokumenti/Strateski_dokumenti/Istrazivacka_strategija_2008-2013.pdf) kao mogućnost u sklopu SWOT-analize istaknuta je veća dostupnost kapitalne opreme i knjižničnoga fonda te baza podataka svim istraživačima koja bi se osigurala nabavom na razini Sveučilišta i informatičkim povezivanjem. Unatoč tome što se mjere ostvarenja pojedinih ciljeva temelje na bibliometrijskim analizama, odnosno praćenju znanstvene produkcije, fakultetske knjižnice nisu spomenute u ovom dokumentu.

Iako su hrvatske fakultetske knjižnice prepoznale i uvele u poslovanje nove usluge, u većini strateških planova, ciljeva i dokumenata njih se ne spominje. Dodatnu opasnost za ukidanje nekih, za pretpostaviti je manjih, visokoškolskih knjižnica predstavlja i **trenutno aktualna tema racionalizacije nenastavnog osoblja**.

Uzimajući u obzir promjene u pravnom okruženju visokoškolskih knjižnica i najavljeni *racionalizaciju* s pravom si možemo postaviti pitanje prema znakovitom naslovu knjige Adama Shaffa – **Kamo vodi taj put?**

Sastanak voditelja visokoškolskih knjižnica Sveučilišta u Splitu

Sveučilišna knjižnica u Splitu, 11. prosinca 2013.

Andrija Nenadić

Knjižnica Pomorskog fakulteta u Splitu

andrija@pfst.hr

Dana 11. prosinca 2013. u prostorijama Sveučilišne knjižnice u Splitu održan je **sastanak voditelja visokoškolskih knjižnica Sveučilišta u Splitu**. Tema sastanka bila je vezana za **plan racionalizacije i preraspodjele djelatnika zaposlenih na nenastavnim mjestima na razini Sveučilišta u Splitu** (uključivo sa svim sastavnicama) prema zahtjevu Ministarstva znanosti. Uz voditelje visokoškolskih knjižnica sastanku je prisustvovao i ravnatelj Sveučilišne knjižnice u Splitu Petar Krolo.

O temi sastanka već smo ranije raspravljali elektroničkom poštom. U raspravi na sastanku osim dopisa/plana Ministarstva znanosti (od 2. rujna 2013.) uzeli smo u obzir i ranije donesene zaključke sa sastanka voditelja knjižnica Sveučilišta u Zagrebu na gore navedenu temu (<http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/798>).

Voditeljica Službe za istraživanje i razvoj Sveučilišne knjižnice u Splitu Dubravka Dujmović, upozna nas je s dopisom Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, a ravnatelj Sveučilišne knjižnice u Splitu Petar Krolo upoznao nas je s aktivnostima koje po navedenoj temi poduzima Hrvatsko knjižnično vijeće.

Slijedila je rasprava iz koje su proizašle sljedeće točke i zaključci.

Dopis Ministarstva od 2. rujna 2013. naslovljen *Prijedlog modela racionalizacije zapošljavanja i preraspodjele nenastavnog osoblja sveučilišta* unio je nemir i nesigurnost u knjižničarsku struku zbog određenih nejasnoća.

Dopis je na tragu ranijih zakona i prijedloga zakona o visokom obrazovanju gdje se **nisu na zadovoljavajući način spominjale knjižnice i knjižnična djelatnost** kao sastavni dio visokoškolskog i znanstvenog procesa na sveučilištima.

Isti ćemo nekoliko bitnih točaka iz Prijedloga Ministarstva koje ukazuju na njegovu nejasnoću:

- **Sveučilišta trebaju funkcionirati kao umreženi poslovni sustavi**

Znači li to da se ide u okrupnjavanje i knjižničarske službe? Na koji način bi se ostvarilo umreženje visokoškolskih knjižnica?

- **Ustrojavanje postojećih službi u zajedničke službe sveučilišta**

Zanima nas značenje navedenog za knjižnice. Što će biti s postojećim zajedničkim službama za visokoškolske knjižnice: Matične službe, Sveučilišna knjižnica kao matična ili Nacionalna i sveučilišna knjižnica kao krovna institucija za sve knjižnice?

- **Preraspodjela postojećih zaposlenika sastavnica u zajedničke službe**

Znači li to da bi se provodila preraspodjela postojećih zaposlenika na druga radna mjesta? Na koji bi se način to provodilo, vezano uz knjižničarske (i ostale) kompetencije? Hoće li se pritom poštovati Zakon o knjižnicama kao i propisi o stručnom obrazovanju i usavršavanju u knjižničarskoj struci? Ili ovo znači da bi se preraspodjela obavljala unutar struke – tako da knjižničar npr. iz pomorske knjižnice ode na mjesto medicinske knjižnice i obratno...?

- **Preraspodjela postojećih radnih mjesta nenastavnog osoblja na način da se nenastavno osoblje prevede u zaposlenike sveučilišta**

Što znači biti zaposlenik sveučilišta? Nismo li svi (i nastavno i nenastavno osoblje) već zaposlenici sveučilišta, odnosno Ministarstva?

Sve ove prijedloge i zaključke dostavit ćemo dekanima sastavnica Sveučilišta u Splitu te Senatu Sveučilišta. Jedan od najvažnijih zaključaka sastanka jest da mora postojati zajednički nastup struke na državnoj razini po ovome pitanju.

TEMATSKI BLOK: KGZ

Knjižnice grada Zagreba

od-

Knjižnice grada Zagreba - najveći knjižnični sustav u Hrvatskoj

Davorka Bastić
ravnateljica Knjižnica grada Zagreba
davorka.bastic@kgz.hr

Knjižnice grada Zagreba suvremeno je organizirana mreža narodnih knjižnica, najveća među narodnim knjižnicama u Hrvatskoj, matična knjižnica za narodne i školske knjižnice u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji, a ujedno i jedna od najvećih kulturnih ustanova u Gradu Zagrebu. Jezgru mreže čini Gradska knjižnica i specijalizirana Knjižnica Božidara Adžije, uz koje djeluje Bibliobusna služba s dva bibliobusa, a mrežu još čini dvanaest knjižnica s ograncima, na 42 lokacije. U sastavu KGZ-a djeluje i Gradska knjižnica „Ante Kovačić” u Zaprešiću. Od 1993. u Knjižnicama grada Zagreba djeluje Hrvatski centar za dječju knjigu, koji 1995. postaje nacionalna sekcija Međunarodnog vijeća za dječju knjigu (International Board on Books for Young People).

Važno je naglasiti da je građanima Zagreba omogućeno s jednom iskaznicom korištenje svih knjižnica u jedinstvenoj mreži, ravnopravan i jednak pristup bogatim i raznovrsnim zbirkama knjižnične građe na različitim medijima, te pristup znanju i informacijama pomoću dobro organiziranih informacijskih službi.

Nekoliko riječi o povijesti ustanove: Gradska knjižnica je osnovana 1907, a Knjižnica Božidara Adžije 1927. godine i najstarije su knjižnice u našoj mreži te među prvim narodnim knjižnicama osnovanim u Hrvatskoj. Integracija svih knjižnica u gradu Zagrebu dovršena je 2007. godine. Svoju djelatnost temeljimo na vrijednostima koje donosi prije svega njegovanje otvorenosti i

govornosti prema svim skupinama korisnika i zajednici, posebnosti knjižnica i raznolikosti knjižničnih zbirki, partnerstvo s brojnim ustanovama, udrugama, institucijama u Zagrebu, Hrvatskoj i svijetu te stručnost djelatnika.

Zbirke Knjižnica grada Zagreba danas broje gotovo 2 500 000 jedinica građe, koje je u 2012. godini koristilo 133 957 članova, građana Zagreba i bliže okolice, ali i brojni znanstvenici i stručnjaci u Hrvatskoj. Posebno ističemo da smo u 2012. besplatno upisali, osim socijalno ugroženih, više od tri i pol tisuće prvašića, čime potičemo čitanje od najranije dobi. Iako je u 2012. nabavljeno 99 000 svezaka knjiga, to čini tek 63% *Standardima* preporučenih svezaka. U posljednje je vrijeme sve veća zastupljenost AV-građe za koju korisnici sve više pokazuju interes. Ako se poigramo brojkama, onda je svaki šesti građanin Zagreba član KGZ-a, došao je najmanje četiri puta u knjižnicu, pročitao 3,5 knjige i posudio četiri jedinice građe. Dnevno nas je posjetilo više od deset tisuća posjetitelja. Sve ove brojke svjedoče o kvalitetno izgrađenom i vrijednom fondu, koji je uz temeljne zbirke primjerene narodnim knjižnicama, obogaćen i posebnim vrijednim zbirkama: zavičajnom zbirkom Zagrabiensia, zbirkom rijetkih knjiga i rukopisa Rara, vrlo vrijednom zbirkom periodike s izdanjima prvih zagrebačkih novina i časopisa, zbirkom audiovizualne građe s bogatim izborom glazbenih publikacija i začecima zbirke elektroničkih publikacija. U Gradskoj knjižnici djeluje najveći i najstariji odjel za djecu i mlade, utemeljen 1950. godine, najveći i također prvi glazbeni odjel u narodnim knjižnicama Hrvatske, utemeljen 1963., čiju smo obljetnicu proslavili ovih dana, te multimedijalni odjel.

Za osiguranu dostupnost informacija i publikacija, Knjižnice grada Zagreba imaju u svim svojim knjižnicama stručno organiziranu informacijsku službu za korisnike, koja usmenim savjetima i preporukama te tiskanim uputama i publikacijama pomaže

korisnicima. Posebna je briga posvećena djeci i mladima, za koje se organiziraju raznovrsne primjerene aktivnosti, kao i osobama s posebnim potrebama, tako da se posljednjih godina intenzivno radi i na projektima inkluzije.

Značajna je briga koju Knjižnice grada Zagreba posvećuju širenju mreže narodnih knjižnica, u skladu s temeljnim UNESCO-ovim i stručnim bibliotekarskim načelima, da informacija, knjiga i kulturna rekreacija moraju biti što bliže svakom građaninu, pa se neprekidno radi na iznalaženju i opremanju novih prostora, u naseljima udaljenima od središta grada ili, gdje to nije moguće, organiziranjem stajališta Bibliobusne službe, a u domovima umirovljenika održavanjem knjižničnih stacionara.

Razvili smo i vrsnu stručnu nakladničku djelatnost, a primjenom novih tehnologija mnoge su usluge Knjižnica grada Zagreba putem interneta dostupne na mrežnim stanicama.

Knjižnice grada Zagreba su i značajna kulturna središta u gradu, u kojima se odvijaju brojne književne tribine, susreti i razgovori, postavljaju izložbe. U 2012. godini u Knjižnicama grada Zagreba priređeno je više od 400 likovnih izložbi, održano 257 tribina, književnih susreta i ostalih akcija, 19 591 akcija za djecu i mlade koje su okupile više od 120 000 posjetitelja.

Sudjelujemo u nacionalnim manifestacijama *Noć knjige* i *Noć muzeja* raznovrsnim programima, a uspješno koordiniramo nekoliko nacionalnih projekata: od 1995. manifestaciju *Mjesec hrvatske knjige*, od 2004. online referalnu uslugu *Pitajte knjižničare*, a od 2008. *Portal narodnih knjižnica*.

Ne manje važni su nam vlastiti projekti – od projekata inkluzije kao što je *Knjigom do krova*, do projekata digitalizacije vrijedne građe – *Digitalizirana zagrebačka baština*.

Djelatnici KGZ-a aktivni su članovi Zagrebačkoga knjižničarskog društva i Hrvatskoga knjižničarskog društva, ali i međunarodnih organizacija – IFLA-e, EBLIDA-e te Međunarodne udruge glazbenih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara. I neposredna međunarodna suradnja nam je vrlo važna. Surađujemo sa sestrinskom knjižnicom u Šangaju i s Knjižnicom Nekrasova u Moskvi, a ostvarili smo i kulturnu suradnju s brojnim velikim knjižnicama svjetskih metropola u sklopu IFLA-ine sekcije Metropolitan Libraries (ranije INTAMEL). Također, u našim knjižnicama djeluju Središnje knjižnice Albanaca te Rusina i Ukrajinaca (u Knjižnici Bogdana Ogrizovića i u Gradskoj knjižnici), a imamo i Romsku zbirku (Knjižnica S. S. Kranjčevića), Američki i Japanski kutak (Knjižnica Bogdana Ogrizovića) te Norveški kutak (Knjižnica Tina

Ujevića).

Kao što se vidi, važni su nam multikulturalni sadržaji, kao i programi za poticanje socijalne inkluzije.

Mnogo se radi i na stručnom usavršavanju djelatnika, KGZ je suosnivač Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara, organiziraju se seminari za pripravnike, interne stručne radionice, programi *Informativne srijede* i *Informativnog utorka* za knjižničare koji rade s odraslima ili djecom i mladima. Osim toga, KGZ surađuje s Katedrom za bibliotekarstvo i Odsjekom za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu na organiziranju studentske prakse, a otvoreni smo za suradnju i s ostalim katedrama za knjižničarstvo.

U posljednje vrijeme sve se više predstavljamo i u medijima, pokušavamo profesionalizirati svoj odnos prema medijima, trudimo se i na taj način promijeniti, odnosno osuvremeniti sliku knjižnice i knjižničarske profesije u javnosti. Iz istog razloga prisutni smo i na servisima Weba 2.0., na Facebooku, You Tubeu, Flickeru, vodimo specijalizirane blogove, imamo vrlo posjećene mrežne stranice, kojima se može pristupiti i preko mobilnih uređaja.

Više informacija o radu KGZ-a možete pronaći na internetskoj stranici Matične službe, <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=3879>.

Cjelovit izvještaj o radu za 2012. godinu dostupan je izravno na poveznici <http://issuu.com/knjiznicegradzagreba/docs/izvjestaj/5?e=3738727/1523520>.

Intervju s ravnateljicom Knjižnica Grada Zagreba

Davorkom Bastić

razgovarala i priredila Tea Čonč

...KGZ u biti čine zaposlenici, razmjena iskustava, povezivanje starih i mladih...

NOVOSTI: Knjižnice grada Zagreba najveći su knjižnični sustav u Hrvatskoj. Zanima nas kako se odvija komunikacija i koordinacija u tako velikom sustavu? Znamo, primjerice, da imate centraliziranu nabavu građe, ali da se programi dobrim dijelom planiraju na razini pojedine knjižnice. Kako dopustiti fleksibilnost pojedinim knjižnicama na operativnoj razini, a opet dobro svime koordinirati i uskladiti sve aktivnosti?

Upravljački tim KGZ-a je **stručni kolegij** koji čine voditelji svih knjižnica, voditelj Odjela za informatiku i voditeljica matične razvojne službe, ojačan voditeljem financijske i kadrovske službe.

Osim toga, **sve se radi timski**, od stručnih poslova do razvojnih projekata, što je osobito važno za velike projekte. U stručnom pogledu imamo kvalitetnu kadrovsku strukturu pa možemo formirati različite razvojne timove za pojedine segmente djelatnosti, primjerice za ZaKi, za digitalizaciju ili projekte, recimo, kojima se radi na socijalnoj inkluziji.

Nažalost, u postojećim uvjetima nemamo mogućnost razviti centraliziranu nabavu građe, već se provodi **koordinirana nabava knjiga i AV-građe**, voditelji nabave u knjižnicama surađuju s koordinatorom nabave u Gradskoj knjižnici. **Centralizirana je obrada**, građu kooperativno obrađuju najbolji stručnjaci u mreži pod nadzorom Službe za obradu u Gradskoj knjižnici.

Svaka je knjižnica, s obzirom na svoj kadrovski potencijal, u kreativnom dijelu slobodna osmisliti svoje programe upravo onako kako će najbolje odgovarati okruženju u kojem djeluje, naselju ili kvartu. Ta se sloboda vidi i kada se radi analiza godišnjih izvješća koja pokazuje bogatstvo programa, ovisno o profilu područja na kojem je pojedina knjižnica smještena. Dijelovi Zagreba, naime, vrlo su različiti, primjerice gradski u odnosu na

prigradski dio.

Osim toga što želimo da nam timski rad odražava karakter ustanove, važna su nam i partnerstva. Teško je i pobrojati sve partnere, pojedince, odgojno-obrazovne ustanove, udruge volontera, nakladnike, udruge osoba s posebnim potrebama i manjinske udruge s kojima surađujemo.

NOVOSTI: Svjedoci smo neadekvatnih uvjeta rada u prostorima pojedinih knjižnica. Ima li jedinstvenog rješenja tog problema u KGZ-u ili svaka knjižnica treba tražiti svoje rješenje? Koji su prioriteti? Ima li naznaka da bi Gradska knjižnica napokon mogla dobiti novi prostor ili su to još tek načelna obećanja?

Matična služba KGZ-a ujedno je i razvojna služba, tu se planira širenje mreže i racionalizacija, odnosno na koji će se način postojeći prostori urediti, a kada će se i kako otvoriti novi. Tako trenutno otvaramo novi prostor Dječjeg odjela Knjižnice Medveščak u Zvonimirovoj ulici, a nova knjižnica u Jelkovcu prva je samostojeća zgrada izgrađena za narodnu knjižnicu u Zagrebu. Brinemo o pokrivenosti knjižnica suvremenom informatičkom mrežom, dovoljnim brojem računala, a radimo i na unutarnjem uređenju.

Početakom 2013. aktualizirala se naša **kampanja za novu zgradu Gradske knjižnice koju provodimo već godinama**. Naime, nužno nam je potrebna nova zgrada Gradske knjižnice koja već dugo radi u neadekvatnim uvjetima. Trebamo 20 000 m², a danas imamo tek oko 2 700. U veljači 2013. u prostoru ZGForum-a održana je izložba i okrugli stol o novoj Gradskoj knjižnici (<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/666>). Tada je Gradska dobila svoje mjesto u Razvojnoj strategiji grada Zagreba čiji je nositelj Gradski ured za strategiju i planiranje. Imenovan je i tim koji je osmislio **kampanju SF knjižnica za danas i sutra** kao poticajni materijal za one koje donose odluke. Konkretno, vezano uz lokaciju, trenutno smo smješteni na prekrasnom položaju, u samome središtu grada, na Lenucijevoj potkovi, na spoju novog i starog Zagreba, i voljeli bismo dobiti barem približno ovako atraktivnu lokaciju. Želja nam je da središnja knjižnica bude **i dalje smještena u centru grada**, dakle u središtu mreže. Jedna od ideja je da se prenamijeni neki postojeći prostor koji tek čeka svoju (novu) društvenu namjenu, primjerice Paromlin ili Gredelj. Neko od mjesta koja se spominju vezano uz **zaštitu industrijske baštine**, a koja bi stvarala lijepi

spoj starog i novog, odlično bi nam odgovarala.

Trenutno smo na kraju izrade važnog dokumenta, **Strategije KGZ-a 2014 – 2020**, u kojoj promišljamo razvoj vlastite mreže u svim segmentima, pa tako i po pitanju kvalitetnog smještaja Gradske knjižnice. Vjerujemo da će se ovaj problem uskoro riješiti na zadovoljstvo građana i struke. Naime, iako smo u vremenu duboke krize, sve se više u svijetu širi **ideja gradske knjižnice kao trećeg prostora**, dnevne sobe grada te su brojni primjeri gradnje novih knjižnica koje nam mogu služiti kao uzor, primjerice Amsterdam, Seattle, Kopenhagen, Helsinki, Stockholm, Birmingham itd.

NOVOSTI: Izdvojite tri programa KGZ-a koje smatrate osobito uspješnima i obrazložite zašto ste baš njih izdvojili.

Prvo, izdvojila bih programe koji, u suradnji s različitim udrugama, **rade na socijalnoj inkluziji**, primjerice projekt **Knjižnica širom otvorenih vrata** za djecu i mlade s invaliditetom za koji smo dobili nagradu na regionalnom natječaju Zaklade ERSTE za društvenu integraciju. Tu su i projekt **Knjižom do krova** (program za osnaživanje beskućnika u mreži knjižnica za koji smo dobili međunarodno priznanje EIFL-a, međunarodne neprofitne organizacije), kao i **Projekt 65 plus** namijenjen osobama starije životne dobi. Svojim programima nastojimo povezati mlađu i stariju populaciju te, s druge strane, pružiti informatičku poduku starijim sugrađanima. Jedan od primjera uspješno odrađenog posla jest i stariji gospodin koji je zahvaljujući našoj radionici savladao komunikaciju putem Skypea i sad može samostalno komunicirati s obitelji koja je daleko.

Kao drugo spomenula bih osmišljavanje i organiziranje programa za **Mjesec hrvatske knjige** koji je prihvaćen i provodi se u knjižnicama i školama u čitavoj Hrvatskoj, pa tako brojnim aktivnostima i u svim našim knjižnicama. Uz raznovrsne programe organiziramo **Nacionalni kviz za poticanje čitanja mladih**. Poticanje čitanja ono je što knjižnice rade cijelu godinu, a u Mjesecu

hrvatske knjige osobito nastojimo privući i korisnike i medije da bismo im još glasnije rekli kako je važno čitati.

Treće, vrlo važnim smatram i projekt **Pitajte knjižničara** (<http://www.knjiznica.hr/pitajte-knjiznicare/>) koji smo pokrenuli s namjerom pružanja kvalitetnih informacijskih odgovora što širem krugu ljudi. Tako odgovaramo i na upite onih koji nisu članovi knjižnice. U projekt su uključene i druge knjižnice, a KGZ je koordinator.

Zbog mnoštva različitih aktivnosti i programa vrlo je teško bilo izdvojiti samo neke. Naglasak bih ipak stavila na sve

akcije koje populariziraju čitanje, odnosno na programe koji i ukazuju na tradicijske vrijednosti i kulturnu baštinu, ali u kombinaciji s novim i modernim gdje pokazujemo da idemo ukorak sa suvremenim trendovima.

NOVOSTI: Što smatrate najvećim uspjehom u radu KGZ-a, na načelnoj razini, a u kojem dijelu bi KGZ trebao poboljšati svoje poslovanje ili pojačati svoj utjecaj na lokalnu zajednicu?

Najveći uspjeh je sigurno **razvoj knjižničnog softvera ZaKi**, svih modula za knjižnično poslovanje narodnih knjižnica, kao i razvoj modula okrenutih prema korisnicima, čiji je posljednji primjer razvoj novog OPAC-a sa svojstvima kataloga nove generacije koji smo javnosti predstavili u travnju 2013. godine. Tu je i naša **digitalna knjižnica, u sklopu projekta Digitalizirane zagrebačke baštine** (<http://kgzdz.arhivpro.hr/>) digitalizirana je vrijedna i rijetka građa Gradske knjižnice. U ovom kontekstu vrijedi spomenuti i naše virtualne izložbe (<http://www.kgz.hr/default.aspx?id=1638>). U ovom segmentu poslovanja smatram da kvalitetno pratimo nove trendove u pogledu suvremene informacijske tehnologije.

Ono gdje bismo mogli biti bolji jest zagovaranje kod osnivača i lokalne zajednice te resornog ministarstva. Trebala bi nam veća sredstva za nabavu knjižničnog fonda koja bi u konačnici doprinijela i većoj posudbi, kao i više sredstava za projekte i programe, za programsku djelatnost.

Broj 61, prosinac 2013.

NOVOSTI: Koja je razlika djelovanja narodne knjižnice u manjoj sredini i mreže knjižnica kao što je KGZ u velikom gradu? Gdje je, primjerice, lakše privući i zadržati korisnike?

Na ovo je pitanje dosta teško odgovoriti, ali sigurno mogu reći da je u sredini poput Zagreba konkurencija velika. U maloj sredini knjižnica je često ključno mjesto, a u Zagrebu u kojemu je velika ponuda sadržaja, knjižnica mora stalno raditi na privlačenju korisnika.

S druge strane, s obzirom da smo mi mreža i djelujemo u različitim područjima grada koja često imaju i drugačije potrebe, u pogledu nabave fonda, pružanja usluga i po pitanju pokrivenosti moramo razvijati svoje kapacitete promišljeno te vrlo racionalno koristiti i raspoređivati svoje mogućnosti.

NOVOSTI: Kao ravnateljica najvećeg sustava narodnih knjižnica u Hrvatskoj, u čemu vidite smjer razvoja i opstanka knjižnica, s obzirom na digitalno doba i širenje djelatnosti, odnosno s obzirom na pravo na e-knjigu i e-čitanje?

U hrvatskom knjižničarstvu sustavno se promišlja o ovim temama, svjesni smo izazova koji danas stoje pred knjižnicama. S druge strane, pak, svjesni smo dobrih iskustava naših narodnih knjižnica: dobri i kvalitetni prostori, primjerene lokacije, dovoljno sredstava za nabavu i sve veći broj stručnih djelatnika te smatramo da u tom smislu možemo kvalitetno odgovoriti na sve ono što nas čeka.

Smatram da su bojazni o budućnosti knjižnica neopravdane, mislim da su novi formati i novi mediji bogatstvo, digitalna knjižnica, primjerice, omogućuje npr. i korisnicima koji su slabo pokretni dostup do knjižničnih usluga. S jedne strane korisnici imaju i dalje pravo na klasičnu knjigu i novo doba sigurno neće dovesti do njezinog nestanka, ali isto tako imaju i pravo na e-čitanje, odnosno e-knjigu. S druge strane, opasnosti koje nam je donijela internetizacija samo su nastavak problema s kojima smo se suočavali i ranije pri odabiru građe i sugeriranju korisnicima što da čitaju.

Narodna knjižnica danas je spoj klasičnoga prostora kojemu nove tehnološke mogućnosti daju dodatno bogatstvo. Kao što su pokazali svjetski, ali i hrvatski primjeri (Šibenik, Zadar, Karlo-

vac, Pula...), treba omogućiti ljudima da u knjižnici kvalitetno provode svoje slobodno vrijeme, a uz to, svojom im ponudom treba pružiti i više od samog prostora.

Radi se o velikim izazovima za struku, potrebne su nam dodatna znanja i kompetencije da upravljamo svim tim bogatstvom informacija, kako na novim medijima, tako i ne zaboravljajući one tradicionalne.

NOVOSTI: Posljednjih mjeseci intenzivno se radi na donošenju ili mijenjanju temeljnih dokumenata struke: strategije, zakona te pravilnika. Vidite li to kao neki prijelomni trenutak u struci i kao nešto što može na ključan način artikulirati stvari ili kao nužnu administrativnu proceduru koja neće ništa bitno izmijeniti na terenu? Je li ove promjene potaknula realna potreba s terena? Hoće li to popraviti položaj struke u odnosu na one koji donose odluke (npr. osnivači)?

Standardi i pravilnici vremenski su ograničeni, oni moraju slijediti nove trendove i brže se donositi. Mislim da je krajnje vrijeme da se osuvremene Standardi za narodne knjižnice.

Jednako tako, treba mijenjati i Zakon o knjižnicama premda je postojeći donio puno toga novoga, najvažnije je da je omogućio narodnim knjižnicama pravnu samostalnost. Rezultati rada na terenu pokazali su da su to bile dobre odluke.

Iz postojećih zakona se, međutim, ne koristi dovoljno mogućnost povezivanja među knjižnicama, tome doprinosi i konfiguracija hrvatskog prostora s puno malih općina i gradova. U cilju svrsishodnijeg funkcioniranja i olakšanog financijskog poslovanja mogle bi se i bolje iskoristiti odredbe postojećeg Zakona.

Zahvaljujući Zakonu uređena je i knjižničarska djelatnost, a zahvaljujući HKD-u imamo prevedene sve relevantne smjernice i dokumente, potrebno je samo implementirati ih.

Promjene u obrazovanju knjižničara uvjetuju i dio mijenjanja zakona u pogledu definiranja stručnog kadra. Radi se o vrlo važnim pitanjima i zato je neophodna kvalitetna i pripremljena javna rasprava u kojoj će moći sudjelovati svi zainteresirani.

Osobno imam u svim ovim pitanjima povjerenja u struku, da će uspjeti sačuvati tradicionalne knjižničarske vrijednosti te implementirati osuvremenjene poglede.

NOVOSTI: Jeste li zadovoljni trenutnim obrazovanjem knjižničara u Hrvatskoj? Kakve kadrove narodne knjižnice trebaju, a kakve dobivaju s fakulteta? Jesu li njihova znanja prilagođena potrebnama rada u (narodnoj) knjižnici?

U prvome redu **drago mi je da u Hrvatskoj postoje studiji knjižničarstva**, a drago nam je i da je uvažena naša sugestija da bi studenti knjižničarstva trebali imati više sati prakse u knjižnici. Nadalje, mislim da je **važno da se knjižničarstvo može upisati dvopredmetno**, u kombinaciji s drugim strukama. Knjižnice trebaju **specijaliste za pojedina područja** kao što je književnost, sociologija, pedagogija itd., odnosno temeljna znanja obogaćena znanjima i vještinama iz područja knjižničarstva. Važno nam je, primjerice, da u zbirci Rara imamo osobu s klasičnom humanističkom naobrazbom.

NOVOSTI: Što mislite o generalnom položaju struke u društvu? Kako nas se doživljava? S druge strane, jesmo li dovoljno uslužno orijentirani s obzirom na živi kontakt s čovjekom?

Po pitanju uslužnosti, sigurno bi moglo biti i bolje. Mi u KGZ-u posvećujemo posebnu pažnju **vještinama rada s ljudima i ljubaz-**

nosti naših zaposlenika. Njihova se vještina potvrđuje u neposrednom radu s korisnicima. Ponekad to i nije lako jer pokrivamo vrlo široke skupine korisnika, primjerice različite dobne skupine. Interakciju i suradnju s korisnicima vidim kao vrlo važan dio poslovanja. Naime, svaki naš korisnik je glas za nas i potencijalno može lobirati u lokalnoj zajednici. U tom su smislu i mediji vrlo važni.

Čini mi se da se polako mijenja slika o knjižnicama u društvu, premda nedovoljno brzo. Na nama je da **radimo što odgovornije i profesionalnije**, da imamo **što bolju komunikaciju** na svi razinama: s korisnicima, lokalnom zajednicom, osnivačima i medijima.

NOVOSTI: Ako biste morali trima riječima opisati KGZ koje bi to bile?

Tradicija, suvremenost, stručnost.

NOVOSTI: Hvala Vam najljepša na razgovoru.

Program Knjižnica grada Zagreba na Interliberu

Zagreb, 12. – 17. studenog 2013.

Iva Klak Mršić

KGZ – Knjižnica Jelkovec

iva.klak.mrsic@kgz.hr

U okviru ovogodišnjeg sajma knjiga Interliber od 12. do 17. studenog 2013. Godine Knjižnice grada Zagreba organizirale su i održale niz likovnih, literarnih, komunikacijskih i glazbenih **radio-nica na temu Mjeseca hrvatske knjige „Tko čita (ne) skita“**. Poseban je naglasak stavljen na **čitanje priča** kojim se nastojalo potaknuti putovanja u svijet mašte, te promovirati knjižnice kao

idealno mjesto za provođenje programa poticanja čitanja u Europskoj godini čitanja naglas.

Program je bio namijenjen organiziranim skupinama i svim posjetiteljima sajma knjiga, a posebice djeci i mladima. Radionice su vodili knjižničari dječjih odjela narodnih knjižnica iz Bjelovara, Pazina, Rijeke, Vinkovaca, Zadra i Zagreba, zaposlenici Veleposlanstva Velike Britanije u Hrvatskoj (British Council), Konfucijevog instituta Sveučilišta u Zagrebu, studenti, volonteri i članovi udruga s kojima knjižnice surađuju.

Od 12. do 17. studenog 2013. održano je **15 literarnih i likovnih**

Broj 61, prosinac 2013.

radionica za djecu osnovnoškolske dobi, četiri komunikacijske radionice za djecu mlađe školske dobi i roditelje, sedam literarnih i komunikacijskih radionica za mlade, jedna glazbena radionica – igradionica, putopisna tribina, koncert Rock akademije, te susret s članovima Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade.

U prostoru štanda bili su **izloženi dječji radovi** nastali tijekom radionica, plakati nacionalne kampanje poticanja čitanja i Mjeseca hrvatske knjige, publikacije Knjižnica grada Zagreba, Hrvatskog knjižničarskog društva i drugih regionalnih knjižničarskih društava te knjižnica iz Hrvatske. Veleposlanstvo Velike Britanije u Hrvatskoj postavilo je u sklopu štanda **izložbu „The English Effect – A global language: izložba o engleskom kao globalnom jeziku“** jer se proučavanjem porijekla mnogih engleskih riječi može saznati o britanskoj kulturi i povijesnim vezama s drugim zemljama, kao i o činjenici da je engleski jezik posudio veliki broj riječi iz drugih jezika i tako postao globalni jezik koji ne pripada samo jednoj zemlji.

Radna skupina u sastavu Arijana Herceg Mićanović (KGZ – Knjižnica Marin Držić), Alka Stropnik (KGZ – Knjižnica Medveščak), Davorka Semenić-Premec (KGZ – Knjižnica Savski gaj) i Iva Klak Mršić (KGZ – Knjižnica Jelkovec) osmislila je i organizirala **program koji je promovirao knjižnicu kao mjesto za programe poticanja čitanja**, dok se kroz radionice nastojalo **tematizirati putovanja u fizičkom i virtualnom svijetu**, te svijetu mašte.

U prvoj radionici na ovogodišnjem Interliberu **„Kindlanje ili pametni uređaji za pametno korištenje“** Marina Lončar (KGZ – Knjižnica Bogdana Ogrizovića – Američki kutak) uz pomoć svoje gošće Monice Fusich (posebne pomoćnice dekana sa Državnog sveučilišta Kalifornije iz Fresnoa) pokazala je zainteresiranim srednjoškolcima kako koristiti aplikacije koje olakšavaju pronalaženje informacija i njihovo korištenje na tablet računalima i e-čitačima Kindle.

Profesor Marijan Biruš u **putopisnoj radionici „Putovanje u Hong Kong i okolicu“** pokazao je učenicima četvrtih razreda OŠ Matka Laginje iz Zagreba fotografije sa svojih putovanja i kako se piše

kineskim pismom. Sljedeća radionica nastala u suradnji Konfucijevog instituta Sveučilišta u Zagrebu i Knjižnice Tina Ujevića (KGZ) „Putovanje u Zemlju Zmaja“ omogućila je posjetiteljima da nauče kako izraditi zmaja i ponešto o kaligrafiji. U posljednjoj radionici prvog dana Interlibera „Pročitajmo Kinu“ multikulturalnoj radionici Ane Pavlek (KGZ – Knjižnica Marina Držića) učenici OŠ

Zaprude slušali su **bajku na kineskom jeziku**, te naučili jako puno zanimljivih detalja o Kini.

Knjižničar Željko Vrbanc (KGZ – Knjižnica S. S. Kranjčević) izveo je **radionicu „Interliberske glazbene igrancije“** ove godine uz još jednu gitaru koju je svirao knjižničar Denis Kovač (KGZ – Knjižnica Jelkovec) uz brojne brojalice, dječje pjesmice i jednu glazbenu bajku najmlađi posjetitelji su uživali slušajući i plešući.

Prvi put ove godine organizirano je **Natjecanje u čitanju naglas za učenike od 3. do 8. razreda** koje su pokrenule Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac“, Sisak i Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskog knjižničarskog društva u kojem su sudjelovala djeca iz svih županija. Ocjenjivala se kreativnost uvoda, jasnoća i razgovijetnost u čitanju, izražajnost u nastupu i sveukupni dojam, te ovim putem još jednom čestitamo pobjednicima, iz mlađe kategorije (3., 4. i 5. razredi) Leu

Pranjiću (OŠ Stoja, Pula) i iz starije kategorije (6., 7. i 8. razredi) Borni Žaja (OŠ Grabrik, Karlovac), kao i svim ostalim natjecateljima i njihovim mentorima.

Predstavljen je knjiški blog za djecu od 8. do 13. godina „Tragači“ koji nastaje suradnjom brojnih narodnih knjižnica i knjižničara (Gradska knjiž-

nica Rijeka, Gradska knjižnica Zadar, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ i Gradske knjižnice Vinkovci), a ova je radionica podsjetila sve prisutne da djeca i mladi za čitanje i komentiranje pročitanog koriste nove medije i načine izražavanja.

Radionica kratke priče „Pišem ti priču“ za svu djecu koja vole zapisivati što se dogodilo i izmišljati što će se dogoditi, koju je vodila književnica Silvija Šesto promijenila je način razmišljanja učenika OŠ Trnsko i OŠ Večeslava Holjevca o tome kako se pis-

meno izražavati.

U posljednjem terminu za radionice u srijedu 13. studenog predstavilo se „Društvo književnika za djecu i mlade“ s devet novih izdanja Biblioteke Mala i Biblioteke Velika. Predsjednica društva Silvija Šesto predstavila je brojne autore, ilustratore i fotografe, a u druženju su uživali brojni mali i veliki posjetitelji.

Projekt „Otkrivamo mlade talente“ koji se provodi u Knjižnici Dugave (KGZ) od siječnja 2002. godine, a namijenjen je učenicima osnovnih i srednjih škola, s glavnim ciljem promocijom kreativnog rada djece i mladih, predstavljen je u radionici „Susret mladih talenata“.

„Na putovanje bajkom (ne bikeom)“ vodila nas je Magi Magi(c) (Margareta Perišić) u interaktivnoj priči u koju pripovjedačica uključuje publiku kao žive lutke i glumce, a ovaj put su lutke i glumci došli iz OŠ Petra Zrinskog i OŠ Matije Gupca iz Zagreba.

Voditeljica radionice „Moj svijet u koraku“ Ivana Bašić omogućila je srednjoškolcima da nauče da svako putovanje započinje prvi korakom i da nas taj prvi korak predstavlja. Vrlo brzo su sudionici radionice oslobodili svoj kreativni potencijal te pokazali puno zanimljivih, kreativnih i veselih koraka.

U dvije radionice u organizaciji Veleposlanstva Velike Britanije u Hrvatskoj **„Literature/English is great“** Peter Hopwood je predstavio svoju domovinu, materinji jezik i što sve predstavlja britansku kulturu od prvih kraljeva do poznatih glumaca, a Stephen Hindlaugh je kroz radionicu **„Cambridge English First – ready for success in**

the real word“ objasnio maturantima što im je potrebno za uspjeh u stvarnom svijetu. Treća radionica pod vodstvom Jadranke Ušnik bila je namijenjena najmlađim posjetiteljima i njihovim roditeljima kako bi im **olakšala pronalazak kvalitetnih slikovnica na engleskom jeziku.**

Predstavljena je slikovnica „Čajana na mjesecu“ Gordane Lukačić, uz čaj i kolačiće djeca su uživala u Pandinim dogodovštinama.

Održala se i **završna svečanost Nacionalnog kviza za poticanje čitanja „Pročitaj tri dnevnika i pobijedi“** u Kongresnoj dvorani Zagrebačkog velesajma, a glavnu nagradu osvojila je Nikolina Lucin.

Na prigodnoj **svečanosti zatvaranja Mjeseca hrvatske knjige predstavljena je knjiga Alke Stropnik Knjižnica za nove generacije: virtualni sadržaji i usluge za mlade** (<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/727>) u izdanju Hrvatskog knjižničarskog društva i Knjižnica grada Zagreba. Predstavljen je i **zbornik radova Druga prilika: izazovi i perspektive u radu s beskućnicima** koji su objavile Knjižnice grada Zagreba.

U putopisnoj tribini „Tko čita (ne) skita“ Sanja Repanić Blažičko razgovarala je s putopiscima Majom Klarić, Hrvojem Jurićem i Dvinom Meler, te predstavila njihova putovanja i knjige.

U „Hlapićevoj postolarskoj radionici“ mogle su se izrađivati kreativne cipele pod budnim okom Snježane Berak (Narodna knjižnica „Petar Preradović“, Bjelovar), a u **igrokazu „Šegrt Hlapić iz drugog kuta“** knjižničarke Marina Marušić i Iva Ciceran iz Pazina omogućile su posjetiteljima da upoznaju bolje Majstora Mrkonju.

Profesor Tvrtko Vuković s Filozofskog fakulteta u Zagrebu **na primjerima Cesarićevih pjesama pokazao je studentima Učiteljske akademije u Zagrebu kako se koristi lirika u našem obrazovnom sustavu.**

Održan je **koncert polaznika Rock akademije prvog učilišta za popularnu i jazz glazbu**, te su posjetitelji i kroz glazbu mogli putovati svijetom.

U radionici **„Glas i govor“ glumca Zvonka Zečevića** (HNK Varaždin) posjetitelji su se mogli upoznati s vježbama za razvijanje glasovnih i interpretativnih mogućnosti, te na praktičnim primjerima uvidjeti koji im se način interpretacije više sviđa.

Putnici u radionicama i susretima bila su djeca iz 15 osnovnih škola s područja grada Zagreba, te mladi iz osam srednjih škola i gimnazija iz Zagreba i Jastrebarskog, kao i studenti Učiteljske akademije u Zagrebu, ukupno 946 djece i mladih, roditelja i posjetitelja Interlibera. Putujući kroz radionice, vrijeme, u budućnost, u svijet mašte svi su se dobro zabavili i ponešto naučili. Nadamo se da će s veseljem nastaviti dolaziti u svoje knjižnice na brojne aktivnosti koje su, uz knjige, također dio knjižnične ponude.

Informativna srijeda u Knjižnicama grada Zagreba

Zdenka Sviben

Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica

zdenka.sviben@kgz.hr

U članku 31. *Standarda za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj* zapisano je: „Zbog promjene osobina, oblika i vrsta knjižnične građe te potreba korisnika i informacijsko komunikacijske tehnologije, stručno knjižnično osoblje dužno je trajno se stručno obrazovati i usavršavati.“

Stoga je zadaća, koju Knjižnice grada Zagreba kontinuirano njeguju, usavršavanje stručnih kompetencija knjižničara. Otvoreni smo kako prema stručnim knjižničarskim temama i temama iz opće kulture tako i prema temama vezanim uz informacijsku pismenost ili onim specijaliziranim.

Od 16. travnja 1958. godine, uz tadašnju podršku Sekcije za narodne knjižnice Društva bibliotekara Hrvatske, održavaju se sastanci diplomiranih knjižničara u gradu Zagrebu. Informativna srijeda ime je dobila po danu održavanja – srijedi. Nekada su se sastanci održavali svake srijede, danas se održavaju svake druge u ciklusima siječanj – lipanj i listopad – prosinac).

Radi se o sustavnom i kontinuiranom stalnom stručnom usavršavanju diplomiranih knjižničara koji rade na odjelima za odrasle korisnike u Knjižnicama grada Zagreba. No, kako smo matični i za narodne knjižnice u Zagrebačkoj županiji na *srijede* se pozivaju i njihovi djelatnici, kao i svi oni iz ostalih vrsta knjižnica koji su pokazali interes i za ovakvim oblikom stručnog usavršavanja.

Bitne su razlike u sadržaju *srijede* nekada i danas – prije doba interneta i zamiranja kulturnih rubrika (čitaj: rubrika o novim knjigama) u tisku: do prije dvadesetak godina najveći dio programa srijede realizirali su diplomirani knjižničari priređujući prikaze novih knjiga. Naravno, povremeno se razgovaralo s književnicima i drugim gostima, kao i o mogućnostima i rezultatima uvedenih novina u radu informativnih službi. Početkom devedesetih dolazi do postupnih promjena i uvode se novi sadržaji vezani uz galopirajuću informatizaciju i brojnost dostupnih informacija, posjećuju se ustanove kulture, različite vrste knjižnica, pozivaju stručnjaci.

Od siječnja 2011. godine članovi uredništva Informativne srijede (koje se sastaje po potrebi) su Ivana Fištrek i Željko Vegh iz

Gradske knjižnice, Nataša Horvatinčić iz Knjižnice Dubrava, Vesna Lovrić-Cvjetković iz Knjižnice Božidara Adžije, Marina Putnik iz Knjižnice Kustošija i Bosiljka Tarbuk Pupovac iz Knjižnice Tina Ujevića. Glavna je urednica *Informativne srijede* Zdenka Sviben.

Djelatnici KGZ-a dolaze na *Informativne srijede* prema mogućnostima, uglavnom svaki drugi put s obzirom na rad u smjenama.

Na kraju svake sezone radi se i evaluacija pojedinih programa, a stalno je otvorena mogućnost predlaganja novih tema i sudionika. Prosječna je ocjena svih programa 4,6.

Kao što je navedeno, na *Informativnoj srijedi* se predstavljaju najrazličitije teme koje mogu koristiti u svakodnevnom radu knjižničara. Za ilustraciju, navodimo neke teme, naslove i sudionike:

Dana 19. siječnja 2011. novo uredništvo je predstavilo nova *Pravila Knjižnica grada Zagreba* (www.kgz.hr/UserDocsImages/Pravila_KnjižnicagradaZagreba_2013.doc) kada je uvodno izlaganje održala Davorka Bastić, ravnateljica Knjižnica grada Zagreba. Uvedena je i praksa da povremeno ravnateljica održi naš „aktualni sat“.

U ove tri godine obišli smo naše knjižnice u Kustošiji, Savici, Jelkovcu, knjižnice Centra za ljudska prava i Instituta za etnologiju i brojne značajne izložbe i muzeje. Razgovarali smo u nekoliko navrata o informacijskoj službi danas, kako npr. urediti i koristiti Webmail korisnički račun, a o pitanjima sigurnosti na internetu razgovarali smo s gostima Odjela za računalnu sigurnost CARNet-a. Izvještavamo redovito o održanim stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu, a predstavili smo programe Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara, novi *Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci* i novi katalog KGZ-a, nove naslove u našoj zbirci BDI, naše uspješne projekte i izazove koje je donosila njihova provedba.

U okviru *Informativne srijede* gostovali su profesor emeritus Viktor Žmegač, povjesničar Tvrtko Jakovina te i profesorice Aleksandra Horvat i Daniela Živković.

Organizirali smo niz izlaganja na temu putovanja kao fenomena i putovanja kao iskustva, a gosti su bili od profesora Deana Duda i Irene Lukšić, preko Roberta Koletića, putnika oko svijeta na motoru, Lare Cernički i Staše Forenbahera na biciklima do kolegice Vesne Stričević, sudionice ovogodišnje „ne-konferencije“ *Cycling for Libraries* (<http://hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/768>).

Održali smo predavanje-radionicu Zdenke Pantić, psihologinje, sociologinje i terapeutkinje na temu *Kako s „teškim“ korisnicima? Je li to naš ili njihov problem?* i radionicu CSSU-a *Kako predstaviti znanje*.

Predstavili smo i naše (KGZ-ove) autore: Ivana Babića, Vladu Marteka i Zorana Roška.

Kao nakladnici gostovali su nam Fraktura, Društvo hrvatskih književnika, Matica hrvatska, Leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, Knjižnica HAZU, Jesenski i Turk, Disput...

Nismo zaobišli (prije dvije godine) ni problematiku e-knjige, knjižnica na Facebooku, kao ni izvore informacija o Europskoj uniji.

Do izlaska *Novosti* razgovarat ćemo i o novonastalim čitateljskim klubovima u našim knjižnicama, a i u novoj godini planiramo mnoge zanimljive teme i sudionike. Pozivamo vas da se informirate o našim programima na <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=2020> i da nam se pridružite.

Čitateljski klub Čitafora u Sesvetama

Ivan Babić

voditelj tribine Kulturni četvrtak u Sesvetama

KGZ – Knjižnica Sesvete

ivan.babic@kgz.hr

Knjižničar Ivan Babić, voditelj tribine *Kulturni četvrtak u Sesvetama* 17. listopada 2013. pokrenuo je osnivanje male mreže čitateljskih klubova, koji se pod zajedničkim nazivom **Čitafora** održavaju u četiri knjižnice na području Sesveta: **Knjižnici Sesvete**, **Knjižnici Jelkovec**, **Knjižnici Selčina** i **Knjižnici Dubec**.

Svaka od navedenih knjižnica samostalno uređuje i provodi aktivnosti kluba i ima svojega voditelja.

U Savjetu kluba su knjižničari **Ivan Babić**, **Biserka Gašparac** (voditeljica u Knjižnici Sesvete), **Lorena Banić** (voditeljica u Knjižnici Jelkovec), **Dunja Lovrenčić Gašljević** (voditeljica u Knjižnici Selčina), **Danijela Petaros** (voditeljica u Knjižnici Dubec), književnik i prevoditelj **Vlado Vladić** te književnik i novinar **Mario Raguž**.

Čitateljski klubovi su namijenjeni svim uzrastima, prema potrebi sredine u kojoj se pojedina knjižnica nalazi.

Djelatnost čitateljskih klubova će biti **poticanje čitanja u najširem smislu**, razmatranje sadržaja pročitanog te promišljanje o ulozi i mjestu knjige u društvu. Također će se pokušati primijeniti najnovije spoznaje s područja **biblioterapije**, tj. terapijskog aspekta čitanja.

Cilj ove mreže čitateljskih klubova je još veće **otvaranje naših knjižnica za suradnju i uključivanje što većeg broja članova u njihov rad**, kao i davanje dodatnog poticaja za moguće volontiranje u svakodnevnim i drugim posebnim aktivnostima naših knjižnica.

Tendencija je da članovi naših klubova postupno sami preuzmu vođenje aktivnosti prema svojim željama.

Pridružite nam se i na *Facebooku*, postanite prijatelji mreže čitateljskih klubova *Čitafora*, pratite naše objave i događanja...

(Na fotografijama: razgovor s autorima Željkom Mišakom i Rolandom Gambirožom o stripu-knjizi *Potepuh iz Maksimirske šume* uz radionicu stripa akademskog slikara Rolanda Gambirože)

Broj 61, prosinac 2013.

Knjižničarski glazbeni sastav KGZ Band

KGZ Band
Knjižnice grada Zagreba
kgzband1@gmail.com

Jedini smo knjižničarski glazbeni sastav u Hrvatskoj (barem po našim saznanjima), a prema neslužbenim informacijama i rijetka pojava te vrste u Europi i svijetu. U prilog toj činjenici govori i svojevreteni poziv tadašnje predsjednice IFLA-e (nakon nastupa KGZ banda u Mariboru na slovenskoj skupštini bibliotekara 2011. godine) da gostujemo na Generalnoj skupštini IFLA-e, krovne knjižničarske institucije u svijetu, u Stockholmu 2012. godine. Iako se taj nastup ipak nije realizirao, godilo je saznanje da je djelovanje KGZ Banda zapaženo i u međunarodnim okvirima. Pokazalo se da **svojim nastupima i sastavom u javnosti promoviramo našu ustanovu i knjižničarsku struku općenito**, pa je i to postao jedan od važnih ciljeva naših nastupa.

Danas Band broji **osam stalnih članova**, od kojih je dvoje vanjskih suradnika, a jedan je donedavni knjižničar: Anita Babić, glavni vokal (Gradska knjižnica), Tanja Radović Ravnić, vokal, prateći vokal (Knjižnica Vladimira Nazora), Igor Mladinić, klavijature, vokal (Gradska knjižnica), Ivica Bakula, bas gitara i vokal (Gradska knjižnica), Željko Vrbanc, ritam gitara i vokal (Knjižnica S. S. Kranjčevića), Luka Peršić, saksofon, flauta (donedavni djelatnik KGZ-a), Boris Tenšek, solo gitara (vanjski suradnik), Robert Domitrović, bubnjevi (vanjski suradnik). Kao povremeni članovi pojavljivali su se: Pavel Vrbanc, vokal (tijekom osam godina), u dva navrata Željka Krušlin, prateći vokal (Knjižnica Marina Držića), Boris Beštak na bubnjevima i kao posljednji Denis Kovač, usna harmonika i vokal (Knjižnica Jelkovec). Želja nam je da se povremeno u naše nastupe uključe i druge kolegice i kolege koji za to pokažu volju i mogućnosti.

Godišnje imamo **do desetak nastupa, uglavnom po knjižnicama**, u raznim prilikama, od redovitog angažmana u manifestaciji *Najčitatelj* dječjih odjela KGZ-a, preko svečanosti otvaranja ili obljetnica pojedinih knjižnica te prigodnih koncerata za Božić u Knjižnici S. S. Kranjčevića. Jedini redoviti „vanjski“ nastup je *Ljeto na Strossu* na kojem je Band prvi put zasvirao 2005. godine.

Repertoar od 40-ak skladbi zaista je raznolik – od domaćih i stranih evergrina, preko bossa nove, countryja, jaza do pop-rocka. Od Ive Robića i Rajke Vali do Adele.

Prvi put smo nastupili 2003. godine na svečanosti otvorenja Knjižnice S. S. Kranjčevića, a 10. prosinca 2013. nastupom u zagrebačkom klubu Sax obilježili smo desetogodišnjicu djelovanja.

Više informacija na <http://kgzband1.wix.com/kgzband#>, a dva zanimljiva članka o njima možete pronaći na <http://www.soundset.hr/>

kvartoteka/ovaj-covjek-okupio-je-zagrebace-knjiznicare-glazbenike-u-kgz-band i <http://gkr.hr/Magazin/Knjiznicaranje/Raspjevani-knjiznicar-uz-gitaru-opjevao-knjige>.

Literarni natječaj Moja himna 3

KGZ – Knjižnica Sesvete, 16. studenoga 2013.

Ivan Babić

voditelj tribine – Kulturni četvrtak u Sesvetama

KGZ – Knjižnica Sesvete

ivan.babic@kgz.hr

U organizaciji tribine *Kulturni četvrtak u Sesvetama* (Knjižnica Sesvete) i udruge HVIDR-a Sesvete u povodu Dana sjećanja na Vukovar (18. studenoga) treću godinu zaredom održan je literarni natječaj za učenike osnovnih škola Grada Zagreba pod naslovom *Moja himna 3*.

Ovaj literarni natječaj ima za svrhu potaknuti učenike na promišljanje, promicanje i njegovanje temeljnih vrednota, tj. svega onoga što se himnama veliča: domovine, zavičaja, slobode, ljepote, ljubavi, herojstva ili najviših ljudskih kreposti (poštenja, rada, istine, pravde, čovjekoljublja, domoljublja i sl.). Uz vodstvo svojih učitelja-mentora učenici razvijaju svoju kreativnost i inspiraciju.

Natječaj smo pokrenuli jer se pokazalo da u našoj sredini postoji potreba i želja za povezivanjem, tj. tješnjom suradnjom knjižnice ne samo s kulturno-obrazovnim institucijama, kao što su osnovne i srednje škole, sveučilište i sl., nego i s braniteljskim udrugama. Dvije godine je natječaj bio vezan uz Dan branitelja grada Zagreba, ali smo ove godine to promijenili, odlučivši iskazati posebno poštovanje prema žrtvi grada Vukovara. S obzirom na vrlo pozitivna iskustva po pitanju ove suradnje, nadamo se da će u vremenima koja slijede ovakva događanja biti češća i u drugim sredinama.

Natječaj je bio otvoren od 2. rujna do 15. listopada 2013, a odaziv je bio podjednak prošlogodišnjem. Pristiglo je 70 radova iz 13 osnovnih škola s područja grada Zagreba. Odazvalo se 17 učitelja (voditelja) i 66 učenika. Najviše je sudjelovalo učenika 6. razreda, ali je zanimljivo da je ove godine sudjelovalo mnogo više učenika osmih razreda. Najčešće su himne pisane u stihovima, a motivi su bili vrlo šaroliki: većinom su to himne domovini,

Hrvatskoj, svojoj/našoj zemlji, ali tu su i himne dijelovima Hrvatske – gradovima Zagrebu i Vukovaru, Prigorju i Plitvičkim jezerima, češće su i himne hrvatskim braniteljima, Domovinskom ratu, hrabrosti, slobodi, a zanimljive su i jako lijepe himne hrvatskom jeziku, proljeću, ljubavi, prirodi, pa čak i žabama.

Završni susret natječaja održan je u subotu, 16. studenoga 2013. u 11.00 sati u čitaonici Knjižnice Sesvete.

Stručno povjerenstvo u sastavu **Ivan Babić** (predsjednik), **Sonja Tomić** i **Vlado Vladić**, nagradilo je devet učenika za devet radova iz pet škola.

Nagrade su podijeljene u tri različite kategorije: tri jednakovrijedne nagrade Knjižnice Sesvete, tri jednakovrijedne nagrade Udruge HVIDR-a Sesvete i tri glavne nagrade Stručnoga povjerenstva.

1. nagrada Stručnog povjerenstva pripala je **Klari Križan**, učenici 6. razreda OŠ Brestje za pjesmu *Ponovljeno vrijeme* (mentorica

Ankica Blažinović-Kljaj), 2. nagradu Stručnog povjerenstva osvojio je **Domađoj Grgurić** (na slici), učenik 3. razreda OŠ Mladost za pjesmu *I moj je tata hrvatski branitelj* (mentorica Lidija Tomerlin), a 3. nagradu Stručnog povjerenstva – **Matija Ivančić**, učenik 8. razreda OŠ Brezovica za pjesmu *Moja Hrvatska* (mentorica Mirjana Rajter).

Glavne nagrade je osigurala HVIDR-a Sesvete, 144. brigada HV-a i udruga Hrvatska žena Sesvete.

Članovi Stručnoga povjerenstva uz kratke kritičke prosudbe naizmjenice su obrazlagali nagrade za pojedine radove, koje su sami učenici čitali.

Na kraju je svima prisutnima zahvalio **Dinko Sučić**, suorganizator i voditelj udruge HVIDR-a Sesvete.

Čestitajući u ime Stručnog povjerenstva, **Ivan Babić** je zahvalio nagrađenim učenicima, njihovim mentorima i školama, kao i svima koji su sudjelovali te iskazao zadovoljstvo radovima i ostvarenom suradnjom.

Vidi i: <http://www.kgz.hr/default.aspx?id=7753>

SLUŽBENE PUBLIKACIJE

Razgovarali smo s Fernandom Venturinijem,
parlamentarnim savjetnikom u Knjižnici
Zastupničkog doma Talijanskog parlamenta

razgovarala i prevela Nadia Bužleta
Gradska knjižnica i čitaonica Pula
nadia.buzleta@gkc-pula.hr

NOVOSTI: Možete li nam se predstaviti i reći nešto više o sebi, vašem stručnom djelovanju i karijeri? Kako ste se našli u sektoru službenih publikacija? Ukratko nam predstavite i zbirku službenih publikacija knjižnice u kojoj radite.

Radim u Knjižnici Zastupničkog doma Talijanskog parlamenta u Rimu od 1983. godine, nakon što sam diplomirao književnost i završio specijalistički studij za arhiviste i knjižničare u Rimu. Moj interes prema službenim publikacijama proizlazi iz proučavanja povijesti talijanske javne uprave i činjenice da se u knjižnici u kojoj radim nalazi iznimno značajan fond talijanskih i stranih službenih publikacija. Knjižnica Zastupničkog doma u Rimu oduvijek je prikupljala službene publikacije (posebice, pravne i parlamentarne) najznačajnijih europskih i mnogih neeuropskih zemalja. Osim toga, od 1910. godine, obje talijanske parlamentarne knjižnice (Knjižnica Zastupničkog doma i Knjižnica Senata) imaju pravo na obvezni primjerak publikacija koje su objavila tijela državne vlasti ili uz pomoć javnih financijskih sredstava. Stoga i Knjižnica Zastupničkog doma i Knjižnica Senata posjeduju relevantne zbirke koje dokumentiraju povijest i djelovanje talijanskih javnih institucija od ujedinjenja Italije do danas. Osim toga, Knjižnica Senata prikuplja sve službene publikacije nastale radom Senata, počevši od svih izdanja parlamentarnih akata.

NOVOSTI: Tko su vaši korisnici, u koju svrhu najčešće traže službene publikacije i informacije, i koji su kanali komunikacije s korisnicima? Kolika je učestalost takvih upita? Uz članove istraživačke i akademske zajednice obraćaju li vam se upitima i građani u potrazi za informacijama?

Naši primarni korisnici su zastupnici, njihovi suradnici i kolege koji rade u ostalim službama Parlamenta. Otkad je knjižnica u potpunosti otvorena javnosti, tj. od 1988. godine, usluge knjižnice koristi i velik broj studenata i znanstvenika. Potražnja za službenim publikacijama postupno je opadala kako je rasla njihova dostupnost na internetu dok je potražnja za službenim informacijama ostala konstantna, posebice vezanim uz legislativnu aktivnost drugih zemalja ili upravnu dokumentaciju talijanskih javnih službenih tijela na nacionalnoj ili lokalnoj razini. Najčešće se takvi zahtjevi rješavaju pretraživanjem baza podataka i mrežnih stranica. Postoji također i određen broj korisnika koji se zanima za povijesne teme (posebice ustavne povijesti, povijesti institucija, povijesti javnih službi itd.) što povećava korištenje službenih publikacija.

NOVOSTI: Kakav je zakonodavni položaj službenih publikacija u Vašoj zemlji, odnosno zakonski propisi kojima se osigurava obvezni primjerak za knjižnice? Je li provedba zakonskih odredbi o obveznom primjerku dosljedna, postoje li teškoće u redovitoj i potpunoj dostavi?

Zakonskim propisom od 7. srpnja 1910. godine prvi je put uređena obveza dostavljanja jednog primjerka publikacija koje objavljuju ministarstva i ostale javne službe „koje žive od sredstava iz državnog proračuna“ parlamentarnim knjižnicama. Propis iz 1910. potvrđen je člankom 11. sukcesivnog zakona od 2. veljače 1939. godine. Od 2004. godine na snazi je novi *Zakon o obveznom primjerku* koji, s jedne strane pokušava odgovoriti na tehnološke inovacije, dok se istovremeno s druge **oslabljuje institut obveznog primjerka**. Naime, ovim se zakonom potvrđuje obveza dostavljanja obveznog primjerka službenih publikacija i

publikacija koje izdaje država dvjema parlamentarnim knjižnicama, međutim takva zakonska pohrana postaje „na zahtjev“. Mišljenja sam da to u velikoj mjeri oslabljuje učinkovitost propisa kao instrumenta bibliografskog nadzora te dopušta ravnateljima tih knjižnica „selekciju“ one građe koju smatraju korisnom za vlastite knjižnice.

NOVOSTI: Koji su izazovi i poteškoće s kojima se suočavate u prikupljanju, obradi, pohranjivanju (arhiviranju) i osiguravanju dostupnosti službenih publikacija krajnjem korisniku? Recite nam nešto više o sustavima koje vi koristite za organizaciju mrežne građe i pohranu mrežnog sadržaja.

Službene publikacije prikupljene putem obveznog primjerka katalogiziraju se na isti način kao i sve ostale publikacije. Kad su u pitanju **parlamentarne baze podataka** dostupne na <http://www.camera.it>, a Knjižnica pridonosi njihovom ažuriranju putem ureda specijaliziranog za analize parlamentarnih dokumenata. Osim toga, Knjižnica obavlja poslove izobrazbe i širenja sadržaja zastupljenog na spomenutoj mrežnoj stranici, za svoje korisnike (iz institucije ili vanjske) i za kolege iz ostalih knjižnica.

Općenito, treba imati na umu da su **publikacije sve više dostupne samo u digitalnom obliku** i internet je postupno postao mjesto dostupnosti službenih dokumenata i informacija. U Italiji su nedavno doneseni propisi koji uređuju minimum podataka koje moraju sadržavati mrežne stranice tijela javne vlasti, javne uprave i službenih institucija. Naročito se to odnosi na *Pravilnik o digitalnoj upravi* iz 2005. koji je stupio na snagu 2009. godine, u području optimizacije produktivnosti rada, efikasnosti i transparentnosti rada javnih uprava. Upravo se zbog ovog posljednjeg **na mrežno dostupne publikacije gleda kao na instrument transparentnosti uz pomoć kojeg građani mogu kontrolirati javnu upravu**. Nadalje, ministar Odjela za javnu upravu i inovacije objavio je **Smjernice za mrežne stranice javnih uprava** <http://www.funzionepubblica.gov.it> u kojima je velik prostor posvećen minimalnim podacima službenih stranica javnih uprava. Tome se pridružuje i **pokušaj drastičnog smanjenja troškova tiskanja i raspačavanja** zahvaljujući internetu. O tome govori Zakon od iz 2008, tzv. zakon „Taglia carta“ („Rezanje papira“) koji, „s ciljem smanjenja potrošnje papira [...] tijela javne uprave smanjuju za 50% u odnosu na potrošnju iz 2007, troškove tiska za izvješća i ostale publikacije predviđene zakonima i propisima koje se bes-

platno distribuiraju ili prosljeđuju drugim upravnim tijelima.“ Sve navedeno ima značajne posljedice na razvoj knjižničnih fondova i načine prikupljanja službene dokumentacije.

NOVOSTI: Knjižnica ima ulogu posrednika u osiguravanju slobodnog protoka informacija o državnoj i lokalnoj politici i važno je mjesto u stvaranju aktivnoga građanstva. Na koji se način potiče politička kultura građana kroz sustav knjižnica u Vašoj zemlji i jesu li knjižnice prepoznate kao mjesta gdje građani slobodno mogu pristupiti i tražiti službene publikacije i informacije od javnog značenja?

Temeljem mojih iskustava i saznanja, talijanske narodne knjižnice slabo prikupljaju službene publikacije i informacije od javnog značaja. Općenito, **korištenje knjižnica u svrhu informiranja o lokalnoj sredini (pravne informacije, poslovne informacije i sl.) u Italiji nema veliku tradiciju**. Raširenije je npr. korištenje knjižnica za istraživanje lokalne povijesti: u tom slučaju informacije o lokalnim institucijama kroz povijest imaju posebnu važnost. U 2001. godini Talijansko knjižničarsko društvo provelo je istraživanje u suradnji sa Središnjim zavodom za statistiku (ISTAT-om) o korištenju dokumentacije iz javnih izvora u talijanskim narodnim knjižnicama. Moj komentar i osvrt na istraživanje nalazi se na mrežnoj stranici <http://www.aib.it/aib/contr/venturini1.htm>.

NOVOSTI: Kako biste opisali promjene u području organizacije i dostupnosti službenih publikacija u zadnjih deset godina? Kako gledate na budućnost i nisu li, kad je u pitanju ova vrsta knjižnične građe, fizičke knjižnice već izumrle?

Nedvojbeno je da su **značajne serijske službene publikacije (pravni propisi, parlamentarni akti, službeni listovi itd.) predodređene za virtualno korištenje**. Kao primjer navodim *Službeni list Europske unije* koji od 1. srpnja 2013. izlazi kao pravno važeći samo u elektroničkom obliku temeljem europske regulative (UE) br. 216/2013 Vijeća Europske unije od 7. ožujka 2013. godine. Također i parlamentarni akti talijanskog Senata, počevši od trenutnog zakonodavstva, objavljuivat će se, u njihovoj konačnoj verziji, samo kao elektroničko izdanje. Na internetskoj mreži sve se više podataka i informacija odvaja od dokumenata koji postaju dostupni putem baza podataka i strukturiranih arhiva. Ishodište je to i teme tzv. „otvorenih podataka“ tj. trenda koji se teme-

Broj 61, prosinac 2013.

li na upravnoj praksi ili na specifičnim zakonskim odredbama, a koji omogućuje javni pristup i uporabu određenih podataka i dokumenata javnih uprava. Riječ je, kao što je poznato, o aktualnoj temi, zbog ekonomskih aspekata i pogodovanja transparentnosti javnih službi, uvedenoj na europskoj razini *Zelenom knjigom o informacijama javnog sektora*. Nedavno je u Italiji inauguriran Vladin portal otvorenih podataka (www.dati.gov.it).

NOVOSTI: Za kraj, možete li nam ispričati vaše dojmove sa stručnog skupa o službenim publikacijama održanog u Puli 2012. godine (http://www.nsk.hr/skup_Pula/program.html)? Uzgred Vas molim da nam kažete u kojoj je mjeri u vašoj zemlji tematika službenih publikacija uključena u programe stručnih skupova namijenjenih knjižničarima i informacijskim stručnjacima?

Stručni skup u Puli, prema mojem mišljenju, bio je zanimljiv i iz razloga jer su **takve teme malo zastupljene na stručnim skupovima knjižničara**. Svjedoči također i o interesu jedne države koja je tek pristupila Europskoj uniji za raspačavanjem informacija od javnog značaja koje su važnije što su centri odlučivanja udaljeniji u odnosu na građanina. Zapravo, **tema online dostupnosti javnih informacija iznimno je aktualna** (prisjetimo se pitanja otvorenih podataka u nedavnim predsjedničkim kampanjama u SAD-u), **ali su knjižničari u velikoj mjeri izvan toga. Prijeti opasnost da njima barataju samo informatičari i administratori.**

Pregled online-izvora službenih publikacija Ujedinjenog Kraljevstva

Jeremy Jenkins

**kurator u Odjelu za sjevernoameričke službene publikacije
i službene publikacije međunarodnih organizacija
Europski dokumentacijski centar Britanske knjižnice**
jerry.jenkins@bl.uk

U ovome kratkome članku želio bih istaknuti korisne slobodno dostupne izvore britanskih službenih informacija na internetu koje vam mogu poslužiti u svakodnevnome radu. Mnogima od vas izvori koje ću spomenuti već su zasigurno poznati.

Referentna zbirka Britanske knjižnice koja sadrži **britanske vladine dokumente i službene dokumente stranih vlada**, kao i **publikacije međuvladinih organizacija** zauzima preko 43 km polica.

Tijekom godina stvorili smo vodiče kroz zbirke naših službenih publikacija kako bismo ih učinili pristupačnijima. Vodiči su dostupni besplatno i online. Vodiče kroz zbirku publikacija vlada drugih država možete pronaći na stranici <http://www.bl.uk/reshelp/findhelprestype/offpubs/guides/govtguides.html>.

Dodatno, osim pregleda zbirki i fondova Britanske knjižnice i u nekim slučajevima drugih britanskih znanstvenih knjižnica, ovi vodiči nude kratki opis načina upravljanja i tijela odgovornih za donošenje zakona.

Britanska knjižnica je stvorila vodič kroz opsežne zbirke dokumenata državnih institucija i lokalnih vlasti sve od srednjega vijeka pa do danas, dostupan na: <http://www.bl.uk/reshelp/findhelprestype/offpubs/ukofficalpub/ukpublications.html>.

Rad Parlamenta sve je više dostupan online, tako da danas postoje iscrpni izvori britanskih službenih publikacija (slobodno) dostupni na internetu. Spomenut ću, kao podsjetnik, samo neke od njih.

Parlament Ujedinjenog Kraljevstva je dvodoman, gdje Gornji dom (House of Lords) raspravlja i odobrava odluke Donjeg doma. Članovi Parlamenta biraju se izravno u Donji dom (House of Commons); članove Gornjeg doma imenuje monarh.

Popis članova Parlamenta i članova Gornjeg doma, uključujući i biografije te kontakt, može se pronaći na <http://www.parliament.uk/mps-lords-and-offices/mps/> i <http://www.parliament.uk/mps-lords-and-offices/lords/>. Oba popisa pretraživa su po abecedi, biračkome okrugu, spolu, stranci kojoj pripadaju te odborima u čijem radu sudjeluju. **Neovisna internetska stranica „TheyWorkForYou”, URL: <http://www.theyworkforyou.com/> nadzire aktivnosti Parlamenta.** Ona vam pomaže otkriti što Parlament radi u vaše ime, tamo možete pročitati parlamentarne debate, pisane odgovore na postavljena pitanja i vidjeti što se najavljuje u Parlamentarnom dnevniku.

Zakoni i propisi doneseni na prethodnim sjednicama Parlamenta dostupni su na <http://www.parliament.uk/business/bills-and-legislation/>. Zakoni inicirani u Gornjem domu imaju oznaku [HL] u svojem nazivu. Svaki zakon ima svoju internetsku stranicu na kojoj se može pronaći puni tekst različitih verzija toga zakona, kronologija rasprave o njemu u Parlamentu, bilješke s objašnjenjima te amandmani, linkove na debate u oba doma Parlamenta i odborima te linkovi na povezane dokumente kao što su procjene utjecaja i novinske bilješke. Značajniji zakoni izdaju se iznova s dopunama.

Više informacija o zakonima i koristan vodič kroz donošenje zakona dostupno je na <http://www.parliament.uk/about/how/laws/passage-bill/>.

Rasprave Donjeg doma dostupne su na: <http://www.parliament.uk/business/publications/hansard/commons/>. Rasprave, izjave i pisani odgovori na postavljena pitanja dostupni su po datumima, unatrag do studenog 1988. godine. Službeni izvještaji zapisnika rasprava u Donjem domu (u originalu *Historic Hansard*) dostupni su za razdoblje od 1803 do 2005.

Rasprave Gornjeg doma pretražive su unatrag do studenog 1995. (URL: <http://www.parliament.uk/business/publications/hansard/lords/>) Službeni izvještaji zapisnika rasprava u Gornjem domu dostupni su za razdoblje od 1803 do 2005.

Najveći dio rada Donjeg i Gornjeg doma odvija se kroz stalne odbore, u kojima sjede zastupnici iz oba doma Parlamenta. Ovi odbori bave se političkim pitanjima, proučavaju rad i troškove vlade i ispituju prijedloge primarnih i sekundarnih propisa. Rad stalnih odbora temelji se na istraživanju tema, dok se rad zakonodavnih odbora temelji na raspravama. Cjeloviti tekstovi izvještaja Stalnih odbora (Donjeg i Gornjeg doma) mogu se pronaći prema sjednicama Parlamenta pod nazivom odbora na <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/> (sjednice su poredane od najnovije unatrag).

Svi dokumenti britanske Vlade, koji se šalju na uvid Parlamentu (u originalu *Command papers*), dostupni su u cjelovitome tekstu od svibnja 2005. godine. Tako se dokumenti i izvještaji koje Vlada šalje na uvid Donjem domu mogu pronaći na <http://www.official-documents.gov.uk/>. Možete pretraživati po sjednici i broju dokumenta unutar sjednice ili prema ključnim riječima. Isto tako, obično su objavljeni na internetskoj stranici dotičnog ministarstva.

Knjižnice Gornjeg i Donjeg doma te parlamentarnog Ureda za znanost i tehnologiju izrađuju i objavljuju stručne izvještaje (*briefinge*) na određene teme koje možete pronaći u punome tekstu na <http://www.parliament.uk/business/publications/research/briefing-papers/>. Pretražiti se mogu prema vrsti, temi i datumu.

Službeni pravni portal za Ujedinjeno Kraljevstvo je www.legislation.gov.uk. Stranica sadrži primarne (zakoni) te sekundarne (statutarne instrumente, u originalu *Statutory Instruments*) propise Ujedinjenog Kraljevstva i zasebnih administracija Škotske, Walesa i Sjeverne Irske. Zakonodavni akti su dostupni i u prvotno izglasanom obliku te u verziji s dopunama. Ipak, stvar nije tako jednostavna i verzije s dopunama obično nisu sasvim ažurne – pročitajte *Često postavljena pitanja* na <http://www.legislation.gov.uk/help> za pomoć.

Glavna stranica Nacionalne statistike Ujedinjenog Kraljevstva jest <http://www.statistics.gov.uk/hub/index.html>. Pretraživati možete po temi, resornom ministarstvu ili prema regiji. Ipak, stranica nije jednostavna za korištenje. Primijetite da se gotovo sve državne statistike trenutno objavljuju samo *online*.

Rezultati popisa stanovništva iz 2011. godine mogu se pronaći na <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/census/2011/index.html>. Statistike malih područja (četvrti) baziranih na popisu stanovništva iz 2011. dostupne su na <http://www.neighbourhood.statistics.gov.uk/dissemination/>. Podaci popisa stanovništva iz 2001. mogu se pronaći na <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/census/2011/census-data/2001-census-data/index.html>.

Novi Vladin portal (URL: <https://www.gov.uk/>) osigurava informacije za građane. Stranica uključuje bazu vladinih ministarstava, odjela i agencija na <https://www.gov.uk/government/organisations> s linkovima na njihove stranice.

IZ RADA HKD-a I REGIONALNIH DRUŠTAVA

Nacionalni arhiv (TNA) sustavno i redovno pregledava i prikuplja internetske stranice britanske središnje vlasti i svih lokalnih vlasti te tijela Nacionalnog sustava zdravstvenog osiguranja (National Health Service). Arhivirane stranice dostupne su na <http://www.nationalarchives.gov.uk/webarchive/>. Kako je riječ o golemom broju arhiviranih stranica, s niskom razinom kvalitete, mnogi linkovi nisu u funkciji.

Nadam se da vam je ovaj članak ponudio ne samo pregled služ-

benih izvora publikacija iz zbirke Britanske knjižnice već i polaznu točku za pretraživanje ponekad zbudujućih internetskih stranica i publikacija državnih tijela Ujedinjenog Kraljevstva.

prevela Tea Čonč, redaktura prijevoda Ladislav Junačko

Izveštaj s izborne skupštine Društva knjižničara u Splitu

Gradska knjižnica Marka Marulića Split,
7. studenoga 2013.

Dijana Erceg, derceg@gradst.hr
predsjednica Društva knjižničara u Splitu
Nikolina Škorić, nikolina.skoric@gradst.hr

Knjižnica Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu

Izborna skupština Društva knjižničara u Splitu održana je 7. studenoga 2013. u Gradskoj knjižnici Marka Marulića.

Skupštini je prisustvovalo 47 od 78 aktivnih članova Društva. Nakon pozdravne riječi predsjednice, Dijane Erceg, i utvrđivanja potrebnog kvoruma, koje je izvršila Verifikacijska komisija u sastavu: Vesna Tomić, Jelena Žagrović i Maja Donkov, prešlo se na dnevni red.

Predsjednica Dijana Erceg podnijela je Izvešće o radu Društva za razdoblje 2011 – 2013. godine. Kronološki je iznijela aktiv-

nosti Glavnog odbora Društva u navedenom periodu, zatim je govorila o radu uredništva *Glasnika Društva bibliotekara Split* i uredništva mrežnih stranica. **Najavila je skoro tiskanje *Glasnika* br. 10/11(2012/13)** koji je uspješno završen zahvaljujući zalaganju članova uredništva i donacijama Sveučilišne knjižnice u Splitu, Gradske knjižnice Marka Marulića te triju splitskih fakulteta: Pravnog fakulteta, Ekonomskog fakulteta i Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije. Predsjednica je izrazila dobrodošlicu novim članovima Društva (četiri člana). Kratkim osvrtom predstavila je i **zajednički izlet splitskog i šibenskog društva** koji je održan 20. svibnja 2012. godine u organizaciji Knjižničarskog društva Šibenik. Nakon *Izvešća o radu* povela se živa **rasprava o malobrojnem članstvu Društva** i razlozima koji su tome doprijeli te mogućim rješenjima koja bi dovela do upisa novih članova.

Zaključeno je da se sve aktivnosti Društva ubuduće trebaju više promovirati široj knjižničarskoj zajednici.

Predsjednica Dijana Erceg **podnijela je i Financijsko izvješće.** Posebno je naglasila da je Društvo dvije godine uzastopce apliciralo na natjecajima za sredstva Grada Splita i Splitsko-dalmatinske županije, ali bezuspješno. Uz prethodno doznačena, potrebna sredstva za tiskanje novog broja *Glasnika*, namaknuta su novčanim donacijama i suradnjom sa splitskim knjižnicama. Predsjednica

je izrazila nadu da će se prijave za sredstva u 2014. godini riješiti povoljnije za Društvo, pogotovo što je u 2014. godini Društvo suorganizator 39. skupštine HKD-a koja će se polovicom listopada održati u Splitu.

Nakon *Financijskog izvješća*, članice Nadzornog odbora **Vesna Mihanović** i **Dubravka Dujmović** podnijele su *Izvjeshće Nadzornog odbora*.

Četvrta točka Dnevnog reda bila je **izbor predsjednika Društva knjižničara u Splitu**. Jedina kandidatkinja, **Dijana Erceg**, iznijela je svoj životopis i prijedlog Programa rada Društva u 2013 – 2015. Dijana Erceg je kao temeljne ciljeve navela:

- osiguravanje vlastitog prostora Društva (u prostorijama Sveučilišne knjižnice ili u Sveučilišnom kampusu);
- registraciju Društva nakon izborne skupštine;
- izradu *Pravilnika o radu Skupštine i radu Glavnog odbora*;
- kontinuiranu izdavačku djelatnost;
- obavljanje osnovne djelatnosti Društva, daljnju suradnju s HKD-om i ostalim regionalnim društvima;
- podršku članovima u radu u komisijama i radnim grupama HKD-a i u napredovanjima u viša stručna zvanja;
- redovito ažuriranje baze članova pri HKD-u;
- animiranje novih članova;
- uređivanje mrežnih stranica Društva;
- otvaranje mrežne stranice za neformalnu komunikaciju – Facebook;
- uređivanje mrežnih stranica *Glasnika Društva bibliotekara Split* s cjelovitim radovima;
- organiziranje radionica i stručnih predavanja;
- prijavljivanje na europske i hrvatske projekte;
- uključivanje u projekt *Društva bibliotekara Istre: Zele-*

na knjižnica – Održivi razvoj i zaštita okoliša;

- organizaciju izleta i posjeta drugim knjižnicama;
- podržavanje i poticanje prijave knjižnica za nagrade.

Kandidatura **Dijane Erceg** i prijedlog Programa rada DKST-a za period 2013 – 2015. dani su na javno glasanje. Verifikacijska komisija izbrojala je 43 glasa za i četiri suzdržana glasa. Nakon što je **izabrana većinom glasova za predsjednicu Društva knjižničara u Splitu u drugom mandatu**, kandidatkinja je zahvalila na ukazanom povjerenju.

Nakon izbora predsjednice, prešlo se na točku 5. Dnevnog reda: **izbor članova Glavnog odbora i dopredsjednika, izbor članova Nadzornog odbora i Stegovne komisije**. Dijana Erceg je predložila da se svi članovi iz prošlog mandata ponovo kandidiraju za reizbor jer smatra da će se time nastaviti uspješan rad Društva u još jednom mandatu. Prijedlog je prihvaćen uz jednu izmjenu, Vesna Mihanović se zahvalila na povjerenju i najavila odustajanje. Umjesto nje, za članicu Nadzornog odbora, predložena je **Nada Topić**. Nakon svih potrebnih glasanja izabrani su sljedeći:

Glavni odbor (ukupno deset članova): predsjednica **Dijana Erceg** (Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije), za visokoškolske knjižnice dopredsjednica **Žana Siminiati Violić** (Umjetnička akademija) i **Ana Utrobičić** (Medicinski fakultet), za Gradsku knjižnicu Marka Marulića **Gordana Miolin** i **Ljiljana Aviani**, za narodne knjižnice izvan Splita **Svjetlana Buljević**, (Narodna knjižnica Omiš), za Sveučilišnu knjižnicu **Mihaela Kovačić** i **Irena Urem**, za specijalne knjižnice **Vesna Tomić** (Državni hidrografski institut), za školske knjižnice **Vera Pandurov**, (Osnovna škola Split III).

Nadzorni odbor: **Dubravka Dujmović** (Sveučilišna knjižnica), **Marina Katušić Martinović** (Sveučilišna knjižnica), **Nada Topić** (Gradska knjižnica Solin).

Stegovna komisija: **Ingrid Poljanić** (Gradska knjižnica Marka Marulića), **Snježana Dimzov** (Filozofski fakultet u Splitu), **Iva Kolak** (Sveučilišna knjižnica).

Nakon uspješno provedenih izbora, predsjednica **Dijana Erceg** je iznijela nekoliko **informacija o nastupajućoj 39. skupštini Hrvatskoga knjižničarskog društva koja će se održati u Splitu, 15 – 18. listopada 2014.** Pročitala je pismo **Marijane Mišetić**, predsjedni-

Broj 61, prosinac 2013.

ce HKD-a, od 3. listopada 2013. godine, u kojem je istaknuto da HKD prihvaća Društvo knjižničara u Splitu kao suorganizatora. Dijana Erceg je izvijestila o već dogovorenim detaljima organizacije u koje se uključilo Društvo. Rezerviran je hotel Atrium, dogovoren izlet u Poljičku Republiku s ručkom u Trilju. Elli Pecotić je napomenula kako će se **otvorenje Mjeseca hrvatske knjige sljedeće godine održati upravo u Splitu u Gradskoj knjižnici Marka Marulića**. Predsjednica je pozvala članove na aktivno sudjelovanje u 39. skupštini HKD-a i zatražila njihovu pomoć u organizaciji. Uputila je na osnovne informacije o Skupštini na mrežnim stranicama HKD-a. Također je pozvala članove da u što većem broju prijave svoja izlaganja i postere do 1. ožujka 2014. godine.

Pod točkom *Razno* nije bilo prijedloga te je predsjednica još jednom zahvalila svim prisutnima na dolasku, sudjelovanju i glasovanju. Čestitala je svim izabranima te sve zajedno pozvala na prigodni domjenak. U neformalnim razgovorima tijekom domjenka, članovi su izrazili zadovoljstvo što je izborna skupština protekla u plodonosnom i toplom ozračju.

Redovna skupština Knjižničarskog društva Rijeka Sveučilišna knjižnica Rijeka, 28. studenoga 2013.

Marija Šegota-Novak
predsjednica Knjižničarskog društva Rijeka
marijasn@gkri.hr

Redovna skupština Knjižničarskog društva Rijeka održana je 28. studenoga 2013. godine u dvorani Glagoljica Sveučilišne knjižnice Rijeka. Koristimo prigodu javno zahvaliti Sveučilišnoj knjižnici Rijeka koja već godinama ljubazno udomičuje naše Društvo, kako za sastanke tako i za skupštine i ostala događanja koja organiziramo.

Prije radnog dijela skupštine **Evgenija Arh, članica uredništva**, predstavila je **četvrti broj časopisa našega Društva *Knjižničarka/Knjižničar***. Prva dva broja časopisa objavljena su na papirnatom mediju, a zadnja dva broja objavljena su u e-formatima. Časopisi br. 3 i 4 dostupni su na stranicama Društva: <http://www.kdr.hr/drustvo/kdracasopis.htm>.

Središnja tema broja 4 **donosi radove sa stručnog skupa održanog u svibnju 2012. godine posvećenog Tatjani Blažeković** koja je svojim radom značajno pridonijela razvoju riječkog knjižničarstva, posebno na polju obrazovanja knjižničara, jer je 1965.

godine osnovala stručni studij knjižničarstva pri Pedagoškoj akademiji u Rijeci.

Radove o doktorici Tatjani Blažeković potpisuju Ljiljana Črnjar, Veronika Čelić-Tica, Ksenija Švenda-Radeljak i Evgenija Arh koja se bavi bibliografskim opusom Tatjane Blažeković.

Članke u ostalim rubrikama časopisa: *Knjižničarstvo danas, Iz knjižnica i o knjižničarima, Osvrte, prikaze i vijesti te Iz rada Knjižničarskog društva Rijeka* potpisuju uglavnom članovi i članice Društva.

Kao što je uobičajeno, na radnom dijelu skupštine **prihvaćeni su izvještaji o radu, financijsko izvješće i izvješće nadzornog odbora o radu između dviju skupština**.

Na Skupštini je **predstavljen i plan rada za 2014. godinu**. Pokrenuti su **postupci za izmjenu Statuta**. Izborom Ocjenjivačkog povjerenstva u sastavu Niko Cvjetković, Ljiljana Črnjar, Marta Lončarević, Suzana Šturm-Kržić i Senka Tomljanović **pokrenut je i postupak za dodjelu Povelje Ivan Kostrenčić** na skupštini 2014. godine.

Posebno nas veseli što su se radu Društva priključili novi članovi, a mnogi su obnovili svoje članstvo.

Predavanje Marija Hiberta u organizaciji Knjižničarskog društva Rijeka: Kritičko bibliotekarstvo – izazovi odgovornosti u umreženom društvu

Sveučilišna knjižnica Rijeka, 3. lipnja 2013.

Marija Šegota-Novak
predsjednica Knjižničarskog društva Rijeka

marijasn@gkri.hr

U sklopu redovitog programa Knjižničarskog društva Rijeka, 3. lipnja 2013. ugostili smo Marija Hiberta iz Sarajeva koji je održao predavanje naslovljeno *Kritičko bibliotekarstvo - izazovi odgovornosti u umreženom društvu*.

Mario Hibert **viši je asistent na Odsjeku za komparativnu književnost i bibliotekarstvo na Filozofskom fakultetu u Sarajevu**. Doktorsku disertaciju pod nazivom *Kritičko bibliotekarstvo: moguća paradigma informacijskog društva* obranio je 2012. godine u Zagrebu pod mentorstvom profesorice Aleksandre Horvat.

Pojam kritičko bibliotekarstvo podrazumijeva **međunarodni pokret knjižničara i informacijskih stručnjaka kojim se zaštita ljudskih prava stavlja ispred drugih profesionalnih briga** – riječ je o kritičkom diskursu kojim se zagovara vid knjižničarske kulture utemeljen na **konceptu društvene odgovornosti struke, aktivističkog opredjeljenja knjižničara** da podupiru etiku intelektualnih sloboda polazeći od pretpostavke da **nema neutralnosti u obrazovanju**. Ideja kritičkog bibliotekarstva proistječe iz etičkih istraživanja profesionalnih načela bibliotekarstva, posebice posljedica zanemarivanja ili pak odbijanja sagledavanja važnosti razumijevanja uloge kritičkog mišljenja u teoriji i praksi, te principijelno poziva na orijentiranje k aktivnostima kojima se osiguravaju uvjeti za jednakopravno učenje i obrazovanje svih članova društvene zajednice.

Integritet bibliotekara, kao i njihov identitet, **zahtijeva izravnije povezivanje knjižničarske znanosti s društveno humanističkim kretanjima bliskim paradigmi otvorenosti u informacijsko-komunikacijskoj zbilji umreženog društva**. Prema Mariju Hibertu ova tema ukazuje na izazove bibliotekarstva 21. stoljeća uzimajući u obzir transformacije ekonomije, politike, kulture i obrazovanja uvjetovane novim oblicima otvorene i slobodne proizvodnje i distribucije informacija (nekomercijalne distribucije umre-

ženih resursa) te upućuje na njihov značaj za promišljanje potencijala novomedijske demokratizacije znanja. **Važnost razumijevanja i zagovaranja transformativne snage umreženosti podcrтана je u kontekstu afirmacije koncepta zajedničkih dobara (commons)** te se društvena odgovornost knjižničara nastoji sagledati kroz prizmu nove organizacijske paradigme. Veliki uzor i oslonac u promišljanju kritičkog bibliotekarstva, informacijske etike, etike umreženog društva, Mario Hibert nalazi kod profesorice Toni Samek iz Kanade (Sveučilište Alberta, Studij knjižničarstva i informacijskih znanosti), autorice knjige *Librarianship and Human Rights: A Twenty-first century guide*.

U svome izlaganju Hibert je postavio **nekoliko radikalnih pitanja**, kao npr. pitanje **na koji način bibliotekari danas razumijevaju svoj identitet – da li kao instrument kapitalističke ideologije uslužnosti ili kroz aktualizaciju aktivističkih obilježja poziva?** U svom izlaganju on je **podsjetio na primjere progresivnog i aktivističkog bibliotekarstva**, ukazujući da knjižnica može biti mjesto subverzivnosti, a važna je i njena uloga u zaštiti intelektualnih sloboda korisnika. Jedan od primjera aktivističkog bibliotekarstva je grupa bibliotekara iz New Yorka koja je podržala aktiviste pokreta Occupy Wall Street.

Naglasio je **važnost društveno odgovornog upravljanja mrežnim informacijama, ljudskim pravima te propitivanja novih tehnologija na kritički način**. Dotaknuo se i **tema digitalne demokracije, kontrole interneta, fetišizacije tehnologije...**

S obzirom na popunjenost dvorane u Sveučilišnoj knjižnici te živahnu raspravu s podijeljenim stavovima nakon predavanja ocjenjujemo da su i tema i predavač odgovorili svrsi i cilju programa – upoznavanju članstva (i šire) s novim i različitim promišljanjima struke i znanstvene discipline kojom se bavimo.

Predavanje je bilo medijsko praćeno, od najave, preko izvještaja s predavanja do razgovora s predavačem (Novi list, Radio Rijeka, riječki portali).

Predstavljanje knjige Vere Erl *Marija Malbaša: prilog kulturnoj povijesti Osijeka*

Muzej Slavonije, Osijek, 7. studeni 2013.

Marina Vinaj

predsjednica Društva knjižničara Slavonije i Baranje

marina.vinaj@mso.hr

Predstavljanje knjige *Marija Malbaša: prilog kulturnoj povijesti Osijeka*, autorice Vere Erl u organizaciji Ogranaka Matice hrvatske u Osijeku, Društva knjižničara Slavonije i Baranje Osijek, te Odjela za kulturologiju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku održano je u Muzeju Slavonije 7. studenog 2013. godine. O knjizi su govorili Aleksandar Stipčević, Marina Vinaj i autorica.

Životni i profesionalni putevi Marije Malbaše otkriveni su i prepoznati te većim dijelom i prezentirani u znanstvenom radu Vere Erl. Nije, stoga, slučajna veza ovih dviju iznimnih kulturnih djelatnica, profesorica, knjižničarki.

Marija Malbaša, poznata do nedavno užem knjižničarskom krugu Osijeka i Slavonije, **zaslužna je za legitimiranje i prepoznavanje Osijeka kao srednjoeuropskog grada i prevoditelja gospodarskog i kulturno-povijesnog razvoja** te s pravom nazvanim *Metro-pola Slavonije*, ističe Vera Erl.

Rođena u Osijeku, školovana u Zagrebu, Beču i Grenoblu, stekavši diplomu iz njemačkog i francuskog jezika i književnosti, Marija Malbaša **radila je** kao profesorica na Ženskoj realnoj gimnaziji te **do mirovine kao knjižničarka u knjižnici Muzeja Slavonije u Osijeku**. Vrijedna muzejska knjižnica, posebno obogaćena poslijeratnim priljevom fondova iz privatnih knjižnica, bogatim stručnim fondom te zavičajnom zbirkom, prerasla je fondom i djelatnošću funkciju priručne muzejske knjižnice te biva prepoznata kao značajna općeznanstvena riznica, u koju redovito navraćaju brojni studenti, stručnjaci i znanstvenici.

Upravo je Marija Malbaša, kao prva povjerenica Društva bibliotekara Hrvatske u Osijeku, kako to po prvi puta iznosi Vera Erl, bila i članica Povjerenstva koje je davne 1966. godine istaknulo potrebu osnivanja naučne biblioteke u gradu duge kulturne tradicije, fakulteta i instituta.

Nastavljaajući svoj rad nakon odlaska u mirovinu u Centru za

znanstveni rad JAZU-a, profesorica Malbaša **objavljuje kapitalna djela: *Povijest tiskarstva u Slavoniji te Osječku bibliografiju u dva sveska (1981. i 1985)***, zabilježivši cjelokupnu tiskarsko-izdavačku produkciju Osijeka. *Tom Bibliografijom, kako navodi autorica, predstavila je život Osijeka od 18. do druge polovice 20. stoljeća i predočila sve manifestacije jedne uže sredine, stoga ona može poslužiti kao putokaz i pomagalo za mnoge pojedinosti i događanja iz političke, ekonomske, kulturne i društvene prošlosti, koju često izostavlja povijest.*

Matica hrvatska u svibnju 1990. godine dodijelila je počasno članstvo profesorici Malbaši.

Ne znam zna li većina članova Matice hrvatske njezine zasluge za dobivanje počasnog članstva, pita se Vera Erl, pišući o njezinom aktivnom djelovanju i članstvu u posljednjem Upravnom odboru prije ukinuća Matice početkom sedamdesetih.

Za svoj rad u bibliotekarstvu **Marija Malbaša dobila je 1968. godine Kukuljevićevu povelju**, najveće priznanje u struci, 1974. godine Diplomom Saveza bibliotekarskih društava Jugoslavije, 1969. godine Spomen-diplomu Gradske knjižnice Osijek te 1976. godine Diplomom počasnog člana Muzejskog društva Slavonije i Baranje i Muzeja Slavonije.

Društvo Knjižničara Slavonije i Baranje 2006. godine ustanovilo je Povelju Marija Malbaša za izuzetne zasluge u struci. Prvu povelju zasluženno je primila Vera Erl.

Znakovita je veza dviju velikih knjižničarki Osijeka. Povelja je tek poveznica predanog i strpljivog znanstvenog rada, beskrajne ljubavi prema struci, ustrajnog zalaganja za kulturni i strukovni boljitak, široke i raznovrsne interese, silnu radnu energiju i optimizam.

Adventski izlet u Čazmu

Nevia Raos

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu

nraos@ffzg.hr

Zahvaljujući inicijativi i organizaciji ravnateljice Gradske knjižnice Slavka Kolara iz Čazme Vinke Jelić-Balta, članice Hrvatskoga knjižničarskog društva posjetile su 21. prosinca 2013. g. grad Čazmu i njezinu okolicu.

U vremenu kad tako rado odlazimo na adventska putovanja u kulturne centre Europe, mi smo se odlučile za posjet Čazmi, i nismo nimalo požalile. Dapače, za nas dotad nepoznat gradić pokazao se iznimnim otkrićem.

Naš je posjet, kako i priliči, započeo u Gradskoj knjižnici Slavka Kolara, koja nas se dojmila svojim svijetlim i ugodnim prostorom i jednostavnim, a suvremenim i raznolikim sadržajima.

Posjetile smo ostatke zidina srednjovjekovne utvrde u Čazmi, uz koje se nalazi i zgrada nekadašnje kapetanije Vojne krajine, koja je do prije kratkog vremena služila kao gradski muzej.

S poviješću Čazme upoznala nas je ravnateljica čazmanskog Centra za kulturu Jadranka Kruljac-Sever, koja nam je opsežnim predavanjem približila bogatu povijest grada Čazme, osnovanog 1226. g., te povijest obnovljene župe u Čazmi, koja ove godine obilježava 360 godina. Potom smo posjetile izložbe vezane uz znamenite Čazmance: izložbu *Smijeh kroz suze Slavka Kolara*, priređenu i otvorenu prigodom 122. godišnjice rođenja i 50. godišnjice smrti književnika i agronoma Slavka Kolara, izložbu slika iz Galerije Anton Cetin te izložbu o vatrogastvu u čazmanskome kraju.

Posjetile smo i najznačajniji spomenik kulture u Čazmi, Crkvu sv. Marije Magdalene s početka 13. stoljeća. Crkva je sagrađena izvorno u romaničkom stilu, dograđena je u gotičkom razdoblju, a sadrži i barokne i rokoko elemente. U vrijeme kada je crkva izgrađena, Čazma je bila važno srednjovjekovno sjecište puteva, a zagrebački biskup Stjepan II. Babonić gradu je dao status pomoćnog upravnog sjedišta Zagrebačke biskupije. Posljednjih godina intenzivno se radi na njezinu restauriranju.

Naš je izlet još uključio i posjet galeriji akademskog slikara Franje Matešina u selu Bojana, na brežuljcima Moslavačke gore, 7

km od Čazme. Galerija uključuje stalni postav sa stotinjak radova u različitim tehnikama, pretežno figurativne orijentacije. U sklopu imanja Matešin nalazi se i amfiteatar u prirodnom seoskom okolišu, idealno mjesto za raznolike kulturne priredbe, koje su već postale tradicionalne.

Obilazak kulturnih znamenitosti čazmanskoga kraja završile smo posjetom *Božićnoj priči* i imanju obitelji Salaj, poznatome po 1 300 000 lampica na najrazličitijim božićnim dekoracijama.

Izlet smo privele kraju u seoskom domaćinstvu obitelji Pirak, *Zmajevom gnijezdu*, gdje smo, okrijepljeni ukusnom domaćom hranom, u tradicionalnom ambijentu moslavačke kuće, uz vatru kamina, u ugodnom razgovoru provele ostatak večeri, zadovoljne što smo za taj doživljaj Adventa odabrale jednu od nama dotad nedovoljno poznatih hrvatskih sredina.

IZ KNJIŽNICA

Svečano obilježena dvadeseta godišnjica djelovanja Središnje knjižnice Slovenaca u Republici Hrvatskoj Karlovac, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“, 17. listopada 2013.

Vedrana Kovač Vrana
voditeljica Središnje knjižnice Slovenaca u RH,
Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu
vedrana@gkka.hr

U Ilirskoj dvorani Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu, u nazočnosti brojnih gostiju, 17. listopada 2013. g. svečanim programom obilježena je **dvadeseta obljetnica rada Središnje knjižnice Slovenaca u Republici Hrvatskoj** koja djeluje pri karlovačkoj knjižnici.

Svečanost je svojim dolaskom uveličao i veleposlanik Republike Slovenije u Hrvatskoj, Vojko Volk. U obraćanju prisutnima veleposlanik je naglasio izvrsnu kulturnu suradnju između dviju zemalja, a osobito je istaknuo rad karlovačke knjižnice koja predstavlja jednu posebnu **kulturnu vrijednost** te dokazuje da njezin uspjeh ne ovisi o institucijama ili politici već predstavlja rezultat entuzijazma zaposlenika knjižnice.

Ravnateljica Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“, Frida Biščan, okupljenim je uzvanicima zaželjela dobrodošlicu u prostore Knjižnice, koja za svoje korisnike osim posudbe knjižnične građe nudi i čitav niz drugih aktivnosti, od književnih tribina i susreta do likovnih i glazbenih večeri te međunarodnih stručnih skupova.

Svoje je uspjehe knjižnica, između ostalog, ostvarila i **uskom suradnjom sa slovenskim kulturnim ustanovama i knjižnicama,**

osobito s Knjižnicom Mirana Jarca iz Novog Mesta u Sloveniji, s kojom je proveden dvogodišnji europski kulturni projekt koji je financirala Europska unija. Ovom prigodom predstavljena je spomenica knjižnice povodom 20. obljetnice djelovanja, koja donosi presjek kulturnih zbivanja u okviru njezinog djelokruga od osnivanja, 1993. godine, do danas.

Ravnatelj Knjižnice Mirana Jarca Novo Mesto, Borut Novak, izrazio je želju za daljnjom uspješnom suradnjom između dvije knjižnice, a zamjenik gradonačelnika grada Karlovca, Dubravko Delić, iskazao je zahvalnost svima u Sloveniji i Hrvatskoj koji su doprinijeli razvoju Knjižnice i kulturnom životu Karlovca.

Pored brojnih gostiju, svečanosti su nazočili i predsjednik Saveza slovenskih društava u Hrvatskoj, Darko Šonc, te Claudia Jerina Mestnik iz Grada Novog Mesta.

Kulturno-umjetničkim programom predstavili su se članovi zbora Kulturnog društva Istra iz Pule koji su oduševili publiku izvedbama slovenskih i hrvatskih pjesama. Čitanjem poezije Franca

Prešerna dio bogate slovenske književnosti predstavila je Marija Mitrović, članica Kulturnog društva Slovenski dom Karlovac, a izvedbom slovenskih skladbi na harmonici učenici Glazbene škole iz Karlovca Dorijan Mavrovič i Stjepan Magdić, također su oduševili sve prisutne.

Građom koju daje na korištenje svojim korisnicima, bogatim

kulturnim programima koji se svake godine pomno planiraju i provode u suradnji sa novomeškom knjižnicom te slovenskim društvima u Hrvatskoj, Središnja knjižnica Slovenaca postala je i nastavlja biti važan čimbenik slovenske nacionalne manjine u Hrvatskoj te mjesto obogaćivanja i osnaživanja njihovih veza, doprinoseći na taj način međusobnom razumijevanju i poštivanju različitih etničkih skupina u Hrvatskoj.

Izdana Spomenica Središnje knjižnice Slovenaca u Republici Hrvatskoj

Liana Diković

voditeljica Središnje knjižnice Talijana u Republici Hrvatskoj,
Gradska knjižnica i čitaonica Pula
liana.dikovic@gkc-pula.hr

Spomenica Središnje knjižnice Slovenaca u Republici Hrvatskoj autorica Fride Bišćan i Vedrane Kovač Vrana, tiskana u povodu 20. obljetnice, prati rad Središnje knjižnice Slovenaca od njezina osnutka 1993. godine do danas.

Grafički vrlo atraktivna, na 35 stranica tiskanih u boji, *Spomenica* donosi **povijesni pregled nastanka Središnje knjižnice Slovenaca** te sažeti osvrt na iznimno **velik broj kulturnih manifestacija** održanih tijekom dvadeset godina njenog postojanja. Pored

toga, *Spomenica* sadrži i veliki broj fotografija, novinskih isječaka, preslika pozivnica i plakata mnogobrojnih programa i projekata kulturne suradnje koji su realizirani posebno s knjižnicom Mirana Jarca iz Novog Mesta, ali i sa slovenskim društvima u Hrvatskoj, kao i raznim drugim institucijama.

Ovo **dvojezično hrvatsko-slovensko izdanje ima posebnu dokumentarnu vrijednost** jer je prije svega vrijedan dokument koji potvrđuje značajnu ulogu Središnje knjižnice Slovenaca kao svojevrsnog kulturnog centra, kao komunikacijskog i multikulturalnog središta zajednice, ali i kao promicatelja slovenskog jezika, te slovenske kulture i tradicije. Nadalje, publikacija će bez sumnje biti od velike važnosti budućim istraživačima kulturne povijesti grada Karlovca, ali i uže gledano, povijesti Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ kao uspješan primjer multikulturalne knjižnice u Hrvatskoj.

BookCrossing u Vinkovcima

Iva Pezer

voditeljica Županijske matične službe
Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci
iva@gkvk.hr

BookCrossing u Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci pokrenut je u sklopu projekta **BookCrossing u narodnim knjižnicama** povodom Svjetskog dana knjige i autorskih prava, 23. travnja 2012. godine. Od tada je u Knjižnici označeno mjesto za knjige namijenjene BookCrossingu.

„Knjige moraju biti slobodne, a ne zarobljene na policama“ – načelo je pokreta BookCrossing, koji kroz darivanje i razmjenu oslobađa knjige i popularizira čitanje. Kroz nekoliko mjeseci pokazalo se da su korisnici, a i građani aktivni na punktu

BookCrossinga te je u Knjižnici 8. studenoga 2012. godine predstavljen program **BookCrossing – korak u svijet**, u organizaciji Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Tada se BookCrossing proširio i u prostore grada, na još dvije lokacije. Uspostavljeni su punktovi, odnosno mjesta za BookCrossing, osim u Knjižnici, na željezničkom kolodvoru i na Trgu bana Josipa Šokčevića. Najzanimljivije mjesto BookCrossinga je na Trgu, jer su knjige smještene u crvenoj engleskoj govornici.

U predstavljanje projekta **BookCrossing – korak u svijet** uključile su se i Gradska knjižnica Vukovar, Gradska knjižnica i čitaonica Ilok te knjižnica Osnovne škole Siniše Glavaševića Vukovar, s kojima je uspostavljena veza preko Skypea. U njihovim prostorima također postoje stalna mjesta za BookCrossing. Mjesta za BookCrossing u Vukovarsko-srijemskoj županiji imaju još Gimnazija Županja i Ekonomska škola Vukovar.

U rujnu 2013. godine vlasnik Gradske kavane Aurelia, koja je smještena u istoj zgradi gdje je i Gradski muzej Vinkovci, izrazio je želju za punktom BookCrossin-

Broj 61, prosinac 2013.

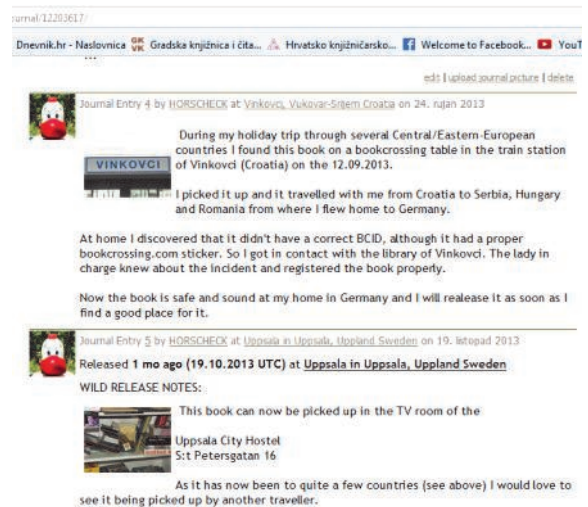
ga u prostoru Kavane. Odredili su mjesto za knjige u središnjem dijelu Kavane, a Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci označila ga je prepoznatljivim logom i letcima BookCrossinga te je ostavila nekoliko knjiga koje su registrirane na www.bookcrossing.com i kojima je dodijeljena naljepnica sa BCID-brojem. Tako je u Vinkovcima 17. rujna 2013. godine uspostavljen četvrti punkt za BookCrossing.

BookCrossing se promovira na raznim događanjima, manifestacijama, programima, npr. u sklopu programa Noć knjige, u Mjesecu hrvatske knjige, na manifestaciji Vinkovačke jeseni itd. Predstavlja se u izlaganjima, na plakatima i letcima. Promovira se i u lokalnim medijima, na Vinkovačkoj televiziji, Radio postaji Vinkovci, u Vinkovačkom listu.

BookCrossing je u Vinkovcima pozitivna pojava jer **popularizira čitanje, a Knjižnici je donijela nove korisnike.**

Personalizirane BookCrossing naljepnice možete vidjeti na slici desno.

Jedna od knjiga s BookCrossing-punkta na Željezničkom kolodvoru Vinkovci putuje i čitaju je „BookCrosseri“ te u napisanom osvrtu niže može se vidjeti gdje je knjiga pronađena, tko ju je čitao i kojim je državama putovala:

Na tragu priči

Iva Ciceran
Gradska knjižnica Pazin
ivaciceran@yahoo.com

Na tragu priči projekt je Gradske knjižnice Pazin kojim smo se uključili u nacionalnu kampanju za poticanje čitanja pod nazivom Čitaj mi. Projekt, kao i cijela kampanja, provode se povodom Europske godine čitanja naglas 2013. pod motom *čitanje „reading aloud, reading together“*.

Projekt je proveden u nekoliko faza

koje su se odvijale od srpnja do studenoga 2013, dok se nacionalna kampanja provodi tijekom cijele godine.

Na samom početku izrađeni su i osmišljeni **plakati i letci o važnosti čitanja**. Letci su za vrijeme trajanja projekta bili dostupni u knjižnici, a podijeljeni su i u pedijatrijskim ordinacijama, u dječjim vrtićima te na svim aktivnostima koje su se provodile po terenu. *Jumbo*-plakat postavljen je u Pazinu na atraktivnoj lokaciji, preko puta benzinske postaje i autobusne stanice. Iako je

bilo planirano da plakat bude postavljen 15 dana, u konačnici je bio postavljen 45 dana, od 15. rujna do 30. listopada. Tvrtka Fabrika, koja upravlja površinom za plakatiranje, donirala nam je dodatnih 30 dana termina dajući podršku projektu i inicijativi.

Tematsko pričanje i čitanje priča i bajki primjerenih djeci, s naglaskom na manje

poznate bajke, započelo je u knjižnici s početkom projekta da bi se u kolovozu i rujnu proširilo na ostale gradske lokacije (parkovi, Pazinski kaštel, Bilfo park uz Pazinčicu, Stari Pazin).

Tijekom rujna uslijedio je **obilazak Pazinštine s koferom punim knjiga**. Posjetili smo Općine Cerovlje, Gračišće, Karojbu, Lupoglav, Motovun, Sveti Petar u Šumi i Tinjan. Važno je naglasiti da su se programi odvijali u popodnevnom terminu i izvan institucija kako bi se djecu, roditelje i sve ostale potaknulo na čitanje i kvalitetno provođenje slobodnog vremena. U aktivnosti su se uključili i načelnici općina čitajući ili pričajući priče.

Čitanje je nastavljeno u listopadu u knjižnici pod zajedničkim nazivnikom **poznati čitaju**. Priče su čitali ili pričali gradonačelnik Pazina Renato Krulčić, muzikolog Goran Farkaš te novinar i publicist Mirjan Rimanić. Definirajući pojam poznati nismo se vodili mišlju tko je poznat nama, već tko je poznat djeci i koga oni prepoznaju kao javnu osobu.

Zbog velikog odjeka projekta na terenu, tj. po općinama Pazinštine, stigli su pozivi za ponovno pričanje priča pa smo u listopadu posjetili dječji vrtić u Gračišću i ponovno organizirali radionicu/pričaonicu na Starom Pazinu. U posjetu pazinskom dječjem vrtiću bila su djeca iz pulskih vrtića pa smo i za njih održali pričaonice u Društvu Naša djeca.

Tijekom Mjeseca hrvatske knjige (15. listopada – 15. studenoga) po priču u knjižnicu došla su djeca iz pazinskog vrtića, sve odgojne skupine.

Dana 14. studenog projekt je predstavljen javnosti, a rezime glasi: 40-ak programa na području Pazina i Pazinštine te odvijanje programa izvan ustanova.

Projekt Na tragu priči osmišljen je i proveden sa sljedećim ciljevima:

- pokretanje aktivnosti na području Pazina i Pazinštine za **rano čitanje djeci naglas** u koju su uključeni roditelji, pedijatri, knjižničari, odgojitelji i drugi stručnjaci te mediji;
- poticanje roditelja, te odgojitelja i drugih stručnjaka koji rade u odgojno-obrazovnom sustavu na rano čitanje djeci naglas;
- poticanje na što raniji dolazak djece u gradsku/lokalnu

knjižnicu i korištenje kvalitetnih slikovnica i drugih izvora kako bi se razvila ljubav prema čitanju;

- promicanje kulture čitanja općenito i poticanje navika čitanja među građanima svih dobi;
- poticanje socijalno prihvatljivog odgoja djece.

Jedan od osnovnih ciljeva projekta je **razvoj rane pismenosti** što podrazumijeva sve ono što djeca znaju o čitanju i pisanju prije nego što počnu samostalno čitati i pisati. Rano djetinjstvo je vrijeme najintenzivnijeg razvoja, a čitajući im u najranijoj dobi djeca se brže razvijaju, bolje snalaze u komunikaciji s drugima, postaju zainteresiranija za okolinu.

Ukupno je u projektu sudjelovalo 360 djece iz Pazina te još 180 s područja Pazinštine. Ukupno je oko 30 odgojitelja te oko 50 roditelja bilo prisutno na radionicama.

Pokušavali smo osvijestiti roditelje i ostale odrasle da je za kognitivni i emocionalni razvoj djece važno čitanje naglas od najranije

dobi. Naglasak smo stavili na kontinuirano zajedničko čitanje koje podrazumijeva vrijeme provedeno u ugodnoj i opuštenoj atmosferi, odnosno zajedničko druženje cijele obitelji.

Posjetitelji su upućeni kako prepoznati kvalitetno štivo: tekst i ilustracije se nadopunjuju, pažnja se obraća na mala i velika tiskana slova, literatura je prilagođena dobi djeteta (npr. plastificirane knjige i knjige s tvrdim stranicama za najmlađe) te postoji dodatna vrijednost – pouka.

Projekt je doveo do veće posjećenosti gradske knjižnice i školskih knjižnica što znači da je svakako podignut interes za knjigu i čitanje što je prva karika u stvaranju navike čitanja.

U provedbi projekta sudjelovale su tri knjižničarke, pet suradnika i desetak volontera. Projekt *Na tragu priči* provodio se uz financijsku potporu Zaklade za poticanje partnerstva i razvoj civilnog društva. Dio sredstava osiguran je iz vlastitih izvora te kroz sponzorstvo i donaciju Lions kluba Poreč, ogranak Pazin.

Tijek provedbe projekta pratili su mediji (*Glas Istre*, TV Istra, gradski internet portal *iPazin.net*, službeni portal Grada Pazina), a prisutni smo bili i na mrežnim stranicama knjižnice te na Facebooku.

U Koprivnici otvorene „Male knjižnice“ u pedijatrijskim ordinacijama

Danijela Petrić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica
danijela@knjiznica-koprivnica.hr

U Pedijatrijskoj ordinaciji doktorice Zorice Valentić i doktora Ranka Vondračeka u Koprivnici te na Odjelu pedijatrije Opće bolnice „Dr. Tomislav Bardek“ u Koprivnici u listopadu 2013. godine otvorene su „Male knjižnice“. Radi se o inicijativi Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ da uspostavi čvršću suradnju s koprivničkim pedijatrima s ciljem senzibiliziranja roditelja o važnosti čitanja djeci od najranije dobi.

Projekt „Male knjižnice“ pokrenut je u okviru prve nacionalne kampanje „Čitaj mi!“ koja je posvećena poticanju čitanja naglas djeci od rođenja. U Dječjem tjednu, 10. listopada 2013. u Pedijatrijskoj ordinaciji Zorice Valentić i Ranka Vondračeka otvorena je prva Mala knjižnica, a 20. listopada 2013. druga Mala knjižnica u Odjelu pedijatrije Opće bolnice „Dr. Tomislav Bardek“. Slikovnice je donirala Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, a u svojem inicijalnom fondu „Male knjižnice“ sadrže dvadesetak kvalitetnih slikovnica namijenjenih djeci od najranije do predškolske dobi. Na taj način omogućeno je da maleni pacijenti i njihovi roditelji za vrijeme čekanja na pregled kod liječnika

čitaju slikovnice. Pročitane priče mogu pomoći djeci da lakše prevladaju bolest, da se umire, zabave te da ljepše i kvalitetnije provedu vrijeme čekanja u pedijatrijskim ordinacijama, dok će hospitaliziranoj djeci u bolnici uz slikovnice boravak biti ugodniji. U vrijeme kada pedijatri primjećuju sve veći porast govornih

poremećaja kod djece, ovaj oblik suradnje je podrška roditeljima, ali i poticaj da čitaju djeci naglas. Slikovnice će djeca i roditelji moći čitati u ordinaciji i na Odjelu pedijatrije, a za veći izbor slikovnica i za posudbu roditelji mogu s djecom posjetiti Knjižnicu i čitaonicu „Fran Galović“. Ova akcija novost je u gradu Koprivnici te pionirskog karaktera u Hrvatskoj, a koliko je značajna malim pacijentima i njihovim roditeljima govore i komentari roditelja u knjizi dojмова:

„Knjige u ordinaciji su za svaku pohvalu. Gašparu je uz njih inhalacija prošla brzo i bezbolno.“

„Ideja je odlična. Dijete je bilo puno mirnije u čekaonici i vrijeme nam je brže prošlo. Slikovnice su lijepe, poučne i zabavne. Sve pohvale od nas!“

Za ovu akciju Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ i grad Koprivnica dobitnici su Povelje za uzorno provedenu Naj-akciju

2013. koju dodjeljuje Središnji koordinacijski odbor akcije „Gradovi i općine – prijatelji djece“ koju je pokrenulo Društvo naša djeca Hrvatske i Hrvatsko društvo za preventivu i socijalnu pedijatriju pod pokroviteljstvom Unicefovog ureda u Hrvatskoj. Pedijatrijska ordinacija doktorice Zorice Valentić i doktora Ranka Vondračeka i Odjel pedijatrije Opće bolnice „Dr. Tomislav Bardek“ za istu su akciju nagrađeni nagradom *Zlatno krdo* koju dodjeljuje Udruga mladih Koprivnice povodom obilježavanja Svjetskog dana volontera (5. prosinca).

Koprivnički bibliobus otvara nova stajališta u Općini Novo Virje

Ljiljana Vugrinec
Županijska matična služba
Koprivničko-križevačke županije
ljiljana@knjiznica-koprivnica.hr

Bibliobus Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica gostovao je 14. studenog 2013. u Općini Novo Virje, jednoj od dvije preostale općine u Koprivničko-križevačkoj županiji koja do sada nije osigurala knjižničnu uslugu svome stanovništvu. Tom prigodom bibliobusna knjižnična usluga i sam bibliobus prezentirani su već po treći put u zadnjih pet godina mještanima Novoga Virja, ali sada i neposredno članovima Općinskog vijeća tijekom njihove redovne sjednice. Te večeri bibliobus je bio otvoren za razgledanje svima zainteresiranima, a članovi bibliobusne posade, knjižničar Mladen Tudić i vozač Ivo Trepotec, spremno su odgovarali na pitanja dvadesetak posjetitelja.

Voditeljica Županijske matične službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, **Ljiljana Vugrinec, održala je za članove Općinskog vijeća prezentaciju o bibliobusnim uslugama i mogućnostima korištenja redovitog bibliobusnog stajališta u Općini Novo Virje** te ih još jednom podsjetila na zakonsku obavezu svake općine u Republici Hrvatskoj da za svoje stanovništvo osigura neki od oblika pristupa knjižničnim uslugama – bilo kroz mjesnu ili kroz pokretnu knjižnicu.

Iako koprivnički bibliobus još od 2009. godine obilazi sve općine đurđevačkog dijela Županije (Kloštar Podravski, Podravske Sesvete, Ferdinandovac i Kalinovac) osim Novoga Virja, a ista je usluga uz minimalno sufinanciranje višekратно ponuđena i Općini Novo Virje, **stajalište u ovoj općini nije se do sad uspjelo realizirati**. Ali, županijska matična Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica **nastavila je planski provoditi različite aktivnosti koje su imale za cilj približiti bibliobusnu uslugu predstavnicima Općine Novo Virje i samim mještanima, kako bi se Općina ipak uključila među bibliobusne korisnike i tako postala dio županijske knjižnične mreže.**

Da interes za knjižničnu uslugu u Novom Virju realno postoji,

govori i podatak o korištenju knjižne građe **iz probnog knjižničkog stacionara bibliobusa** koji je formiran krajem 2012. godine u Novom Virju, u Područnoj školi Drenovica: tijekom šest mjeseci knjige u stacionaru izmijenjene su sedam puta, tako da je kroz stacionar prošlo ukupno 316 naslova od kojih je svaki za to vrijeme posuđen i pročitan i po nekoliko puta. To je potvrdila i Lidija Levačić Mesarov, školska knjižničarka u OŠ Ferdinandovac, koja je zajedno s ravnateljicom Dječjeg vrtića u Novom Virju, Željkom Hrženjak, gorljivo podržala ideju uvođenja bibliobusnog stajališta u Općini te istakla koliko je važno za poticanje čitanja kao životno važne vještine, osobito kod djece, za koju je iznimno važno da u vlastitom mjestu imaju mogućnost pristupa što raznovrsnijim knjigama i drugim izvorima informacijama, kao i različitim knjižničnim uslugama i programima.

Sve poduzete aktivnosti, kao i podrška bibliobusu samih mještana, pridonijele su da **vijećnici Općine Novo Virje prihvate ponudu koprivničke Knjižnice te svojim glasovima podrže prijedlog o**

uvođenju bibliobusne usluge i u ovoj općini od početka 2014. godine. Štoviše, na sjednici 14. listopada 2013. vijećnici su se složili da odricanjem od jedne svoje vijećničke naknade pomognu Općini u pokrivanju dijela troškova za sufinanciranje bibliobusa u prvoj godini njegovog korištenja u Novom Virju.

Zahvaljujući tome što će Općina iz svojeg proračuna sufinancirati troškove dolaska bibliobusa u Novo Virje, za mještane Novoga Virja usluga bibliobusa bit će besplatna, tj. oni neće morati plaćati nikakvu članarinu kod upisa u bibliobus. Bibliobus će u Novom Virju dolaziti – kao i u svim drugim općinama koje pokriva – u razmacima od po 15 dana, a imat će postaje kod sve tri područne škole koje djeluju na području Općine Novo Virje – Medvedička, Drenovica i Crnec, te kod Dječjeg vrtića „Bregunica“ u Novom Virju. Prvi dolazak bibliobusa u Novo Virje planiran je za četvrtak, 23. siječnja 2014. godine.

Uslugama pokretnih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji do sad je bilo pokriveno 18 općina, a s Novim Virjem bit će ih 19. To je moguće zahvaljujući **financijskoj potpori Koprivničko-križevačke županije** koja u značajnom iznosu (oko 60% ukupnih troškova) od 2009. godine redovito sufinancira troškove općina u svrhu korištenja dva županijska bibliobusa: koprivničkog, koji će sada knjižničnom uslugom pokrivati 16 općina, te križeva-

Broj 61, prosinac 2013.

kog koji je manjega kapacitete te pokriva još tri općine. S obzirom da dvije općine u Koprivničko-križevačkoj županiji imaju svoje samostalne knjižnice (Virje i Gornja Rijeka), preostala je još samo jedna općina u Županiji koja svom stanovništvu do sad nije osigurala mogućnost korištenja knjižničnih usluga na svome području, u skladu sa Zakonom o knjižnicama.

Radi se o Općini Molve gdje se u skoro vrijeme očekuje otvaranje samostalne općinske knjižnice, za koju su još prije nekoliko godina osigurani prostor i oprema te pribavljen početni knjižni

fond. Da bi knjižnica u Molvama otvorila svoja vrata korisnicima, potrebno je još samo da Općina kao osnivač Knjižnice zaposli stručnog djelatnika koji će ujedno biti i ravnatelj ove male, ali vrlo značajne kulturne ustanove za svako mjesto.

Hlapićevih 100 u 100: izložba povodom stote obljetnice Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića

Dunja Marija Gabriel, dgabriel@nsk.hr

Amelija Žulj, azulj@nsk.hr

Nacionalna i sveučilišna knjižnica

Od 3. do 17. rujna 2013. godine u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu održana je izložba **Hlapićevih 100 u 100**. Time se NSK pridružila manifestaciji *Hlapić 2013* u organizaciji Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti, koja se odvija u cijeloj Hrvatskoj. Naziv izložbe obilježava Hlapićevih sto godina u sto izložaka koji čine izbor iz fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Tijekom otvorenja izložbe prikazani su isječci iz dokumentarnog filma *U potrazi za Ivanom Nane Šojlev*, koji je snimila Hrvatska radiotelevizija povodom 70. godišnjice smrti Ivane Brlić-Mažuranić (2008), a prikazuje manje poznatu stranu njezina privatnog života.

Obilježavanje stote obljetnice nastanka i objavljivanja dječjeg romana *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* bila je prigoda za predstavljanje izdanja ovog naslova koja se nalaze u fondu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Čudnovate zgode šegrta Hlapića objavio je 1913. Hrvatski pedagoško-književni zbor. U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zag-

rebu nalazi se njegovo drugo izdanje iz 1922. godine. Priča o malome šegrtu Hlapiću doživjela je preko 130 domaćih i inozemnih izdanja i postala je najviše objavljivani hrvatski roman uopće. Roman je prisutan u svjetskim književnostima kroz prijevode na nekoliko desetaka jezika. **U okviru izložbe izdvojili su se prijevodi iz fonda Knjižnice na albanskom, bengalskom, češkom, engleskom, esperantu, iranskom, japanskom, njemačkom, retoromanskom, rumunjskom, slovenskom, španjolskom i vijetnamskom.**

Prvi prijevod objavljen je 1930, i to na češkom jeziku. Ovo izdanje bilo je izloženo u auli Knjižnice zajedno s pismom koje je autorica uputila 16. rujna 1936. Elzi Kučera, knjižničarki u tadašnjoj Kraljevskoj sveučilišnoj knjižnici, a vezano uz posudbu češkog prijevoda *Hlapića* koji autorica naziva „dražesnim izdanjem“.

Autorice izložbe Dunja Marija Gabriel i Amelija Žulj **za izložbu su odabrale izdanja koja su ilustrirana prikazima dvadeset i šest hrvatskih i stranih ilustratora**. Ilustracija Ivana Lackovića Croate odabrana je za korice kataloga *Hlapićevih 100 u 100* i popratni plakat izložbe, a bila je objavljena u knjizi *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* Ivane Brlić-Mažuranić na španjolskom jeziku u Santiagu (Čile) 1989. godine.

Hlapić je odavno prešao granice isključivo književnog postojanja i ušao u brojne kazališne predstave, radioigre za djecu te prošao razne prilagodbe. Tako je *Šegrt Hlapić*, kojeg je uglazbio Pero Gotovac, objavljen na nosaču zvuka (u fondu Knjižnice od 1995)

i prerađen u dugometražni crtani film koji je snimio Croatia Film (1997) te objavljen kao zvučna knjiga za djecu koja ne mogu čitati (standardni) crni tisak (od 1997). Osim toga, postoji na brajstvu pismu (2010) i kao pokušaj jezične prilagodbe za djecu s teškoćama u čitanju i pisanju (2013).

Autorici bi zasigurno bilo zanimljivo vidjeti da *Šegrt Hlapić* nas-

tavlja živjeti u 21. stoljeću i priča svoje „nove dogodovštine“ putem animirane televizijske i videoserije, slikovnica i bojanki. Ljubiteljice i ljubitelji Hlapića sigurno je obradovala vijest da je najnovije izdanje *Šegrt Hlapića* priređeno u obliku istoimenoga igranog filma koji je premijerno prikazan na velikom ekranu u studenom ove godine.

Dani otvorenih vrata Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Akademijinoj Knjižnici Knjižnica HAZU, Zagreb, 19. - 20. studenog 2013.

Dina Mašina

Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

dinam@hazu.hr

Dana 19. i 20. studenog 2013. Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti sudjelovala je u manifestaciji *Dani otvorenih vrata HAZU-a*. Raznolik program, koji je uključivao predavanja, radionice i izložbe, privukao je brojne posjetitelje, njih gotovo 700, uključujući pripadnike akademske zajednice, kao i studente te učenike srednjih i osnovnih škola. Posjetitelji su imali priliku upoznati se s fondom Knjižnice, njenim projektima te sa životima i djelima akademika Franje Račkog i Miroslava Krleže.

Zbirka starih i rijetkih knjiga Knjižnice predstavljena je kroz predavanje-radionicu „Knjige iz Vitezovićeve tiskare u Akademijinoj Knjižnici“ koje su održali viša knjižničarka Tamara Runjak i restaurator Mario Kauzlarić. Zbog važnosti i rijetkosti ovih knjiga, Knjižnica se odlučila na restauraciju dviju knjiga iz spomenute tiskare. Predstavljene su faze restauracije knjiga *Szobottni kinch Blasene Devicze Marie ali Pobosnozt za szobottne vszeđa letta dneve* Pavla I. Esterházya te *Fenix pokore pod krelyutmi miloszerdnoga pelikana pochivajucha to jeszt prodeke nedelyne k-zdenczu pokore*

vabeche Mihalja Šimunića.

Ovom prigodom **izloženi su izvornik i faksimil Parčićevo glagoljskog misala**. Izvornik je Knjižnica dobila na dar od biskupa gospičko-senjskog Mile Bogovića koji je ovim povodom uz akademkinju Anicu Nazor održao prigodno predavanje „O darovnici primjerka Parčićevo glagoljskoga misala *Rimski misal slavenskim jezikom... / Missale Romanum Slavonico idiomate* iz 1893. Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti“. Faksimil misala je dar Miroslava Marića iz Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u Podgorici, koji je Akademijinoj Knjižnici poklonio dva primjerka faksimila trećeg izdanja Parčićevo misala iz 1905. godine, objavljenog 2012. godine u Podgorici.

Predstavljen je i europski projekt Europeana Cloud (**eCloud**) u kojem osim Knjižnice sudjeluje i devet Akademijinih jedinica okupljenih oko Digitalne zbirke HAZU-a. Cilj projekta je stvaranje zajedničkog europskog internetskog portala za istraživanje, pretraživanje i objavljivanje digitaliziranih sadržaja iz područja humanističkih znanosti te izgradnja infrastrukture koja će raznim institucijama omogućiti pristup prikupljenim sadržajima i metapodacima.

Posjetitelji su mogli pogledati i dvije još uvijek aktualne izložbe. Jedna je **izložba o životu i djelu akademika Franje Račkog**, prvog predsjednika Akademije, povodom 185. obljetnice njegova rođenja. Autorice izložbe su knjižničarke Kristina Polak Bobić i Nataša Daničić. Izložena djela uključuju monografije Račkog, njegove radove u časopisima i zbornicima, književne obznane, nekrologe i uredničke radove, knjige koje je dobio na dar te radove koji prikazuju njegovo stvaralaštvo. **Zavod za paleontologiju i geologiju kvartara HAZU-**

Broj 61, prosinac 2013.

a u Knjižnici je postavio izložbu svojih eksponata (na slici), uključujući i fosilne ostatke životinja, te poučnih plakata pod nazivom „Kako i zašto istražujemo kvartar”. Uz izložbu je u vrijeme Dana otvorenih vrata bilo organizirano i stručno vodstvo.

Povodom 120. obljetnice Krležinog rođenja priređena je multi-medijalna izložba „Miroslav Krleža (1893 – 1981 – 2013)”, otvorena do kraja 2013. godine. Autori izložbe su akademik Krešimir Nemeč te član suradnik Akademije Tomislav Sabljak, dok je autor likovnog postava izložbe arhitekt Mario Beusan. Izložba u prvi plan stavlja Krležino književno stvaralaštvo. Prvi je put javnosti izložen rukopis posljednjeg njegovog djela *Zapisi sa*

Tržiča, dovršenog 1976, a objavljenog nakon njegove smrti, te **Krležine vlastoručne intervencije na naslovnici novele *Tri kavaljera frajle Melanije*** iz 1920. godine. Izložene su prve knjige autorovih sabranih djela, izbor njegovih misli o pojedinim temama, fotografije iz života, portreti i snimke glasa iz 1981. godine. U sklopu izložbe prikazuje se i crtani film *I videl sem daljine meglene i kalne* kojeg je 1964. prema *Baladama Petrice Kerempuha* snimio akademik Zlatko Bourek, te dokumentarni film *Željka Senečića Krleža* iz 2011. godine.

Osnutak Narodne čitaonice u Dugom Selu 1890. godine

Predrag Topić

Gradska knjižnica i čitaonica Dugo Selo

gkds@gkds.hr

U povijesti svake ustanove bitno je saznanje kada je osnovana, ali kada ne postoje sačuvani dokumenti može se o tome samo nagađati.

Većina narodnih knjižnica počele su kao narodne čitaonice, a tako je bilo i sa sadašnjom Gradskom knjižnicom Dugo Selo. Vrijeme osnivanja čitaonice u Dugom Selu smještalo se obično krajem 19. stoljeća ili konkretnije, u 1891. godinu. Pretragom članaka u *Narodnim novinama*, u br. 43. od 23. veljače 1892. godine, naišli smo na članak koji govori o zabavi koju je priredila

Narodna čitaonica u Dugom Selu, ali iz kojeg se jasno vidi tko je osnivač i prvi predsjednik čitaonice (kraljevski kotarski predstojnik Franjo Kadić) i koje je to godine bilo (1890).

Prenosimo članak u cijelosti:

U Dugom selu, 20. veljače. (Dopis.) (Narodna čitaonica). Dne 18. t. mj. priredila je naša čitaonica plesni vjenčić sa tombolom. Voljan sam vam o tom u kratko izvestiti, nu prije svega nekoliko riečih o postanku i razvitku naše čitaonice, jer mislim da se o njoj jedva što u javnosti znade. Od kako su ovdje u Dugom selu smještene oblasti, dobilo je Dugoselo posve drugo lice i počela se osjećati potreba čitaonice. Tako prošlo nekoliko godinah, skoro na svakom mjestu gdje su se inteligentniji ljudi sastali, čula se koja rieč o potrebi, da se čitaonica ustroji, nu rekao bih, da nitko nije ili htjeo ili imao odlučne volje, da ovoj obćoj želji izadje u susret do gosp. kr. kot. predstojnika Kadića, koji je mjeseca travnja 1890. razaslao poziv na dogovor na sve inteligentne osobe obćine i kotara, te je u toj prvjoj skupštini odmah izabran odbor i sastavljena su pravila, koja je i vis. kr. zem. vlada potvrdila i na temelju kojih se sada čitaonica sve bolje i bolje razvija.

Kao što svaka nova stvar traži, da joj se čovjek privikne, tako je i bilo s našom čitaonicom u početku. Nu dok je slabije životarila iz vana - širila je, reko bih, sve dublje i dublje svoje moralno korijenje medju slojevi naše inteligencije, te sada broji liepi niz nutarnjih i izvanjskih članovah.

Za sada mora se čitaonica zadovoljiti sa jednom sobom dok se nedomogne samostalnihjeh prostorijah, s toga je i svoj plesni

stao je tako nespretno uz tračnice, da ga je dolazeći osobni vlak zahvatio i gotovo prorezao. Objе noge kolesa su mu od tiela odrezala. Nesretnik umro je tek drugog jutra.

U Dugom selu, 20. veljače. (Dopis.) (Narodna čitaonica.) Dne 18. t. mj. priredila je naša čitaonica plesni vjenčić sa tombolem. Voljan sam vam o tom u kratko izvjestiti, nu prije svega nekoliko riečih o postanku i razvitku naše čitaonice, jer mislim da se o njoj jedva što u javnosti znađe. Od kako su ovdje u Dugom selu umještene oblaati, dobilo je Dugoselo posve drugo lice i počela se osjećati potreba čitaonice. Tako prošlo nekoliko godinah, skoro na svakom mjestu gdje su se inteligentniji ljudi sastali, čula se koja rieč o potrebi, da se čitaonica ustroji, nu rekao bih, da nitko nije ili htjeo ili imao odlučne volje, da ovoj obćoj želji izadje u susret do gosp. kr. kot. predstojnika Kadića, koji je mjeseca travnja 1890. razaslao poziv na dogovor na sve inteligentne osobe obćine i kotara, te je u toj prvoj skupštini odmah izabran odbor i sastavljena su pravila, koja je i vis. kr. zem. vlada potvrdila i na temelju kojih se sada čitaonica sve bolje i bolje razvija.

Kao što svaka nova stvar traži, da joj se čovjek privikne, tako je i bilo s našom čitaonicom u početku. Nu dok je slabije životarila iz vana — širila je, reko bih, sve dublje i dublje svoje moralno korijenje medju slojevi naše inteligencije, te sada broji liepi niz nutarnjih i izvanjskih članovah.

Za sada mora se čitaonica zadovoljiti sa jednom sobom dok se nedomogne samostalnih prostorijah, s toga je i svoj plesni vjenčić dobrotom gosp. obć. načelnika Belca priredila revnim nastojanjem odbora a poglavito gg. Mikleušića i Graffa, u prostorijah obć. sgrade. Ples bio je mnogobrojno posjećen. Poslje odmora igrala se tombola. Sgoditakah što kupljenih, što poklonjenih po prijateljih društva bilo je oko 15. Glavni sgoditak (liepa čaša sa tacom) zapao je pogl. gosp. kr. kot. predstojnika i predsjednika čitaonice Fr. Kadića, te izgleda, kao da je sama fortuna htjela s glavnim sgoditkom nagraditi osnivatelja čitaonice, pa je u tom smislu i nekoliko liepih zdravicah izrečeno g. predsjedniku i odboru.

Poslje svršenog plesa oko 4 sata u jutro zabavljalo se je društvo uz pjesmu i glasbu 53. pješačke pukovnije do u jutro, pače i do dana. Nepovoljnom vremenu, t. j. sniegu, koji je onog dana do podne padao, mora se pripisati, da nam nisu došla još nekoja najavljena gospoda iz odaljenijih mjestah.

I tako vam evo opisah ovaj plesni vjenčić, koji nam je svima ostao u liepoj uspomeni, a naravno i čitaoničkoj blagajnici.

M.

vjenčić dobrotom gosp. obć. načelnika Belca priredila revnim nastojanjem odbora a poglavito gg. Mikleušića i Graffa, u prostorijah obć. sgrade. Ples bio je mnogobrojno posjećen. Poslje odmora igrala se tombola. Sgoditakah što kupljenih, što poklonjenih po prijateljih društva bilo je oko 15. Glavni sgoditak (liepa čaša sa tacom) zapao je pogl. gosp. kr. kot. predstojnika i predsjednika čitaonice Fr. Kadića, te izgleda, kao da je sama fortuna htjela s glavnim sgoditkom nagraditi osnivatelja čitaonice, pa je u tom smislu i nekoliko liepih zdravicah izrečeno g. predsjedniku i odboru.

Poslje svršenog plesa oko 4 sata u jutro zabavljalo se je društvo uz pjesmu i glasbu 53. pješačke pukovnije do u jutro, pače i do dana. Nepovoljnom vremenu, t. j. sniegu, koji je onog dana do podne padao, mora se pripisati, da nam nisu došla još nekoja najavljena gospoda iz odaljenijih mjestah.

I tako vam evo opisah ovaj plesni vjenčić, koji nam je svima ostao u liepoj uspomeni, a naravno i čitaoničkoj blagajnici.

Za razliku od većine ustanova osnovanih u Dugom Selu od strane domaćih uglednika, Narodnu čitaonicu osnovao je čovjek koji negdje početkom 1890. godine dolazi u Dugo Selo iz Velikog Grđevca (rodno mjesto Mate Lovraka) gdje je bio na položaju državnog činovnika onog vremena (Austro-Ugarska Monarhija). Očigledno se odmah intenzivno uključio u društveni život mjesta svoje nove službe. Krajem godine (u listopadu 1890) na sjednici Gospojinskog društva Crvenog križa u Dugom Selu biti će izabran na mjesto potpredsjednika tog društva, a njegova supruga Augusta (1855-1930) postat će članicom tog društva. Inače je osnivač i prvi predsjednik Narodne čitaonice u Dugom Selu Franjo Kadić (1846-1924) zapravo sin svog puno poznatijeg oca, također Franje Kadića (1821-1888), poznatog hrvatskog šumarskog stručnjaka iz druge polovine 19. stoljeća koji je poznat po pošumljavanju velebitskih goleti (npr. Senjska Draga).

OSVRT

Građa lagana za čitanje: kako raditi prilagodbu tekstova

Dunja Marija Gabriel
predsjednica Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKD-a
dgabriel@nsk.hr

Prijevodom međunarodnih IFLA-inih *Smjernica za knjižnične službe i usluge za osobe s disleksijom* (2004) i *Smjernica za građu laganu za čitanje* (2005, 2011) Komisija za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama Hrvatskoga knjižničarskoga društva započela je izuzetno vrijedan proces prevođenja i prilagođavanja dijela stručne literature koja je usmjerena prema osobama čije čitalačke vještine zahtijevaju prilagodbe. Tako se u hrvatskom knjižničarstvu **pojavo do tada potpuno nepoznat pojam građe lagane za čitanje**, a Smjernice su postale prava vodilja za pristupanje jednoj zasebnoj grani izdavačke djelatnosti do tada nedovoljno poznatoj u Hrvatskoj.

Svojevrsna zapostavljenost ove problematike u izdavačkim programima pojačava vrijednost svakoga novoga teksta prilagođenoga osobama s teškoćama čitanja i pisanja ili disleksijom, ako je prilagodba pravilna. *Smjernice za građu laganu za čitanje usmjerene su prema osobama s disleksijom, ali i svim ostalim osobama koje imaju probleme u čitanju* te imaju izuzetnu praktičnu vrijednost u smislu pomoći poboljšanja kvalitete života ovih osoba. To je u interesu svih koji trebaju brinuti o pismenosti u jednoj zajednici.

Smjernice nas upoznaju s pravilima stvaranja građe kroz primjenu spoznaja onih koji su prilagođavali i sami pisali lagano za čitanje. Premda je jasno da nema recepta kako u kojem jeziku sa sigurnošću znati što je lagano, temeljne postavke daju jasna pravila koja se moraju slijediti da bi se postigla obilježja građe lagane za čitanje. *Smjernice je izvorno prikupio, oblikovao i priredio Bror Tronbacke, direktor švedske Fundacije za građu laganu za čitanje*, pod pokroviteljstvom IFLA-e i njezine Sekcije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama. Švedska već

skoro pola stoljeća proizvodi i građu laganu za čitanje. **Jednostavnost, izbjegavanje simbola i metaforike, objašnjavanje teških i nepoznatih riječi, poštivanje kronološkoga slijeda radnje, pridavanje velike važnosti ilustracijama i grafičkome oblikovanju tekstova**, osnovna su pravila kojih se treba pridržavati u sastavljanju građe lagane za čitanje.

Smjernice za izradu građe lagane za čitanje za osobe s disleksijom osobite su i razlikuju se od primjerice *Smjernica za građu laganu za čitanje kod osoba s intelektualnim teškoćama* jer se **razlikuje jezična razina prilagodbe**. Osobe s teškoćama čitanja ne smiju biti osiromašene za informacije i emocionalni doživljaj teksta, dakle prilagođavanje je takvo da uključuje **prilagodbe na razini: konstrukcije rečenica, izbora i poretka riječi u rečenici, pojašnjenje riječi, oblika i izgleda teksta, veličine fonta, vizualnog isticanja važnih riječi**. Svi ovi aspekti trebaju biti napravljeni tako da olakšavaju čitanje i razumijevanje pročitano. Važno je da informacija u tekstu bude razumljiva, da se može obraditi, zapamtiti i koristiti pri učenju.

Upotrebom građe lagane za čitanje, dobro odabranih tekstova, otvaraju se mogućnosti djeci i mladima s teškoćama u učenju za bolje pamćenje, produbljivanje razumijevanja jezika i bolju organizaciju podataka za kvalitetno učenje. Ovako izrađena građa lagana za čitanje, **učiteljima olakšava planiranje i ostvarivanje individualiziranog pristupa u radu s učenicima s disleksijom, kao i učenicima s jezičnim teškoćama**.

Stoga ovom prilikom podsjećamo na put kojim bi trebala nastajati građa lagana za čitanje u Hrvatskoj.

Logopedi su ti koji trebaju odrediti prilagodbe s obzirom na poznavanje teškoća i osobitosti u jeziku, a **profesori hrvatskog jezika** uskladiti to s obzirom na poznavanje kurikuluma te osobitosti literature odgovarajuće za određenu obrazovnu dob. **Knjižničari** trebaju znati što je obvezna lektira za koju dob, koje knjige djeca rado čitaju te koje su dio opće kulture. Njihova uloga nije u preoblikovanju građe nego u brizi da se do građe dođe, da se ona djeci predstavi te u ostvarivanju suradnje sa stručnjacima koji izrađuju građu laganu za čitanje.

Članovi i suradnici Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKD-a, (knjižničari, predstavnici Hrvatske

VIJESTI I NAJAVE

udruge za disleksiju i Odsjeka za logopediju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu) u Centru za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU) 2005. godine počeli su **sustavnu edukaciju i održavanje tečaja *Pravo na razvoj pismenosti: građa lagana za čitanje***. Od tada pa do danas kontinuirano se održavaju radionice za knjižničare, učitelje, logopede i ostale zainteresirane, uz objašnjenje postavki i važnosti građe lagane za čitanje te načela za preradu tekstova u lako štivo.

Nažalost, komercijalni nakladnici nisu još uvijek vidjeli svoju korist te **još ni jedan lektirni naslov nije prerađen za osobe s teškoćama u čitanju**. Namjera da se započne s takvim radom i cijelim nizom sličnih izdanja poželjna je i korisna, no ostvarivanje prilagodbi zahtijeva niz znanja, kompetencija i iskustva, kao i **uvažavanje odrednica logopedске, knjižničarske i lingvističke struke** te napatke *Smjernica u izradi građe lagane za čitanje*. U suprotnom zbog nedostatnih stručnih znanja nije moguće postići cilj: **lako čitljiv tekst, razumljiv, a sačuvanih obilježja i osobi-**

nosti u skladu s izvornim tekstom koji se prerađuje u građu laganu za čitanje.

Za izradu građe koja je zaista jednostavna i lagana za čitanje neophodni su ne samo **kompetentni tvorcι već i recenzenti s logopedskim iskustvom** koji značajno mogu pridonijeti kvaliteti rada. I – naravno, **izdavači** sa sluhom za poštivanje odrednica koje već postoje u nizu europskih zemalja. Samo takvom suradnjom i uz određivanje regulativa koje u našoj zemlji još nisu zaživjele (ali im svakako treba posvetiti pozornost) moguće je poboljšati kvalitetu brige i podrške za osobe s najrazličitijim oblicima teškoća u čitanju.

Stoga je dobro prije nego se upustimo u izradu građe lagane za čitanje, **okupiti stručan tim** koji može pomoći u izradi takvih tekstova te recenzente s potrebnim kompetencijama kako bi se doista postigla svrha.

Doktorati znanosti iz područja knjižničarstva

U 2013. godini u Hrvatskoj je obranjeno ukupno 4 doktorata znanosti iz polja informacijske i komunikacijske znanosti, grana knjižničarstvo, od čega tri na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu i jedan na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru.

Zagreb

- **Marija Erl Šaraf**, *Razvoj pokretnih knjižnica u Hrvatskoj* (datum obrane: 25. travnja 2013), mentorica: dr. sc. Marija Čizmić Horvat, doc. u miru.
- **Željka Bagarić**, *Model suradnje narodnih knjižnica i zatvorskog sustava u Republici Hrvatskoj* (datum obrane: 3. listopada 2013), mentorica: dr. sc. Aleksandra Horvat, red. prof. u miru; komentorka: dr. sc. Ljiljana Mikšaj Todorović, red. prof.

- **Lea Škorić**, *Tezaurus MeSH kao okvir za analizu predmetnih odrednica u sadržajnoj obradi hrvatske medicinske literature* (datum obrane: 11. studenoga 2013), mentorica: dr. sc. Jelka Petrak, red. prof.

pripremila predstojnica Katedre za bibliotekarstvo Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu Ana Barbarić, abarbari@ffzg.hr

Zadar

- **Drahomira Gavranović**, *Modeliranje dijakronijskog aspekta značenja klasifikacijskih oznaka u sustavu Univerzalne decimalne klasifikacije* (datum obrane: 12. srpnja 2013), mentorica: prof. dr. sc. Mirna Willer; komentorka: prof. dr. sc. Maja Žumer.

pripremila Andrijana Vidaković, tajnica Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, avidakov@unizd.hr

Ostale vijesti

Četvrta sjednica Hrvatskog knjižničkog vijeća održana je u Ministarstvu kulture 28. studenog 2013. godine. Najveći dio sjednice bio je posvećen temeljitom razmatranju prijavljenih programa koji su pristigli na Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi RH.

Cjeloviti zapisnik dostupan je na : <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=364>.

Ministarstvo kulture i Društvo hrvatskih književnika (DHK) potpisali su ugovor koji će hrvatskim autorima omogućiti isplatu naknade za posudbu u javnim knjižnicama.

Prema *Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima* autori imaju pravo na primjerenu naknadu ako se izvornik ili primjerci njihovih djela posuđuju posredovanjem javnih knjižnica. Za ostvarivanje toga prava u Hrvatskoj je ovlašteno Društvo hrvatskih književnika. Donesen je *Pravilnik o raspodjeli naknada za javnu posudbu* kojim se utvrđuju pravila o predmetu zaštite i nositeljima prava na koje se odnose, raspodjeli naplaćenih naknada autorima, općem obračunu raspodjele itd. Više informacija i *Pravilnik* dostupni su na <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=9642>.

Podaci o posudbama prikupljat će se samo iz narodnih knjižnica, dok će izvan sustava ostati sve druge vrste knjižnica: školske, visokoškolske i specijalne.

Iako je bilo planirano da se autorima isplate honorari za 2012. godinu, čini se da će se isplata ipak izvršiti tek za 2013. godinu.

Skrećemo pozornost i na zanimljiv članak u kojemu možete pročitati reakcije triju autora čije su knjige među najposuđivanim u hrvatskim narodnim knjižnicama u 2012. godini: <http://www.vecernji.hr/knjige/najcitaniji-hrvatski-autori-ostali-bez-svojih-naknada-907480>.

Draženka Stančić, knjižničarka u Osnovnoj školi Ivana Kukuljevića Sakcinskog u Ivancu i pokretačica projekta za poticanje i razvijanje navike čitanja kod djece *Tulum s(l)ova* dobila je godišnju Nagradu Ivan Filipović iz područja osnovnog školstva. Čestitam!

Više informacija na: <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=12918&sec=1933>.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci pokrenuo je novi sveučilišni poslijediplomski doktorski studij *Izdavaštvo i mediji: studiji izdavaštva i medija u kontekstu globalnih trendova i hrvatskog jezičnog i književno-kulturnog identiteta* u suradnji s Medijskim

sveučilištem u Koprivnici.

Više informacija o predstavljanju studija možete pronaći na <http://gkr.hr/Magazin/Novosti/Izdavastvo-i-mediji-doktorski-studij-za-izazove-modernog-vremena>, a više o programu studija na stranici: http://issuu.com/marinabiti/docs/izdava_tvo_i_mediji.

Sa(n)jam knjige u Istri (Pula, 5. – 15. prosinca 2013.) ove se godine održao po 19. puta. Program Nultog dana Sajma, posvećen je knjižničarima koji Sajam već tradicionalno posjećuju dan prije službenog otvorenja.

U sklopu stručnog programa predstavio se Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu. I ove se godine, kao i prošle (<http://www.hkdruštvo.hr/hkdnovosti/clanak/649>), održao okrugli stol pod o obveznom primjerku nazivom *Suradnja nakladnika i knjižničara u digitalnom okruženju: mogući modeli dostave i skrbi za obvezni primjerak* što pokazuje da je o ovoj važnoj temi potrebno i dalje raspravljati. Moderatorica je bila Tatjana Aparac Jelušić, predsjednica Hrvatskog knjižničkog vijeća.

Tradicionalni predbožićni program **Bajkomanija** Gradske knjižnice Pazin, koji se ove godine održavao 16. – 19. prosinca, **proslavio je svoj peti rođendan.** Osim **dječjih predstava** (*Daj Martine, ne gnjavi!*, *Jedan zimski dan*, *Djevojčica i div*, *Pepeljuga...*), knjižničarke su organizirale i **čitanje priča.** Program je ove godine bio bogatiji i veseliji zahvaljujući mnogobrojnim volonterima, veseloj djeci, maštovitim odgojiteljicama, kreativnim roditeljima i svima koji su se na bilo koji način odlučili uključiti u svijet mašte Gradske knjižnice Pazin.

Dana 14. studenog 2013. širom svijeta odjeknula je vijest da je američki sud **presudio u korist Googlea odbacujući tužbu za masovno kršenje autorskih prava** digitalizacijom u sklopu projekta GoogleBooks koju je u ime američkih autora i nakladnika 2005. godine podignula američka Autorska komora. Kao što je poznato, Google ne objavljuje cjelovite tekstove građe zaštićene autorskim pravima, već samo njihove dijelove, na što su se i pozivali u svojoj obrani koja je, očigledno, urodila plodom. Kakve

CENTAR ZA STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE KNJIŽNIČARA

će to posljedice imati za buduće slične slučajeve i sudsku praksu, ali i praksu digitalizacije, treba pričekati i vidjeti. Do sada su se i ovakve necjelovite informacije o građi dostupne preko GoogleBooksa pokazale vrlo korisnima.

Više pročitajte na <http://www.nsk.hr/google-dobio-bitku-za-digitalizaciju/>.

Posljednjem broju EBLIDA-inog biltena možete pristupiti s ove adrese:

http://www.eblida.org/Newsletter%20folder%20%28uploaded%20files%29/Newsletters-2013/2013_12_December_Newsletter.pdf.

Novome broju **Novog uveza**, glasila Zagrebačkog knjižničarskog društva možete pristupiti na:

[http://zkd.hr/wp-content/uploads/2013/12/Novi-uvez-broj-](http://zkd.hr/wp-content/uploads/2013/12/Novi-uvez-broj-18.pdf)

18.pdf.

Novi broj časopisa **Knjižničar, knjižničarka**, glasilo Knjižničarskog društva Rijeka, dostupan je na: <http://www.kdr.hr/drustvo/kdr-2013-html/Casopis-KDR-2013.htm>.

Najave

Stručni skup Zgrade, prostori i oprema dječjih knjižnica i knjižnica za mlade održat će se u petak, 28. ožujka 2014. u Knjižnici Medveščak (KGZ), Zvonimirova 17 u Zagrebu u organizaciji Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a te Knjižnice Medveščak (KGZ).

Radionica Kako uspješno komunicirati u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica Koprivnica, 29. listopada 2013. godine

Ljiljana Vugrinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

ljiljana@knjiznica-koprivnica.hr

U Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ u Koprivnici održan je 29. listopada 2013. tečaj CSSU-a *Kako uspješno komunicirati: komunikacija u realnom i virtualnom okruženju*. Voditeljica radionice bila je Davorka Pšenica, knjižničarska savjetnica iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a sudjelovanje čak 31 polaznika iz narodnih, školskih i specijalnih knjižnica s područja Koprivničko-križevačke i Varaždinske županije pokazalo je da se radi o zaista aktualnoj temi u svakodnevnoj knjižničarskoj praksi.

Kroz vrlo dinamično i zanimljivo interaktivno predavanje, te uz pomoć nekoliko kratkih vježbi, predavačica je iznijela niz jednostavnih pravila popraćenih brojnim primjerima koja nam mogu pomoći u odgovoru na pitanje kako što uspješnije komunicirati s korisnicima, sa suradnicima knjižnice, s predstavnicima financijera ili medija, ali i kako ostvariti što bolju komunikaciju u privatnom životu – u obitelji i među prijateljima.

Iz usmenih komentara polaznika radionice, kao i iz rezultata pisane evaluacije, moglo se iščitati kako su polaznici bili vrlo zadovoljni temom i sadržajem radionice, kao i načinom rada te stilom predavanja. Istaknuli su da im je radionica bila ne samo zanimljiva nego i vrlo korisna jer su se neki podsjetili, a neki i naučili neka od najvažnijih pravila uspješne komunikacije, kao što su aktivno slušanje, uvažavanje sugovornika, jasnoća izraženog sadržaja i njegova primjerenost kontekstu i sl., ali i vježbanje asertivnog pristupa što sve može znatno unaprijediti i olakšati njihovu svakodnevnu komunikaciju na radnim mjestima te u životu uopće.

NOVA IZDANJA HKD-a

Objavljen Pojmovnik stručnih izraza i definicija Sekcije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKD-a

Ivana Pažur
urednica niza Elektronička izdanja HKD-a
ipazur@irb.hr

Krajem rujna 2013. g. u okviru niza Elektronička izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva objavljen je *Pojmovnik stručnih izraza i definicija Sekcije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama*.

Pojmovnik je izdan na poticaj HKD-ove Komisije za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama koja je za izdavanje osigurala i financijsku potporu Ministarstva kulture RH te zagre-

bačkog Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport.

Pojmovnik je prijevod IFLA-ine publikacije *Library Services to People with Special Needs Section – Glossary of Terms and Definitions* koju je sastavila Nancy Mary Panella, a objavljena je 2009. godine.

Prevođenju Pojmovnika pristupilo se zbog neujednačenosti terminologije u prevedenim dokumentima vezanim za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj, te kako bi se na jednom mjestu okupili stručni izrazi i definicije vezane uz knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama i osobe s invaliditetom

Pojmovnik je slobodno dostupan mrežnoj stranici HKD-a: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/izdanja/kategorija/elektronicka>.

Ostala izdanja

SEMINAR Arhivi, knjižnice, muzeji.16. 2012. Poreč. 16. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji, [Poreč, 28.-30. studenoga 2012.] : mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske strukture : zbornik radova / [uredile] Nives Tomašević i Ivona Despot ; prevediteljica Sanja Kovačević. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013. 348 str. : ilustr., graf. prikazi ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1846-5544 ; knj. 60) ISBN 978-953-6001-93-4

2012. Zagreb. Slobodan pristup informacijama : 12. okrugli stol, [Zagreb, 10. prosinca 2012.] : zbornik radova / [organizatori Hrvatsko knjižničarsko društvo, Komisija za slobodan pristup informacijama i slobodu izražavanja [i] Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Katedra za bibliotekarstvo] ; uredile Ana Barbarić i Dorja Mučnjak ; [prijevod s engleskog i srpskog jezika Ana Barbarić ; prijevod na engleski jezik Mila Maršić]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012. XVI, 152 str. : ilustr., graf. prikazi ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1846-5544 ; knj. 61)

ISBN 978-953-6001-92-7

OKRUGLI stol o slobodnom pristupu informacijama. 12.

KNJIŽNIČARI PREPORUČAJU

PRIMJENA istraživanja u promicanju pismenosti i čitanja u knjižnicama [Elektronička građa] : smjernice za knjižničare / priredile Lesley Farmer i Ivanka Stričević ; [s engleskog prevela Ivana Faletar]. Tekstovni podaci. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012. (Elektronička izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1846-5447 ; knj. 5)

Pristup: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/izdanja/kategorija/elektronicka>. Stv. nasl. s naslovnice. Prijevod djela: Using research to promote literacy and reading in libraries: guidelines for librarians, 2011.

ISBN 978-953-6001-83-5

MORTENSEN, Helle Arendrup. Smjernice za knjižnične usluge za osobe s demencijom [Elektronička građa] / Helle Arendrup Mortensen i Gyda Skat Nielsen ; [s engleskog

prevela Amelija Tupek]. Tekstovni podaci. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. (Elektronička izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva, ISSN 1846-5447 ; knj. 4)

Pristup: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/izdanja/kategorija/elektronicka>. Stv. nasl. s naslovnice. Prijevod djela: Guidelines for library services to persons with dementia, 2007. ISBN 978-953-6001-76-7

Sva se tiskana izdanja mogu naručiti telefonski ili na stranici: <http://www.hkdrustvo.hr/izdanja/drustvena>, a elektronička izdanja dostupna su <http://www.hkdrustvo.hr/hr/izdanja/kategorija/elektronicka>.

Fatalne knjige, multipli identiteti i ljubavni fantazmi – košmar, i to kakav!

Rodrigo Rey Rosa, Severina, sa španjolskoga prevela Gordana Matić; Naklada OceanMore, Zagreb, 2012.

Vanja Kulaš

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu

vkulas@ffzg.hr

Neimenovani pripovjedač o *njoj*, Severini, tek je još jedan primjerak melankolične vrste knjižara koji teži postati piscem. (str.

14) Kad ne boravi u knjižari, koju drži s nekoliko prijatelja i istomišljenika, prepušta se čitanju i pisanju, ili barem u potpunosti neuspješno pokušava. Severina je misteriozna svjetska putnica egzotičnog naglaska, bez stalne adrese.

Narator nas tješi kako zahvaljujući inovacijama u sigurnosnim sustavima danas sve manje ljudi krade knjige. Njegovo mu pak iskustvo govori da su više od polovice njih žene te knjigoljupci s ruksakom ili vrećastom torbom o ramenu. On to pouzdano zna jer u svojoj knjižari nije instalirao nadzornu kameru, što kompenzira perceptivnim umom i oštrim okom. U prilog tome govori i primjedba koju s čitateljem dijeli već na samom početku teksta: *Primijetio sam je kada je prvi put ušla i odmah posumnjao da je kradljivica, iako tada nije ništa ukrala.* (str. 9) Ana Severina Bru-

Broj 61, prosinac 2013.

guera, uskoro ćemo se i sami osvjedočiti, doista je lopovica *par excellence*, a vrijedan knjiški plijen, umjesto u kakvoj naprtnjači, skriva u prorezima svojih izazovnih odjevnih kombinacija. U jednoj napetoj, blago erotiziranoj sceni, knjižar je pretražuje na izlazu i potvrđuje svoje slutnje, a ona...? Severina se nakon za nju očito tek uzbudljivog incidenta na mjesto zločina vraća i to ne jednom. Priča se ovih dvoje nespojivih likova umjesto da zauvijek završi prije nego li je i počela, serpentinasto ispliće pa potom razmotava sve do intrigantno otvorenog svršetka.

Severininom ljepotom i modnim stilom knjižar postaje opčinjen dok iz prikrajka promatra kako ga vješto potkrada, i to redom otuđujući rijetke i birane naslove. Isprva on samo minuciozno bilježi sveske koje neznanka krišom odnosi, pri čemu se sve strastvenije u nju zaljubljuje. Potresen nedavnim prekidom ljubavne veze, ali još i više uznemiren ovim za njega čudotvornim, koliko i opasnim susretom, dijeli s nama začudna promišljanja o objektu svoje žudnje – propadamo tako u košmarnu ispovijed imaginativnog knjiškog moljca.

Rey Rosa čitatelju prepušta procjenu što bi epizoda s tajnovitom Severinom za dokonog knjižara imala biti: puka muška fantazija ili nesvakidašnji, ali ipak zbiljski doživljaj. On je sanja i uhodi, čak pomišlja unajmiti privatnog detektiva da mu u tome bude od pomoći. U opsesivnoj potrazi za fatalnom ženom koja mu spretno izmiče, postaje rastresen i napet, u očajanju zanemaruje posao i na koncu se posve gubi u ljubavnom deliriju. Za to vrijeme Rosina (anti)junakinja juri aerodromima, harači svjetskim bibliotekama i knjižarama, upliće se u mutne ili pak ljubavničke odnose s njihovim vlasnicima te se skriva po sjenovitim pansionima sa svojim partnerom u zločinu. Vireći u jednu hotelsku knjigu gostiju, sluđeni će nesretnik doznati da je Otto Blanco, upisan ondje tek kao putnik iz Španjolske, Severinin vjerni pratitelj. Kakve je prirode odnos zavodljive kradljivice knjiga i tog elegantnog starca koji, kažimo to odmah, neće živ dočekati kraj pripovijesti, ostaje nam tek naslućivati. U jednom za nju destabilizirajućem trenutku ona nestaje bez pozdrava i traga, a knjižar se, i u međuvremenu njezin ipak ostvareni ljubavnik, pita što je njihova priča bila: prijevara ili deformacija njegove mašte? Ljubavni se tijekom potom nanovo uspostavlja, a kako, otkrijte sami.

Naposlijetku nam ostaje pitanje je li Severininu otuđivanje knjiga prizemno motivirano materijalnom korišću, izraz kompulzivnog poremećaja (uzvišena bibliofilija ili tek obična kleptomanija?), možda ipak sublimno intelektualistički *raison d'être*? Živjeti za knjige i od njih romantični je ideal svih junaka ovoga nevelikog romana (71 stranica), pa se doista čini kako je Severina kradljivicom postala samo kako bi uživala u nepreglednim stranicama štiva.

Atmosferičan tekst, snenog i zamamnog ritma, pritajenu napetost u maniri starinskih špijunskih trilera majstorski održava do posljednje rečenice. *Severina* Rodriga Rey Rose mračna je, mjestimice crnohumorna, čak i groteskna romaneskna priča, otežala od praznina i upitnika neizrečenog te potisnutih želja skupine samotnih individua; ljubavna zavrzlama na rubu jave i snoviđenja,

jednog neostvarenog književnika i *femme fatale* s lažnim identitetima. Odmjerenim i istančanim stilom ovaj kratki roman dosjeća klasike hispanskoameričke književnosti, iako ne može biti recentniji – napisan 2009. godine, objavljen 2011. te odmah sljedeće godine preveden i u nas.

Rodrigo Rey Rosa (1958.) cijenjeni je gvatemalski književnik, autor brojnih romana i kratkih priča, prevoditelj, filmski scenarist i redatelj, nagrađen 2004. godine najznačajnijom gvatemalskom književnom nagradom Premio Nacional de Literatura Miguel Ángel Asturias. Po svršetku studija 1979. godine Rey Rosa pred represivnom politikom rodne zemlje emigrira u New York, a živio je i u Maroku, Španjolskoj te Berlinu. Prepoznat je zarana kao briljantan stilist, sklon mračnom i poetičnom izričaju, inspiriran traumatičnim ozračjem nasilja i paranoje u domovini. Lik Severine je, kako priznaje u jednom intervjuu, izmaštao nakon raspada vlastite ljubavne veze; negativnu je energiju i osjećaj praznine pretočio u prozu, koju je poput kodirane poruke namijenio izgubljenoj ljubavi.

**U ponudi 15000 knjiga iz svih područja!
U antikvarijatu i internetskoj trgovini.**

- ✘ stručna i popularna literatura
- ✘ fakultetski udžbenici
- ✘ srednjoškolski udžbenici
- ✘ lektira za osnovnu i srednju školu
- ✘ rasprodana izdanja
- ✘ rijetke i stare knjige
- ✘ nove knjige po sniženim cijenama

www.antikvarijat-studio.hr

Studio
antikvarijat-knjižara

IMA - B&R d.o.o.
OIB: 00441438470

Masarykova 20 - dvorište
10000 Zagreb / Hrvatska

01/4872 598

091/3872 598

01/4872 598

info@antikvarijat-studio.hr

Obavijest o novom broju Novosti

Želite li da vas obavještavamo o izlasku novog broja Novosti, javite nam svoju e-adresu na tconc@ffzg.hr.

Elektroničko izdanje dostupno je na

<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/>.

Impressum

Nakladnik:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Adresa HKD Novosti:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Hrvatske bratske zajednice 4

10000 Zagreb

Tel./Fax +385 (0)1 615 93 20

E-mail: novosti@hkdrustvo.hr

<http://www.hkdrustvo.hr>

Glavna urednica i grafička priprema:

Tea Čonč (tconc@ffzg.hr)

Uredništvo:

Mira Barberić (mira.barberic@gmail.com)

Andrea Božić (andrea.bozic@saponia.hr)

Lektura: Nives Franić (nfranic@unipu.hr)

Mihaela Kovačić (mihaela@svkst.hr)

Marijana Mišetić (mmiseti@ffzg.hr)

Dunja Holcer (dunjaholcer@gmail.com)

Korektura: Alka Stropnik

(alka.stropnik@kgz.hr)

UPUTE AUTORIMA

Moto uredništva *Novosti HKD-a* jest

informirati, educirati, povezivati

U svrhu ostvarenja ovoga mota, prilozi u *Novostima* moraju biti informativni i sažeti, s jasnim ciljem i predmetom izvještavanja ili raspravljanja, čvrste strukture i bez nepotrebnih ponavljanja.

Vijesti su tekstovi duljine do pola kartice (900 znakova) s poveznicama na izvore gdje se može saznati nešto više o događaju koji se prati. **Foto-vijest** uključuje pola kartice teksta i fotografiju.

Najave su tekstovi duljine do pola kartice s poveznicama na izvore gdje se može saznati nešto više o najavljenoj manifestaciji.

Izveštajni su tekstovi od 1 do 3 kartice teksta. Pri izvještavanju s opsežnijih sastanaka i manifestacija molimo grupirajte teme i stavite naglasak na svrhu i zaključke.

Obrada teme broja podrazumijeva tekst izvještajnog ili raspravljačkog karaktera 1 – 4 kartice koji se tiče teme istaknute za određeni tematski broj.

Tekstove je poželjno popratiti kvalitetnim fotografijama.

Uz tekst, molimo autore da navedu svoje **ime i prezime, e-adresu i instituciju kojoj pripadaju, odnosno dužnost koju obavljaju, a vezana je uz tekst koji su napisali.**

Uredništvo zadržava pravo kraćenja tekstova, a u slučaju potrebe za preoblikovanjem teksta, konzultirat će autora.

Rok za predaju tekstova je dva tjedna prije izlaska sljedećeg broja (bit će pravovremeno oglašeno).

Tekstove molimo slati elektroničkom poštom na tconc@ffzg.hr ili novosti@hkdrustvo.hr.

Svrha ovih uputa ujednačavanje je izgleda i kvalitete tekstova i poticanja autora da razvijaju vještine oblikovanja pismenih izvještaja. Cilj je dobiti jasno strukturiranu i sadržajnu publikaciju kao prepoznatljiv *brend* HKD-a.

Nadamo se da će nova koncepcija *Novosti* privući širu publiku unutar knjižničarske zajednice te donijeti veću vidljivost HKD-u, knjižničarskoj zajednici i cjelokupnoj struci u javnosti.

Sve vas pozivamo da nam svojim tekstovima, komentarima i prijedlozima u tome pomognete!